

Het alimentatiestelsel

“ Een onderzoek naar de gevolgen van recente ontwikkelingen voor de echtscheidingspraktijk, op het gebied van het Nederlandse Alimentatiestelsel ”

Auteur
Studentnummer

Gülcan Yilmaz
2020144

Onderwijsinstelling
Opleiding
Afstudeerperiode
Blok

Juridische Hogeschool Avans-Fontys
HBO-Rechten
2 september 2013 - 6 december 2013
E3/E4

Afstudeerorganisatie
Afstudeermentoren

Zenon Scheidingsdesk bv.
Hans Kurvers en Laura Kurvers-Vrieling

Eerste afstudeerdocent
Tweede afstudeerdocent

De heer mr. E.J. Nicolai
Mevrouw mr. P. Peters

Breda, 7 januari 2014

Het alimentatiestelsel

“ Een onderzoek naar de gevolgen van recente ontwikkelingen voor de echtscheidingspraktijk, op het gebied van het Nederlandse Alimentatiestelsel ”

Auteur	Gülcan Yilmaz
Studentnummer	2020144
Onderwijsinstelling	Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Opleiding	HBO-Rechten
Afstudeerperiode	2 september 2013 - 6 december 2013
Blok	E3/E4
Afstudeerorganisatie	Zenon Scheidingsdesk bv.
Afstudeermentoren	Hans Kurvers en Laura Kurvers-Vrieling
Eerste afstudeerdocent	De heer mr. E.J. Nicolai
Tweede afstudeerdocent	Mevrouw mr. P. Peters
Classificatie	Openbaar

Breda, 7 januari 2014

Voorwoord

Deze scriptie is geschreven in het kader van mijn afstuderen, als onderdeel van het vierde studiejaar van de opleiding HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys, in opdracht van Zenon Scheidingsdesk. Deze scriptie is het resultaat van een praktijkgericht juridisch onderzoek naar de ontwikkelingen op het gebied van het Nederlandse alimentatiestelsel, waar ik mij de afgelopen vier maanden in heb verdiept. Deze afgelopen vier maanden heb ik als zeer prettig en leerzaam ervaren. Het heeft even geduurd voordat ik werkelijk aan de slag kon met het uitvoeren van mijn onderzoeksplan. In samenspraak met mijn stagebegeleiders en stagedocenten is mijn onderzoeksplan uiteindelijk goedgekeurd.

Graag wil ik middels dit voorwoord een aantal personen bedanken die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze afstudeerscriptie. Allereerst wil ik in het bijzonder mijn stagebegeleiders, Hans Kurvers en Laura Kurvers-Vrieling, bedanken voor de gelegenheid die zij mij hebben geboden om mijn afstudeeronderzoek bij hen te verrichten. Ik ben ze erg dankbaar voor hun oprechte interesse in mijn afstudeeronderzoek en de hulp en steun die zij mij hierbij gedurende mijn afstudeerperiode hebben geboden.

Mijn eerste afstudeerdocent, de heer Nicolai, ben ik ook erg dankbaar voor de prettige begeleiding gedurende mijn stageperiode. Hij heeft mij diverse malen behulpzame feedback en tips gegeven. Mijn dank gaat ook uit naar mijn tweede afstudeerdocent, mevrouw Peters, voor het geven van feedback op mijn ingeleverde stukken. Daarnaast wil ik ook alle geïnterviewden en enquêterespondenten die hun medewerking hebben verleend aan mijn praktijkonderzoek vriendelijk bedanken. Hun medewerking is een belangrijke bijdrage voor deze scriptie geweest.

Tot slot wens ik u veel leesplezier bij deze scriptie toe!

Gülcan Yilmaz

Breda, januari 2014

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
Lijst van afkortingen	7
1 INLEIDING	8
1.1 Organisatie	8
1.2 Probleembeschrijving	8
1.3 Centrale vraag	9
1.4 Doelstelling	9
1.5 Deelvragen	9
1.6 Verantwoording	9
1.7 Leeswijzer	10
2 PARTNERALIMENTATIE	10
2.1 Alimentatie in het kort	10
2.2 Wetsontwikkeling partneralimentatie	11
2.3 Huidige wet- en regelgeving partneralimentatie	12
2.3.1 <i>De tot onderhoud verplichte personen</i>	12
2.4 Wettelijke maatstaven ter vaststelling alimentatie	12
2.5 Hoogte partneralimentatie	13
2.5.1 <i>Correctiefactoren alimentatiehoogte</i>	13
2.5.2 <i>Niet-financiële factoren</i>	13
2.5.3 <i>Jusvergelijking</i>	13
2.6 Rekenmodellen partneralimentatie	14
2.6.1 <i>Netto berekeningsmethode</i>	14
2.6.2 <i>Bruto berekeningsmethode</i>	14
2.6.3 <i>Behoefteberekening</i>	14
2.6.4 <i>Draagkrachtberekening</i>	14
2.7 Rangorde	15
2.8 Duur van alimentatie	15
2.9 Wijzigen partneralimentatie	15
2.10 Beëindiging partneralimentatie	16
2.11 Beoogde veranderingen op het gebied van partneralimentatie	16
2.11.1 <i>Wetsvoorstel 33 311</i>	16
2.11.2 <i>Advies Raad van State inzake Wetsvoorstel 33 311</i>	17
2.12 Initiatiefnota 33 312 beperking van de alimentatieduur	17
2.12.1 <i>Beoogde alimentatieduur</i>	18
2.12.2 <i>Beoogde grondslag</i>	18
2.12.3 <i>Nieuwe berekeningsmethodiek</i>	18
2.12.4 <i>Afbouw</i>	18
2.12.5 <i>Hardheidsclausule</i>	19
2.12.6 <i>Overgangsregeling</i>	19
2.13 Tussenconclusie	19
3. KINDERALIMENTATIE	20
3.1 Wetsontwikkeling kinderalimentatie	20
3.2 Huidige wet- en regelgeving kinderalimentatie	21
3.2.1 <i>Juridisch kader</i>	21
3.2.2 <i>Ouderschapsplan</i>	21
3.2.3 <i>Hoogte kosten levensonderhoud</i>	22
3.2.4 <i>Behoeftes kinderen</i>	22
3.2.5 <i>Het aantal kinderen en de leeftijd</i>	22
3.2.6 <i>Draagkracht</i>	22

3.2.7	<i>Stappenplan voor de berekening van kinderalimentatie</i>	23
3.3	De belangrijkste wijzigingen in de tremanormen	23
3.3.1	<i>Kindgebonden budget</i>	23
3.3.2	<i>Draagkracht- en behoeftetabel</i>	23
3.3.3	<i>Zorgkorting</i>	24
3.3.4	<i>Aanvaardbaarheidstoets</i>	24
3.4	Tussenconclusie	24
4	PROFESSIONALS IN HET PERSONEN- EN FAMILIERECHT OVER HET HUIDIGE ALIMENTATIESTELSEL: VISIE, KNELPUNTEN EN OPLOSSINGEN	25
4.1	Interviews met professionals	25
4.1.1	<i>Interview met de heer R. Voorvaert</i>	25
4.1.2	<i>Interview met mevrouw Y. Grosfeld</i>	27
4.1.3	<i>Interview met de heer A. Rozendal</i>	28
4.1.4	<i>Interview met de heer L. van Roekel</i>	29
4.2	Online enquête alimentatie	30
4.2.1	<i>Enquêteresultaten</i>	30
4.3	Tussenconclusie	33
5	DE RECHTSPRAAK OVER HET ALIMENTATIESTELSEL	34
5.1	Jurisprudentie partneralimentatie	34
5.1.1	<i>Verlengen duur partneralimentatie</i>	35
5.1.2	<i>Limitering en nihilstelling van alimentatie</i>	37
5.2	Jurisprudentie kinderalimentatie	39
5.2.1	<i>Aanvaardbaarheidstoets</i>	39
5.2.2	<i>Minimumbijdrage</i>	42
5.2.3	<i>Zorgkorting</i>	43
5.3	Tussenconclusie	45
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	47
6.1	Conclusies	47
6.2	Aanbevelingen	49
7	EVALUATIE	51
	Literatuurlijst	53
	Bijlagen	
Bijlage A	Draagkrachtberekening	
Bijlage B	Rekenvoorbeeld jusvergelijking	
Bijlage C	Rekenvoorbeelden zorgkorting	
Bijlage D	Vragenlijst Interview	
Bijlage E	Interview Ruud Voorvaert	
Bijlage F	Interview Yvonne Grosfeld	
Bijlage G	Interview Albert Rozendal	
Bijlage H	Interview Lei van Roekel	
Bijlage I	Enquête resultaten	

Samenvatting

Het Nederlandse alimentatiestelsel staat gedurende langere tijd bloot aan kritiek uit diverse hoeken van de samenleving. Het alimentatiestelsel is dan ook voortdurend in beweging door allerlei initiatieven die worden ingediend vanuit de politiek en door de alimentatienormen die worden ingevoerd door de werkgroep alimentatienormen. Het laatste woord over het alimentatiesysteem lijkt nog lang niet gesproken te zijn.

De werkgroep alimentatienormen heeft per 1 januari en 1 april 2013 nieuwe alimentatierichtlijnen ten behoeve van kinderalimentatie ingevoerd. Deze nieuwe richtlijnen hebben vanuit de praktijk geleid tot diverse vraagstukken. Zenon Scheidingsdesk wil graag geïnformeerd en geadviseerd worden over de recente ontwikkelingen op het gebied van het alimentatiestel en hoe het hiermee dient om te gaan in hun praktijk, zodat de mediators hun cliënten van een correct advies kunnen voorzien. Het uitgangspunt van deze scriptie is de volgende centrale vraagstelling: “Welke veranderingen dan wel knelpunten hebben de ontwikkelingen op het gebied van het alimentatiestelsel met zich meegebracht voor de echtscheidingspraktijk en welke oplossingen kunnen voor deze knelpunten worden aangedragen vanuit de praktijk en de jurisprudentie, zodat Zenon Scheidingsdesk zijn cliënten goed van dienst kan zijn?” Om deze vraag te kunnen beantwoorden is onderzoek gedaan naar het recht en naar de praktijk. Voor zowel partneralimentatie als kinderalimentatie is onderzoek gedaan naar de wetontwikkeling, relevante wet- en regelgeving, jurisprudentie en de visie van professionals.

Met betrekking tot partneralimentatie is de belangrijkste conclusie dat de huidige wettelijke maximale duur van twaalf jaar als te lang wordt ervaren. Vanuit de politiek zijn er diverse initiatieven ingediend ter verkorting van deze duur naar vijf jaar. Uit onderzoek blijkt dat er zowel vanuit de echtscheidingspraktijk als uit de samenleving een groot draagvlak is voor deze beoogde verkorting. Met het oog op de doorvoering van deze wijziging wordt het de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om hun cliënten tijdens mediation procedures goed te informeren over de mogelijke verkorting en de betekenis hiervan voor partijen, zodat zij zich hierop kunnen voorbereiden. Een toelichting van de bijbehorende overgangsregeling wordt hierbij ook aanbevolen.

Met betrekking tot kinderalimentatie kan geconcludeerd worden dat zowel cliënten als professionals de huidige berekeningsmethode conform de alimentatienormen 2013 als te ingewikkeld ervaren. Zorgkorting is een van de nieuwe aspecten van de alimentatienormen 2013 die veel kritiek met zich heeft meegebracht. De meerderheid van de professionals vindt de alimentatienormen te beperkt als het gaat om het vaststellen van zorgkorting bij samengestelde gezinsvormen. De vraag naar een aanvulling van deze normen is groot. De forfaitaire berekeningsmethode voor kinderalimentatie wordt door velen als onrealistisch ervaren. Uit het onderzoek is gebleken dat zowel cliënten als professionals berekeningen op basis van werkelijke lasten willen zien. Het wordt Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om bij het maken van alimentatieberekeningen in beginsel de werkelijke lasten als uitgangspunt te nemen in de schaduw van de alimentatienormen. Een berekening op basis van feitelijke lasten kan namelijk bijdragen aan een groter acceptatievermogen bij ex-partners. Het wordt de mediators tevens aanbevolen om hun cliënten erop te wijzen dat er niet echt sprake is van een eenduidige lijn in de jurisprudentie met betrekking tot zorgkorting bij gelijke zorgverdeling. Zenon Scheidingsdesk kan zijn cliënten daarom het beste adviseren de feitelijke situatie van partijen als uitgangspunt te nemen en het mediationbureau wordt aanbevolen om bij gelijke zorgverdeling KART (kinderalimentatie-rekentool) te gebruiken. Het wordt de mediators van Zenon Scheidingsdesk tevens aanbevolen om actieve deelname van partijen gedurende mediation sessies te stimuleren met behulp van een formulier waarmee partijen hun werkelijke kosten in kaart kunnen brengen.

Lijst van afkortingen

BW	Burgerlijk Wetboek
Hof	Gerechtshof
HR	Hoge Raad
jo	juncto
KART	Kinderalimentatie rekentool
Kamerstukken II	Kamerstukken Tweede Kamer
MvT	Memorie van Toelichting
NBI	Netto Besteedbaar Inkomen
NIBUD	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting
NMI	Nederlands Mediation Instituut
nr.	nummer
p.	pagina
Rb.	Rechtbank
Stb.	Staatsblad
vFAS	Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators

1 Inleiding

1.1 De organisatie

Zenon Scheidingsdesk is een mediationbureau dat gespecialiseerd is in echtscheidingsbemiddeling. Het mediationbureau regelt alle nodige zaken om het scheidingsproces zo goed mogelijk te begeleiden. In overleg met cliënten wordt ervoor gezorgd dat de gemaakte afspraken worden vastgelegd in een gedegen (echt)scheidingsconvenant en ouderschapsplan. Het maken van alimentatieberekeningen behoort ook tot de werkzaamheden van het mediationbureau.

1.2 Probleembeschrijving

Een echtscheiding is een emotionele gebeurtenis, die zowel juridisch als financieel veel regelwerk vergt. Na een echtscheiding kunnen ex-partners verplicht worden om elkaar en eventuele kinderen (financieel) te onderhouden. Deze onderhoudsplicht wordt alimentatie genoemd. Er zijn twee vormen van alimentatie te onderscheiden, te weten partneralimentatie en kinderalimentatie. De afgelopen jaren is er veel kritiek gegeven op het alimentatiestelsel. De berekening van kinderalimentatie zou eenvoudiger en transparanter moeten worden. In 2004 werd er een wetsvoorstel ingediend ter herziening van het kinderalimentatiestelsel.¹ Met dit voorstel werd gestreefd naar een vergroting van de financiële zelfstandigheid van alleenstaande ouders en een besparing op de collectieve uitgaven. Door een eenvoudiger rekensysteem zou de last van de rechterlijke macht afnemen, omdat ouders op deze manier zelf afspraken over kinderalimentatie zouden kunnen maken. Dit wetsvoorstel beoogde de hoogte van de kinderalimentatie forfaitair vast te stellen. Wegens onvoldoende draagvlak voor het forfaitaire systeem en een voorbereiding voor het aanscherpen van de alimentatienormen in het Tremarapport is dit wetsvoorstel ingetrokken.² Op 29 september 2011 dienden de politieke partijen PvdA, VVD en D66 een initiatiefwetsvoorstel in ter vereenvoudiging van de berekeningsmethode voor kinderalimentatie.³ De problematiek omtrent betalingen van kinderalimentatie zou volgens de initiatiefnemers door een eenvoudige berekeningsmethodiek aangepakt kunnen worden.

De werkgroep Alimentatienormen introduceerde op twee peildata in 2013 nieuwe alimentatienormen voor de berekening van kinderalimentatie (ook wel tremanormen genoemd), die per 1 januari 2013 en 1 april 2013 gehanteerd worden.⁴ De belangrijkste doelen van deze normen zijn: meer eenvoud, duidelijkheid, rechtvaardigheid en conflictbestendigheid.⁵ Deze nieuwe normen voorzien echter niet in alle situaties in duidelijke en complete richtlijnen. In de praktijk blijken er veel uitzonderingsgevallen voor te komen, waardoor de werkwijze voor het vaststellen van de hoogte van de kinderalimentatie volgens een forfaitaire norm in het gedrang komt. Hierbij kan de vraag worden opgeworpen of de uitkomst van de berekening wel redelijk en billijk is. Sinds de invoering van de huidige berekeningsmethodiek zijn er verschillende knelpunten gesignaleerd en blijft het vanwege het nog ontbreken van jurisprudentie onduidelijk hoe men hiermee dient om te gaan. Zenon Scheidingsdesk heeft dagelijks te maken met alimentatieberekeningen en het is voor het mediationbureau daarom erg belangrijk om te inventariseren welke ontwikkelingen er op dit gebied spelen.

De ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie zijn eveneens van belang voor Zenon Scheidingsdesk. Partneralimentatie heeft gedurende de afgelopen jaren namelijk ook volop in de belangstelling gestaan. Diverse politieke partijen hebben voorstellen ingediend ter verkorting van de huidige wettelijke maximale alimentatieduur van twaalf naar vijf jaar.⁶

1 Kamerstukken II, 2003-2004, 29480, nr. 3 (MvT).

2 Kamerstukken II, 2006-2007, 29480, nr.15.

3 <www.pvda.nl>, zoeken: alimentatie, geraadpleegd op 19 oktober 2013.

4 Werkgroep alimentatienormen 2013, p.3.

5 <www.rechtspraak.nl>, zoeken: toelichting alimentatienormen, geraadpleegd op 5 september 2013.

6 Kamerstukken II, 2011-2011, 33311, nr. 3 (MvT).

Kamerstukken II, 2012-2013, 33311, nr. 4.

Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

Zenon Scheidingsdesk adviseert mensen in een echtscheidingsprocedure en legt hen mogelijkheden voor om tot goede afspraken te komen. Procespartijen die aan mediation deelnemen, wensen een oplossing aangedragen te krijgen die door alle partijen als aanvaardbaar en redelijk wordt ervaren. Het uitgangspunt van Zenon Scheidingsdesk is om berekeningen conform de tremanormen te maken. Zenon Scheidingsdesk wil daarom graag een inventarisatie van de recente ontwikkelingen voor de echtscheidingspraktijk op het gebied van het Nederlandse alimentatiestelsel en de gevolgen die deze ontwikkelingen met zich meebrengen.

1.3 Centrale vraag

Welke veranderingen dan wel knelpunten hebben de ontwikkelingen op het gebied van het alimentatiestelsel met zich meegebracht voor de echtscheidingspraktijk en welke oplossingen kunnen voor deze knelpunten worden aangedragen vanuit de praktijk en de jurisprudentie, zodat Zenon Scheidingsdesk zijn cliënten goed van dienst kan zijn?

1.4 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om Zenon Scheidingsdesk op 7 januari 2014 een onderzoeksrapport te overhandigen, waarmee de mediators van Zenon Scheidingsdesk geïnformeerd en geadviseerd worden over de recente ontwikkelingen op het gebied van alimentatie en hoe zij hiermee dienen om te gaan in hun praktijk, zodat zij hun cliënten van een correct advies kunnen voorzien.

1.5 Deelvragen

Voor het beantwoorden van de centrale vraag zullen de volgende deelvragen uitgewerkt worden in dit onderzoeksrapport:

1. Hoe werkt het huidige Nederlandse alimentatiestelsel?
2. Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie?
3. Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie?
4. Welke gevolgen hebben de huidige ontwikkelingen op het gebied van alimentatie voor de echtscheidingspraktijk?
5. Welke visie hebben professionals binnen het personen- en familierecht over het huidige alimentatiestelsel en welke oplossingen worden vanuit de echtscheidingspraktijk aangedragen?
6. Wat zijn de ontwikkelingen over kinderalimentatie in de rechtspraak?

1.6 Verantwoording

Dit onderzoeksrapport bestaat uit onderzoek van het recht en onderzoek van de praktijk. Het tweede en derde hoofdstuk van dit rapport vormen tezamen het juridisch kader. Deelvraag één, twee en drie zijn ondergebracht in deze twee hoofdstukken. Voor het opstellen van deze twee hoofdstukken is voornamelijk gebruikgemaakt van twee rechtsbronnen, namelijk de wet en jurisprudentie. Om het juridisch kader in kaart te brengen zijn onder andere het Burgerlijk Wetboek, de Wet op de rechterlijke organisatie en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geraadpleegd. In het belang van deze scriptie is eveneens de literatuur erop nageslagen, waarbij diverse handboeken zijn geraadpleegd. Voor de uitwerking van het tweede en derde hoofdstuk zijn ook diverse documenten geraadpleegd, zoals kamerstukken en onderzoeksrapporten. Eveneens zijn er verschillende internetwebsites geraadpleegd. Op alle geraadpleegde bronnen voor het opstellen van het tweede en derde hoofdstuk is de methode inhoudsanalyse toegepast.⁷ Alle geraadpleegde bronnen zijn als voetnoot vermeld in de betreffende hoofdstukken en tevens specifiek opgenomen in de literatuurlijst van dit rapport.

In het vierde hoofdstuk van deze scriptie is het praktijkonderzoek uitgewerkt middels deelvraag vier en vijf. Er is hierbij gekozen voor de onderzoeksstrategie survey.⁸ Het praktijkonderzoek is gehouden middels een aantal face-to-face-interviews en een online enquête. Voor de interviews zijn vier deskundigen ondervraagd. Er is gekozen voor een interview, omdat op deze manier genuanceerd vastgesteld kan worden wat de ervaringen van professionals binnen het personen- en familierecht zijn. De functies en branches van de geïnterviewde personen zijn in hoofdstuk 4 terug te lezen. De gedetailleerde verantwoording voor de online enquête is in paragraaf 4.2 opgenomen.

In het vijfde hoofdstuk van deze scriptie is het jurisprudentieonderzoek uiteengezet. Deelvraag zes is in dit hoofdstuk verwerkt. Bij het samenstellen van dit hoofdstuk is getracht alleen relevante jurisprudentie te verzamelen die verband houdt met de recente ontwikkelingen in het alimentatiesysteem. Voor de uitspraken op het gebied van kinderalimentatie zijn voornamelijk uitspraken vanaf 1 januari 2013 verzameld. De methode inhoudsanalyse is ook op al deze gevonden uitspraken toegepast. De afbakening tot recente ontwikkelingen geldt ook voor het onderdeel partneralimentatie. Om de betrouwbaarheid van dit onderzoeksrapport te waarborgen, is getracht zoveel mogelijk recente bronnen en documenten te raadplegen.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de huidige wet- en regelgeving en de ontwikkelingen omtrent partneralimentatie uiteengezet. In het derde hoofdstuk worden de huidige wet- en regelgeving en de ontwikkelingen inzake kinderalimentatie uitgewerkt. Het vierde hoofdstuk is gewijd aan het praktijkonderzoek. In dit hoofdstuk wordt de visie van professionals binnen het personen- en familierecht over het huidige alimentatiestelsel in kaart gebracht. Vervolgens wordt in het vijfde hoofdstuk het jurisprudentieonderzoek uiteengezet. In dit hoofdstuk worden relevante uitspraken met betrekking tot de ontwikkelingen op het gebied van alimentatie behandeld. In het zesde en laatste hoofdstuk van dit rapport worden de conclusies en aanbevelingen besproken.

2 Partneralimentatie

Om de ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie en de gevolgen hiervan voor de echtscheidingspraktijk goed in kaart te kunnen brengen, worden in dit hoofdstuk de wetsontwikkeling en de huidige wet- en regelgeving en de recente ontwikkelingen voor partneralimentatie uitgewerkt.

2.1 Alimentatie in het kort

Geliefden geven elkaar het onvoorwaardelijke jawoord en beloven: “In voor- en tegenspoed, in ziekte en gezondheid tot de dood ons scheidt.” Beloftes kunnen echter verbroken worden. Jaarlijks eindigt ruim 35% van de huwelijken in een echtscheiding. In 2012 is het aantal huwelijksontbindingen door echtscheiding door het Centraal Bureau voor de Statistiek op 33.273 vastgesteld.⁹ Op het moment dat een huwelijk tot stand komt, gelden er rechten en plichten tussen de echtgenoten. Echtgenoten zijn elkander getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd. Zij zijn verplicht elkander het nodige te verschaffen.¹⁰ Getrouwheid staat voor huwelijkstrouw. Met hulp en bijstand wordt de verplichting om elkaar terzijde te staan bedoeld.¹¹ Het nodige verschaffen is een verwijzing naar de verplichting tot het verschaffen van levensonderhoud. De bepalingen omtrent de rechten en plichten van echtgenoten zijn opgenomen in titel 6 van het Burgerlijk Wetboek 1. Deze bepalingen zijn niet alleen op huwelijken van toepassing, maar ook op geregistreerde partnerschappen.¹² Als er in deze scriptie wordt gesproken over een huwelijk of echtscheiding, dan wordt daar ook mee bedoeld een geregistreerd partnerschap en/of het beëindigen van een geregistreerd partnerschap. Wettelijk gezien geldt er geen alimentatieplicht voor samenwonenden. Zij kunnen deze afspraken wel overeenkomen middels een samenlevingsovereenkomst.

⁸ Van Schaaijk 2011, p.81.

⁹ <www.cbs.nl>, zoeken: echtscheiding, geraadpleegd op 12 september 2013.

¹⁰ Artikel 1:81 jo. 1:84 Burgerlijk Wetboek.

¹¹ Koens & Vonken 2010, p.120.

¹² Artikel 1:80b Burgerlijk Wetboek.

Ex-samenwonenden kunnen wel verplicht worden tot het betalen van kinderalimentatie. Na het beëindigen van een huwelijk of geregistreerd partnerschap, kan de onderhoudsverplichting jegens elkaar, die men gedurende het samenzijn had, voortduren. De verplichting om financieel zorg voor elkaar te dragen, blijft bestaan. Een belangrijk rechtsgevolg van het ontbinden van een huwelijk of geregistreerd partnerschap kan het ingaan van een alimentatieregeling zijn. Indien een van de partners niet voldoende inkomsten heeft om in eigen levensonderhoud te voorzien, dient de andere partner alimentatie te betalen, mits deze voldoende draagkracht heeft.¹³ Dit wordt partneralimentatie genoemd en dat is een financiële bijdrage in de kosten van levensonderhoud. De Hoge Raad heeft deze grondslag met de volgende woorden kenbaar gemaakt: *“De verplichting om na de ontbinding van het huwelijk of geregistreerd partnerschap de ex-partner die niet voldoende inkomsten heeft voor levensonderhoud, en deze in redelijkheid niet kan verwerven, te blijven steunen berust op de levensverhouding zoals die door het huwelijk is geschapen en die haar werking behoudt, ook al wordt de huwelijksband geheel of ten dele gestaakt.”*¹⁴

2.2 Wetsontwikkeling partneralimentatie

Er is heel wat voorafgegaan aan het huidige alimentatiesysteem. De term alimentatie stamt uit het middeleeuws Latijn en komt van het werkwoord *alere*: ‘voeden, grootbrengen’.¹⁵ In 1806 is onder leiding van Lodewijk Napoleon het Koninkrijk Holland ontstaan en hiermee is op 1 mei 1809 het Wetboek Napoleon in werking getreden.¹⁶ Het Koninkrijk Holland is in 1810 een provincie van het Franse keizerrijk geworden. Een jaar later is het Wetboek Napoleon op 1 maart 1811 vervangen door het Franse Burgerlijk Wetboek, genaamd de Code Civil.¹⁷ In 1838 is de Code Civil uiteindelijk vervangen door het Nederlands Burgerlijk Wetboek.¹⁸

Op 1 oktober 1971 is de Wet herziening echtscheidingsrecht in werking getreden.¹⁹ De invoering van deze wet heeft belangrijke ontwikkelingen met zich meegebracht. Voordat deze wet werd ingevoerd, golden er namelijk andere gronden voor echtscheiding. Echtscheiding vóór 1 oktober 1971 werd alleen uitgesproken als er sprake was van een van de volgende gronden: bewezen overspel, kwaadwillige verlating, veroordeling wegens misdrijf tot een vrijheidsstraf van vier jaren of langer, zware verwondingen of zodanige mishandelingen door de ene echtgenoot jegens de andere gepleegd waardoor diens leven in gevaar wordt gebracht of waardoor hem gevaarlijke verwondingen zijn toegebracht.²⁰ Een echtscheiding middels ‘onderlinge toestemming’ was niet mogelijk volgens artikel 263 van het oude Burgerlijk Wetboek.²¹ Conform artikel 280 oud BW kon het recht op alimentatie alleen toekomen aan degene op wiens verzoek de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed was uitgesproken.²² De gedaagde partij kon na toewijzing van de vordering geen aanspraak meer maken op alimentatie.²³ Vóór de herziening van het echtscheidingsrecht in 1971 lag in de echtscheiding van tafel en bed de sanctie op niet-nakoming van echtelijke verplichtingen. Het schenden van de getrouwheidsnorm leverde een grondslag op voor het uitspreken van een echtscheiding.²⁴ De schuldvraag heeft tot 1 oktober 1971 een belangrijke rol gespeeld in het scheidingsrecht. De partner tegen wie de echtscheiding werd uitgesproken naar aanleiding van bijvoorbeeld overspel, kon dan ook niet in aanmerking komen voor alimentatiebetaling door de andere partner. Na de invoering van de Wet herziening echtscheidingsrecht op 1 oktober 1971 zijn de bovengenoemde gronden van echtscheiding komen te vervallen. Na 1 oktober 1971 werd ‘duurzame ontwrichting’ van het huwelijk als enige grondslag voor het ontbinden van een huwelijk gehonoreerd. Een huwelijk is ‘duurzaam ontwricht’ indien de voortzetting van de samenleving ondraaglijk is geworden, zonder dat er uitzicht bestaat op herstel van behoorlijke

13 Artikel 1:157 jo. artikel 1:158 Burgerlijk Wetboek.

14 Assers 2010, p. 187.

15 <www.isgeschiedenis.nl>, zoeken: alimentatie, geraadpleegd op 12 september 2013.

16 De Groot & Tratnik 2010, p.38.

17 De Groot & Tratnik 2010, p.39.

18 De Groot & Tratnik 2010, p.39.

19 Baelemens & Dukers 2010, p.10.

Zie ook Wet van 6 mei 1971, *Stb.* 1971, 290.

20 Baelemens & Dukers 2010, p.10.

21 Kamerstukken II, 1968-1969, 10213, nr 3, p. 8 (MvT).

22 Kamerstukken II, 1968-1969, 10213, nr 3, p. 13 (MvT).

23 Dorn 2010, p.26.

24 Assers 2010, p. 181.

echtelijke verhoudingen.²⁵ De schuldvraag speelt sinds de herziening van het echtscheidingsrecht geen rol meer. Beide partners kunnen tot het betalen van alimentatie veroordeeld worden. Op 1 juli 1994 is de Wet limitering alimentatie in werking getreden.²⁶ Vóór de invoering van de Wet limitering alimentatie gold een vastgestelde of overeengekomen alimentatieverplichting voor onbepaalde tijd.²⁷ Na 1 juli 1994 is verandering gekomen in deze oneindige duur en is de betalingsverplichting voor alimentatie beperkt tot maximaal twaalf jaar. Met de invoering van de Wet limitering alimentatie werd artikel 1:157 BW aangevuld met een regeling over de beperking in duur van de onderhoudsverplichting na echtscheiding. In het derde lid van dit artikel is sindsdien opgenomen dat de rechter op verzoek van een van de echtgenoten de uitkering voor levensonderhoud onder vaststelling van voorwaarden en een termijn kan toekennen.

2.3 Huidige wet- en regelgeving partneralimentatie

In deze paragraaf wordt de huidige wet- en regelgeving omtrent partneralimentatie uitgewerkt.

2.3.1 De tot onderhoud verplichte personen

Het woord alimentatie wordt in de wet vrijwel niet gebruikt. In juridische termen wordt er gesproken over een onderhoudsverplichting of uitkering tot levensonderhoud.²⁸ De alimentatieplicht is een vermogensrechtelijk gevolg van een echtscheiding. Echtgenoten en ex-echtgenoten hebben een onderhoudsverplichting ten opzichte van elkaar. Echtgenoten zijn elkaar getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd. Zij zijn verplicht elkaar het nodige te verschaffen.²⁹ Zolang de echtscheiding niet is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, blijft er sprake van een huwelijk.³⁰ De onderhoudsverplichting kan in twee fases worden onderverdeeld, namelijk tijdens het huwelijk en na het huwelijk.³¹ Na het beëindigen van een huwelijk, blijft de verplichting die echtgenoten gedurende het samenzijn jegens elkaar hadden gewoon bestaan. Deze verplichting wordt na de echtscheidingsprocedure een verplichting tot partneralimentatie genoemd.

2.4 Wettelijke maatstaven ter vaststelling van alimentatie

Bepalingen over de onderhoudsverplichting tussen voormalige echtgenoten zijn opgenomen in titel 9 en 17 van het Burgerlijk Wetboek 1. De wettelijke maatstaven voor partneralimentatie vloeien voort uit artikel 1:157 en artikel 1:397 van het Burgerlijk Wetboek. Er is alleen recht op partneralimentatie indien er sprake is van behoefte aan de zijde van de verzoeker.³² Voor de bepaling van het bedrag voor levensonderhoud rekening wordt gehouden met de behoefte van de onderhoudsgerechtigde en de draagkracht van de alimentatieplichtige.³³ De vast te stellen alimentatie is dus afhankelijk van de wettelijke maatstaven, behoefte en draagkracht. De invulling van deze wettelijke maatstaven vindt plaats middels het tremarapport van de werkgroep alimentatienormen.³⁴ Alimentatie kan door partijen zelf of door de rechter vastgesteld worden. Partijen kunnen ervoor kiezen om samen voor of na de beschikking tot echtscheiding afspraken omtrent alimentatie bij overeenkomst vast te stellen.³⁵ Deze afspraken worden vastgelegd in een echtscheidingsconvenant. Als partijen er samen niet uitkomen, kunnen ze de rechter verzoeken om de alimentatie vast te stellen. De rechter heeft bij het toekennen of wijzigen van alimentatie een grote vrijheid. De rechter kan alimentatie toekennen, maar is hiertoe niet verplicht. Deze discretionaire bevoegdheid van de rechter vindt haar grondslag in artikel 1:157 BW. De rechter heeft de mogelijkheid om met alle omstandigheden van het geval rekening te houden.³⁶

25 Artikel 1:151 Burgerlijk Wetboek.
Zie ook: Koens & Vonken 2010, p.225.
26 Wet van 28 april 1994, Stb 324.
27 Baelemens & Dukers 2010, p.150.
28 Artikel 1:157 Burgerlijk Wetboek.
29 Artikel 1:81 jo 1:84 Burgerlijk wetboek.
30 Artikel 1:163 lid 1 Burgerlijk Wetboek.
31 Heidea e.a. 2013, p.55.
32 Artikel 1:157 Burgerlijk Wetboek.
33 Artikel 1:397 Burgerlijk Wetboek.
34 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.3.
35 Artikel 1:158 Burgerlijk Wetboek.
36 Wortmann & van Duijvendijk-Brand 2009, p.152.

2.5 Hoogte partneralimentatie

Iedereen heeft behoefte aan financiële middelen om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Er zijn echter een aantal voorwaarden waaraan voldaan moet worden om überhaupt in aanmerking te komen voor een uitkering tot levensonderhoud. Allereerst dient er sprake te zijn van behoefte aan de zijde van de alimentatiegerechtigde. Er is sprake van behoefte indien de partner die alimentatie verzoekt niet in eigen levensonderhoud kan voorzien wegens onvoldoende inkomsten en zich in redelijkheid de nodige middelen niet kan verwerven.³⁷ Het recht op alimentatie vervalt indien de gewezen partner genoeg inkomsten heeft dan wel kan verwerven. De alimentatiegerechtigde partner moet dus hulpbehoevend zijn. Bij vaststelling van de behoefte kijkt de rechter naar alle relevante omstandigheden. De mate van welstand waarin partijen tijdens het huwelijk hebben geleefd, inkomsten- en uitgavenpatroon gedurende de laatste jaren van het huwelijk en concrete gegevens betreffende reële of met een redelijke mate van waarschijnlijkheid te verwachten kosten van levensonderhoud zijn hierbij onder andere van belang.³⁸ De levensstandaard tijdens het huwelijk is dus een belangrijk uitgangspunt bij de behoeftebepaling. Na het vaststellen van de behoefte van de alimentatiegerechtigde, wordt gekeken naar de draagkracht van de onderhoudsplichtige. Hierbij wordt gekeken naar het bedrag dat de onderhoudsplichtige kan en moet betalen aan de behoeftige partner. De behoefte en de draagkracht worden apart berekend en leveren dus beide een uitkomst op. De alimentatie die betaald moet worden, wordt bepaald door de laagste uitkomst van beide berekeningen.³⁹ Stel dat de behoefte lager is dan de draagkracht, dan is het bedrag aan behoefte het bedrag dat betaald moet worden. Als de draagkracht lager is dan de behoefte, dan wordt de uitkomst van de draagkracht als te betalen alimentatie gehanteerd. De rechter kan daarnaast ook niet meer toewijzen dan hetgeen wordt verzocht aan partneralimentatie.⁴⁰

2.5.1 Correctiefactoren alimentatiehoogte

De hoogte van de partneralimentatie kan op basis van diverse aspecten aangepast worden. Hieronder wordt ingegaan op deze zogeheten correctiefactoren.

2.5.2 Niet-financiële factoren

Bij de vaststelling van alimentatie kijkt de rechter niet alleen naar de behoefte en de draagkracht. De factoren voor het vaststellen van alimentatie kunnen in twee categorieën verdeeld worden, namelijk financiële factoren en niet-financiële factoren. De rechter kan op grond van redelijkheid en billijkheid afwijken van de te betalen alimentatie conform de behoefte- en draagkrachtberekening. Niet-financiële factoren zijn bijvoorbeeld: de duur van het huwelijk, leeftijd van partijen, aanwezigheid van kinderen en wangedrag van de alimentatiegerechtigde.⁴¹ De rechter kan een van deze factoren laten meewegen in zijn beslissing. Dit kan tot gevolg hebben dat de rechter geen of een lagere uitkering tot levensonderhoud toewijst dan uit een behoefte- en draagkrachtberekening zou voortvloeien.

2.5.3 Jusvergelijking

De hoogte van partneralimentatie is tevens afhankelijk van een jusvergelijking. Indien aan de zijde van de onderhoudsgerechtigde sprake is van eigen inkomen en/of van een hoge behoefte en draagkracht, kan de draagkracht van beide ex-partners vergeleken worden op basis van ieders inkomen en lasten.⁴² Dit wordt de jusvergelijking genoemd. Het uitgangspunt van deze vergelijking is dat de onderhoudsgerechtigde niet meer vrije ruimte, ofwel 'jus', overhoudt dan de onderhoudsplichtige.⁴³ Simpel gezegd is het niet de bedoeling dat de onderhoudsgerechtigde financieel in een betere positie verkeert na het ontvangen van partneralimentatie. De ex-partners dienen na de echtscheiding financieel in een vergelijkbare positie te verkeren. De vrije bestedingsruimte zou uiteindelijk voor beide ex-partners gelijk

37 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.6.

38 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.10.
Zie ook: HR 3 september 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM7050.

39 Werkgroep Alimentatienormen, p.6.

40 Baelemens & Dukers 2010, p.169.

41 Baelemens & Dukers 2010, p.169.

42 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p. 18.

43 Baelemens & Dukers 2010, p.170.

moeten zijn. In bijlage B wordt de jusvergelijking middels een voorbeeld toegelicht.

2.6 Rekenmodellen partneralimentatie

De werkgroep alimentatienormen heeft twee rekenmodellen ontwikkeld voor het berekenen van de draagkracht, namelijk de netto- en de brutomethode.

2.6.1 Netto berekeningsmethode

De netto berekeningsmethode is bedoeld voor onderhoudsplichtigen met een inkomen uit dienstbetrekking tot € 1.400,- bruto per maand, waarbij geen sprake is van fiscale voordelen, bijtellingen en kindgerelateerde heffingskortingen.⁴⁴ Bij deze methode is het gebruikelijk om uit te gaan van het nettoloon dat vermeld staat op het loonstrookje. De gehele berekening wordt conform nettobedragen op maandbasis gemaakt.

2.6.2 Bruto berekeningsmethode

De brutomethode is bedoeld voor onderhoudsplichtigen met inkomens die hoger zijn dan € 1.400,- per maand of met relevante fiscale aftrekposten.⁴⁵ Bij de nettomethode houdt men geen rekening met het belastingvoordeel dat aan de betaler van alimentatie toekomt. In tegenstelling tot bij de nettomethode komt bij de brutomethode het belastingvoordeel toe aan de onderhoudsgerechtigde.

2.6.3 Behoefteberekening

Bij het bepalen van de behoefte wordt simpelweg gekeken hoeveel geld de alimentatiegerechtigde nodig heeft om de welstand die hij of zij gewend was tijdens het huwelijk in stand te houden. Voor het vaststellen van de behoefte wordt veelal de Hofmethode gebruikt. Deze methode houdt in dat de behoefte wordt gelijkgesteld aan 60% van het netto gezinsinkomen ten tijde van het huwelijk, verminderd met het eigen aandeel in de kosten van de kinderen volgens de NIBUD-tabellen.⁴⁶ Het bepalen van de behoefte aan partneralimentatie vergt echter maatwerk. De werkelijke kosten van levensonderhoud moeten met concrete stukken door de onderhoudsgerechtigde gemotiveerd worden. Rechters willen graag een specificatie zien van de kosten die gemaakt moeten worden om de mate van welstand ten tijde van het huwelijk voort te zetten. Daarnaast wordt gekeken of de onderhoudsgerechtigde in eigen levensonderhoud kan voorzien. Het eigen inkomen wordt namelijk in mindering gebracht op de behoefte.

2.6.4 Draagkrachtberekening

Met de draagkrachtberekening wordt vastgesteld wat de draagkracht is van de onderhoudsplichtige en in hoeverre de behoefte van de alimentatiegerechtigde hiermee tegemoet gekomen kan worden. Met andere woorden: er wordt vastgesteld welk bedrag de onderhoudsplichtige kan missen aan alimentatie. Eerst wordt het netto besteedbaar inkomen vastgesteld (NBI). Hier worden vervolgens alle lasten van afgetrokken. De bijstandsnorm en alle relevante lasten samen vormen het draagkrachtloos inkomen. Het verschil tussen het NBI en het draagkrachtloos inkomen is de ruimte die resteert voor alimentatie, ook wel draagkrachtruimte genoemd. De uiteindelijke draagkracht is slechts een bepaald percentage van de draagkrachtruimte, ook wel draagkrachtpercentage genoemd. Dit percentage is afhankelijk van de leefsituatie van de alimentatieplichtige. Het draagkrachtpercentage vermenigvuldigd met de draagkrachtruimte levert uiteindelijk de draagkracht op. In een draagkrachtberekening voor partneralimentatie worden werkelijke woonlasten gehanteerd. In bijlage A van dit onderzoeksrapport is een globale draagkrachtberekening opgenomen.

44 Bijlage behorende bij het rapport Alimentatienormen januari 2014, p.2.
45 Heida e.a. 2013, p.63.
46 HR 3 september 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM7050.

2.7 Rangorde

Als een persoon verplicht is om alimentatie te verstrekken aan twee of meerdere personen en zijn draagkracht niet toereikend is om alle partijen in hun volledige levensonderhoud te voorzien, dan hebben diens kinderen en stiefkinderen die de leeftijd van 21 nog niet hebben bereikt, voorrang op alle andere onderhoudsgerechtigden.⁴⁷ Kinderalimentatie komt dus altijd voor partneralimentatie. Slechts als er voldoende draagkracht is voor het betalen van kinderalimentatie, kan gekeken worden of er nog draagkracht 'over' is voor partneralimentatie.

2.8 Duur van alimentatie

De rechter kan op verzoek van een echtgenoot die onvoldoende inkomsten heeft om in eigen levensonderhoud te voorzien en deze in redelijkheid niet kan verwerven, een uitkering tot levensonderhoud toekennen.⁴⁸ Indien de rechter geen termijn heeft vastgesteld, dan eindigt de verplichting tot het betalen van alimentatie van rechtswege na twaalf jaar.⁴⁹ Deze regeling geldt alleen in gevallen waarin de alimentatie na 1 juli 1994 is vastgesteld. Hierbij is het inschrijvingsmoment van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand bepalend. In oude gevallen, dat wil zeggen alimentatievaststellingen die dateren van vóór 1 juli 1994, wordt dit bepaald door de datum waarop krachtens een rechterlijke uitspraak of overeenkomst tussen partijen de verplichting tot betaling van alimentatie is ingegaan.⁵⁰ Voor deze oude gevallen geldt, dat er tenminste vijftien jaar verstreken moet zijn vanaf het moment dat de verplichting tot betaling van alimentatie is ingegaan. Hierna kan de alimentatieplichtige pas verzoeken om alimentatieverplichting te beëindigen. De rechter kan ook op verzoek van een van de echtgenoten partneralimentatie toekennen onder voorwaarden en een termijn. Met de invoering van de Wet limitering alimentatie is bepaald dat deze termijn in ieder geval niet langer dan twaalf jaar zal zijn.⁵¹ Deze rechterlijke limitering betreft in beginsel een definitief karakter. Aan deze rechterlijke limitering worden daarom hoge motiveringseisen gesteld.⁵² Er bestaat echter een uitzonderingsregel op de wettelijke maximale alimentatieduur van twaalf jaar. In zeer uitzonderlijke gevallen kan deze maximumtermijn verlengd worden. Als de beëindiging van de uitkering tot levensonderhoud na het verstrijken van twaalf jaar van zo ingrijpende aard is dat ongewijzigde handhaving van die termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid van de alimentatiegerechtigde niet kan worden gevergd, kan de rechter op diens verzoek de alimentatieduur alsnog verlengen.⁵³ In korte kinderloze huwelijken wordt de wettelijke maximumtermijn van twaalf jaar niet gehanteerd. Indien het huwelijk niet langer dan vijf jaar heeft geduurd en uit dit huwelijk geen kinderen zijn geboren, dan eindigt de verplichting tot het betalen van alimentatie van rechtswege na het verstrijken van de termijn die gelijkstaat aan de duur van het huwelijk.⁵⁴

2.9 Wijzigen partneralimentatie

Op grond van artikel 1:401 BW kan een rechterlijke uitspraak of een overeenkomst (echtscheidingsconvenant) met betrekking tot alimentatie kan bij latere rechterlijke uitspraak worden gewijzigd of ingetrokken. Dit kan op basis van gewijzigde omstandigheden waardoor niet meer aan de wettelijk maatstaven wordt voldaan.⁵⁵ De alimentatieplichtige kan de rechter verzoeken om de alimentatieverplichting op een toekomstig tijdstip op nihil te stellen.⁵⁶ De rechter moet in dit geval wel een redelijke mate van zekerheid hebben, dat zich in de toekomst een omstandigheid zal voordoen waardoor er geen behoefte meer is aan een uitkering tot levensonderhoud.⁵⁷ Bij deze nihilstelling eindigt de alimentatieverplichting niet definitief. De alimentatieverplichting kan weer herleven bij wijziging van omstandigheden.⁵⁸ De alimentatieregeling kan ook gewijzigd of ingetrokken worden als de rechter bij de uitspraak

47 Artikel 1:400 lid 1 Burgerlijk Wetboek.

48 Artikel 1:157 lid 1 Burgerlijk Wetboek.

49 Artikel 1:157 lid 4 Burgerlijk Wetboek.

50 Assers 2010, p. 527.

51 Artikel 1:157 lid 3 Burgerlijk Wetboek.

52 Assers 2010, p. 519-520.

53 Artikel 1:157 lid 5 Burgerlijk Wetboek.

54 Artikel 1:157 lid 6 Burgerlijk Wetboek.

55 Artikel 1:401 lid 1 Burgerlijk Wetboek.

56 Artikel 1:401 lid 1 Burgerlijk Wetboek.

57 Assers 2010, p. 505.

58 Baelemens & Dukers 2010, p. 152.

van de alimentatieregeling uitgegaan is van onjuiste of onvolledige gegevens.⁵⁹ De rechter kan de gemaakte afspraken over alimentatie in een echtscheidingsconvenant ook wijzigen of intrekken als deze overeenkomst met een grove miskennen van wettelijke maatstaven is overeengekomen.⁶⁰ Om van dit laatste geval te kunnen spreken, zou het overeengekomen alimentatiebedrag duidelijk in wanverhouding moeten zijn met het bedrag waarop de rechter zou komen bij een berekening volgens de wettelijke maatstaven.⁶¹ Een verzoek tot wijziging van een vastgestelde termijn wordt slechts gehonoreerd indien de wijziging van omstandigheden van zo ingrijpende aard is dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de verzoeker geleverd kan worden.⁶² Met andere woorden: de omstandigheden van een van de partners zijn zodanig gewijzigd dat het te betalen alimentatiebedrag niet meer als redelijk kan worden beschouwd.

2.10 Beëindiging partneralimentatie

Afgezien van de vastgestelde of wettelijke duur voor partneralimentatie kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor de alimentatieplicht eerder kan eindigen. De alimentatieplicht eindigt van rechtswege als de onderhoudsgerechtigde opnieuw in het huwelijk treedt, een geregistreerd partnerschap aangaat of is gaan samenwonen met een ander als ware te zijn gehuwd.⁶³ De onderhoudsverplichting eindigt ook van rechtswege door overlijden. Indien de onderhoudsgerechtigde weer in staat is om in eigen levensonderhoud te voorzien, kan dit ook tot beëindiging van de onderhoudsverplichting leiden. In bepaalde gevallen kan er ook sprake zijn van een dusdanige misdraging aan de kant van de alimentatiegerechtigde, dat van de onderhoudsplichtige niet langer meer geleverd kan worden dat er partneralimentatie wordt betaald. De rechtbank Leeuwarden deed over deze laatstgenoemde situatie een uitspraak.⁶⁴ De alimentatiegerechtigde in kwestie heeft jarenlang de omgang tussen de vader en kinderen gefrustreerd. De rechtbank achtte in deze zaak aannemelijk dat de gedragingen van de vrouw dermate schokkend en aangrijpend waren en een onherroepelijk einde hebben gemaakt aan elk gevoel van lotsverbondenheid van de man jegens zijn vrouw. Lotsverbondenheid is immers een van de belangrijkste gronden van alimentatieplicht. De rechtbank Leeuwarden heeft in deze zaak geoordeeld dat in redelijkheid van de man geen alimentatieplicht ten opzichte van zijn vrouw meer geleverd kan worden.

2.11 Beoogde veranderingen op het gebied van partneralimentatie

Na de uiteenzetting van het wettelijk kader worden in deze paragraaf kort de meest recente ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie weergegeven.

2.11.1 Wetsvoorstel 33 311

De PVV heeft op 20 juni 2012 bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel ingediend tot beperking van de wettelijke maximale alimentatieduur van twaalf naar vijf jaar (wetsvoorstel 33 311).⁶⁵ Volgens de PVV is de maatschappij zodanig veranderd met betrekking tot het huwelijk, dat er momenteel onvoldoende draagvlak is voor de huidige regelgeving omtrent alimentatie. Deze bevindingen zijn gebaseerd op een onderzoek van TNS NIPO waaruit zou blijken dat er een groot draagvlak vanuit de maatschappij is voor een reducering van de partneralimentatieduur naar vijf jaar.⁶⁶ In de huidige regelgeving mist volgens de PVV ook de prikkel voor de alimentatiegerechtigde om deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Alimentatiegerechtigden moeten gestimuleerd worden om deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Het wetsvoorstel van de PVV beoogt geen nieuwe berekeningsmethode voor de alimentatie, maar staat wel stil bij de motivering en beslissing van de rechter. De rechter is niet verplicht om een afwijking van de tremanormen te motiveren, omdat deze normen geen recht zijn in de zin van artikel 79 Wet op de rechterlijke organisatie. De PVV is echter van mening dat de rechter op verzoek van de betrokkenen de draagkracht- en behoefteberekeningen tezamen met de beschikking zou

59 Artikel 1:401 lid 4 Burgerlijk Wetboek.

60 Artikel 1:401 lid 5 Burgerlijk Wetboek.

61 Rb. Den Haag 20 september 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BX9421.

62 Artikel 1:401 lid 2 Burgerlijk Wetboek.

63 Artikel 1:160 Burgerlijk Wetboek.

Zie ook: Koens & Vonken 2010, p.241.

64 Rb. Leeuwarden 9 juli 2008, ECLI:NL:RBLEE:2008:BD6634.

65 Kamerstukken II, 2012-2013, 33311, nr. 2-3.

66 TNS NIPO 2012, p.33.

moeten verstrekken. Op deze manier wordt de rechtszekerheid met betrekking tot alimentatieverplichtingen tegemoet gekomen en zal de druk op de rechterlijke macht afnemen. De PVV wil deze mogelijkheid opnemen in artikel 290 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Het wetsvoorstel kent ook een overgangsregeling die inhoudt dat oude alimentatieregelingen vijf jaar na inwerkingtreding van de wet van rechtswege aflopen, tenzij er sprake is van een overeengekomen of vastgestelde termijn die eerder afloopt. Alimentatieregelingen die zijn overeengekomen of vastgesteld na inwerkingtreding van de wet eindigen van rechtswege na vijf jaar, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden.⁶⁷

2.11.2 Advies Raad van State inzake wetsvoorstel 33 311

De Raad van State heeft naar aanleiding van het wetsvoorstel 33 311 een advies uitgebracht.⁶⁸ In dit advies is de Raad van State ingegaan op de volgende punten: de termijn van vijf jaar, de alimentatieduur voor kortdurende huwelijken zonder kinderen, de overgangsregeling en de verstrekking van gegevens inzake de berekening van draagkracht en behoefte. In deze paragraaf wordt alleen kort ingegaan op het advies met betrekking tot het verkorten van de wettelijke maximale alimentatieduur naar vijf jaar. Met het wetsvoorstel wordt behelst de huidige alimentatieduur van maximaal twaalf jaar te verkorten naar maximaal vijf jaar.⁶⁹ De initiatiefnemer benoemt hiervoor drie redenen: het aantal huwelijken dat wordt ontbonden neemt toe, van het klassieke rollenpatroon tussen man en vrouw is vrijwel geen sprake meer en de huidige wetgeving kan niet meer op voldoende draagvlak binnen de samenleving rekenen. Volgens de initiatiefnemer biedt vijf jaar alimentatie voldoende tijd voor de onderhoudsgerechtigde om zich voor te bereiden op het voorzien in eigen levensonderhoud. Het aantal economisch zelfstandige vrouwen stijgt volgens de initiatiefnemer en is dus een belangrijk aspect bij de overweging tot verkorting van de alimentatieduur. De Raad van State is van mening dat niet daadkrachtig wordt gemotiveerd waarom specifiek een termijn van vijf jaar wordt aangedragen. Louter het aantal toenemende scheidingen is geen aanleiding tot aanpassing van de duur van partneralimentatie. Daarnaast is de Raad van mening dat de inkomenspositie van vrouwen grotendeels achterblijft bij die van mannen. Het huishouden en de zorg voor de kinderen blijven in de meeste gevallen taken voor de vrouw. De Raad is tevens van oordeel dat het genoemde onderzoeksrapport van TNS NIPO de derde stelling van de initiatiefnemer niet ondersteunt. De Raad stelt dat in het onderzoek de wens voor een algemene termijn van vijf jaar niet eens aan bod komt. De Raad concludeert dat geen van de drie argumenten van de indiener de beperking van de alimentatieduur tot vijf jaar ondersteunt. De Afdeling is van oordeel dat verkorting van de alimentatieduur niet uitgesloten moet worden, maar adviseert wel de voorgestelde vergaande verkorting van de alimentatieduur te heroverwegen.

2.12 Initiatiefnota 33 312 beperking van de alimentatieduur

De VVD, PvdA en D66 hebben op 20 juni 2012 een initiatiefnota ingediend.⁷⁰ Deze initiatiefnota ziet toe op het verwezenlijken van een eerlijkere, simpelere en kortere partneralimentatie. De berekening van partneralimentatie wordt momenteel ervaren als onoverzichtelijk en de maximale duur van twaalf jaar als onredelijk lang. Door de maximale duur van twaalf jaar die in het huidige alimentatiesysteem wordt gehanteerd, kan aan een onderhoudsplichtige de last opgelegd worden om een belangrijk deel van zijn inkomsten voor een langere tijd over te dragen aan de ex-partner. De onderhoudsgerechtigde wordt daardoor niet geprikkeld om zelf in het eigen onderhoud te voorzien. Een ander belangrijk punt uit de initiatiefnota heeft betrekking op het wijzigen van de huidige grondslag van partneralimentatie. In het huidige alimentatiesysteem vloeit de enige rechtsgrond voor de mogelijkheid om alimentatie toe te kennen na scheiding, voort uit het huwelijk zelf en de daardoor aanwezige nauwe persoonlijke 'lotsverbondenheid' van de echtgenoten.⁷¹ De initiatiefnemers willen de huidige grondslag 'lotsverbondenheid' wijzigen naar 'compensatie voor het gedurende het huwelijk ontstane verlies aan verdien capaciteit'. De alimentatiegerechtigde moet aangespoord worden om het

⁶⁷ Kamerstukken II, 2012-2013, 33311, nr. 3 (MvT).

⁶⁸ Kamerstukken II, 2012-2013, 33311, nr. 4.

⁶⁹ Kamerstukken II, 2012-2013, 33311, nr. 4.

⁷⁰ Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

⁷¹ Assers 2010, p.501.

leven weer in eigen handen te nemen en op eigen benen te staan. Een economisch onzelfstandige startpositie van de partner mag niet betekenen dat deze ook in een afhankelijke positie blijft. De alimentatiegerechtigde moet geprikkeld worden om zelf aan de slag te gaan. In het huidige alimentatiesysteem is het uitgangspunt dat het welstandsniveau ten tijde van het huwelijk na de echtscheiding zo veel mogelijk in stand moet blijven. Dit uitgangspunt willen de indieners in het vervolg achterwege laten, omdat deze gedachtegang volgens hen niet redelijk is. Het huwelijk an sich zou geen rechtvaardiging voor overdracht van het inkomen na echtscheiding moeten zijn.

2.12.1 Beoogde alimentatieduur

De verkorting van de alimentatieduur kan onderverdeeld worden in drie categorieën, namelijk: huwelijken zonder kinderen, huwelijken met kinderen en huwelijken die langer dan vijftien jaar hebben geduurd.⁷² Bij huwelijken die korter dan drie jaar hebben geduurd, bestaat er geen verplichting tot partneralimentatie. Bij huwelijken die langer dan drie jaar hebben geduurd, kan er partneralimentatie verschuldigd zijn voor de duur van de helft van het huwelijk met een maximum van vijf jaar. Voor huwelijken met kinderen geldt dat de partneralimentatie wordt verlengd totdat het jongste kind de 12-jarige leeftijd heeft bereikt. Het uitgangspunt betreft in ieder geval de helft van de duur van het huwelijk met een maximum van vijf jaar. Als er sprake is van een gelijke zorgverdeling (co-ouderschap) en beide ouders werken, dan is er geen partneralimentatie verschuldigd. Voor huwelijken die langer dan vijftien jaar hebben geduurd, kan een partneralimentatie verschuldigd zijn die gelijk is aan de helft van de duur van het huwelijk met een maximum van tien jaar, indien de alimentatiegerechtigde tijdens het huwelijk niet heeft gewerkt. Met deze uitzonderingsregel wordt gedoeld op het feit dat in veel huwelijken de ene partner de verzorgingstaak op zich heeft genomen, zodat de andere partner kan werken en inkomsten kan verwerven. De indieners van de initiatiefnota zijn van mening dat een maximumduur van vijf jaar voor deze gevallen onredelijk zou zijn en het terugkeren in het arbeidsproces na zo'n lange tijd mede gezien de leeftijd een lastige situatie kan zijn.

2.12.2 Beoogde grondslag

De beoogde wettelijke grondslag voor betaling van partneralimentatie zal de compensatie voor het gedurende het huwelijk ontstane verlies aan verdien capaciteit zijn.⁷³ Er kan alleen aanspraak op partneralimentatie gemaakt worden, indien tijdens het huwelijk geen betaald werk is verricht of er sprake is van een onevenredig verdeelde zorgverplichting na echtscheiding. De wettelijke regeling geldt voor gehuwden en geregistreerde partners. Samenwonenden hebben geen wettelijk recht op partneralimentatie. Het maken van afwijkende afspraken met betrekking tot partneralimentatie is toegestaan.

2.12.3 Nieuwe berekeningsmethodiek

De indieners van de initiatiefnota willen een sterk vereenvoudigde berekeningsmethodiek lanceren.⁷⁴ Ex-partners zullen zelf de partneralimentatie kunnen berekenen met behulp van een eenvoudige internettool. Bij deze nieuwe berekeningsmethodiek zullen forfaitaire schalen gehanteerd worden.

2.12.4 Afbouw

Doordat lonen jaarlijks wijzigen, worden ook de bedragen voor alimentatie aangepast. Dit wordt indexering van alimentatie genoemd.⁷⁵ Jaarlijks wordt door de minister van Veiligheid en Justitie in november een percentage vastgesteld waarmee de alimentatiebedragen op 1 januari van het nieuwe jaar aangepast worden.⁷⁶ Doordat dit percentage veranderlijk is, kunnen er nieuwe situaties ontstaan tegen het einde van de onderhoudsverplichting. Ter voorkoming van deze situatie voorziet de nieuwe wettelijke regeling in een afbouw van de hoogte van de partneralimentatie. Er zal dus niet geïndexeerd worden. Deze afbouw zal dienen als een prikkel voor de onderhoudsgerechtigde om gaandeweg deelname aan het arbeidsproces te

⁷² Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

⁷³ Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

⁷⁴ Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

⁷⁵ Artikel 1:402a Burgerlijk Wetboek.

⁷⁶ <www.rijksoverheid.nl>, zoeken: indexering alimentatie, geraadpleegd op 18 oktober 2013.

bevorderen.⁷⁷

2.12.5 Hardheidsclausule

Een wettelijke regeling kan niet altijd voorzien in alle uitzonderingen. Ter reparatie van onredelijke situaties is er een hardheidsclausule van toepassing. Hierdoor wordt het mogelijk om van regels af te wijken.⁷⁸

2.12.6 Overgangsregeling

Er zal een regeling in de wet vastgesteld worden, die afwijkingen tussen de oude en nieuwe situaties verzacht. Partijen zijn vrij om in onderlinge overeenstemming de nieuwe wettelijke regeling toe te passen. Indieners zijn voornemens om de voordelen van de nieuwe wettelijke regeling (gedeeltelijk) ten gunste van de onderhoudsplichtige te laten komen. Rechters zullen tot de inwerkingtreding van deze nieuwe wettelijke regeling gebonden zijn aan bestaande afspraken, tenzij de rechterlijke macht besluit om op de nieuwe berekeningsmethode te anticiperen.⁷⁹

2.13 Tussenconclusie

Het onderhoudsrecht en de onderhoudsverplichting hebben een lange historie. De onderhoudsverplichting heeft in de loop der tijd veel ontwikkelingen doorgemaakt. Tot 1 oktober 1971 werden er strenge eisen gesteld aan het uitspreken van een echtscheiding. Er moest voldaan worden aan een van een viertal grondslagen, die limitatief van aard waren. De schuldvraag speelde tot 1 oktober 1971 ook een belangrijke rol in het scheidingsrecht. Het verbreken van huwelijkstrouw door een persoon tegen wie de echtscheiding werd uitgesproken, had als gevolg dat deze persoon geen aanspraak meer kon maken op partneralimentatie. De vier grondslagen zijn met de inwerkingtreding van de Wet herziening echtscheidingsrecht per 1 oktober 1971 vervangen door de grondslag 'duurzame ontwrichting'. Wannéer er sprake is van duurzame ontwrichting bepalen partijen (of in ieder geval één van hen) grotendeels zelf. Deze liberalisering van het scheidingsrecht verklaart ook de grote toename van het aantal echtscheidingen sinds 1971. In 1994 deed zich een ingrijpende wijziging voor. Met de inwerkingtreding van de Wet limitering alimentatie per 1 juli 1994 werd de oneindige duur voor partneralimentatie beperkt tot een maximale duur van twaalf jaar. In de huidige wet- en regelgeving is de grondslag voor partneralimentatie vooral gelegen in artikel 1:157 Burgerlijk Wetboek. De hoogte van partneralimentatie wordt vastgesteld op basis van de wettelijke maatstaven behoefte en draagkracht. De invulling van deze wettelijke maatstaven is opgenomen in het tremarapport van de werkgroep alimentatienormen. De hoogte van de partneralimentatie kan op basis van diverse factoren gecorrigeerd worden door de rechter. Inmiddels, bijna twintig jaar later, wordt vanuit diverse invalshoeken gesteld dat de wettelijke maximale duur van twaalf jaar te lang is en niet meer bij de huidige maatschappij past. De politiek heeft recentelijk middels diverse initiatieven kenbaar gemaakt, dat de regels voor partneralimentatie herziening behoeven. De voornaamste wijzigingen die worden beoogd, zijn het verkorten van de huidige wettelijke maximale alimentatieduur naar vijf jaar en een nieuwe grondslag voor partneralimentatie. Een grondslag waarbij een huwelijksgelateerde welstand als uitgangspunt voor alimentatie wordt gehanteerd, zou niet rechtvaardig zijn. Volgens de initiatiefnemers is er tegenwoordig minder sprake van traditionele rolverdelingen binnen het huwelijk. Mannen nemen steeds meer de verzorgingstaken van de kinderen op zich. De initiatiefnemers achten een compensatie voor het gedurende het huwelijk ontstane verlies aan verdien capaciteit veel rechtvaardiger en zien deze grondslag graag wettelijk vastgelegd. Initiatiefnemers benadrukken met hun voorstellen ook dat onderhoudsgerechtigden meer geprikkeld moeten worden om te participeren op de arbeidsmarkt. Jarenlang is er ook kritiek geweest op de complexiteit van het alimentatiesysteem. De initiatiefnemers hebben ook aan dit aspect gehoor gegeven. Zij stellen een eenvoudiger alimentatiesysteem voor, middels forfaitaire normen en een online rekentool die partijen zelfstandig kunnen invullen. De Raad van State heeft een advies met kanttekeningen uitgebracht omtrent het wetsvoorstel van de PVV. De

77 Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

78 Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

79 Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.

Raad is van mening dat er nog vaak sprake is van een traditionele rolverdeling binnen huwelijken en vindt dat de initiatiefnemers niet daadkrachtig motiveren waarom specifiek een termijn van vijf jaar wordt aangedragen. Een verkorting van de alimentatieduur wordt niet uitgesloten, maar de Raad adviseert de vergaande verkorting van de alimentatieduur wel te heroverwegen. Al met al kan geconcludeerd worden dat over het alimentatiesysteem het laatste woord nog lang niet is gesproken.

3 Kinderalimentatie

In dit hoofdstuk worden de wetsontwikkeling en de huidige wet- en regelgeving met betrekking tot kinderalimentatie uiteengezet.

3.1 Wetsontwikkeling kinderalimentatie

Het Wetboek van Napoleon, ingericht voor het Koninkrijk Holland, bevatte al bepalingen over verplichtingen tot onderhoud.⁸⁰ Artikel 273 van dit boek luidde als volgt:

“De ouders zijn verplicht om hunne kinderen, het zij wettige, het zij gewettigde, het zij zelfs onwettig geborene, van het noodig levensonderhoud te voorzien.”

Artikel 274 luidde: *“Deze verplichting houdt op, wanneer de kinderen in staat zijn, om voor zich zelve de kost te winnen.”* Zoals uit deze artikelen is op te maken, werd er in dit wetboek onderscheid gemaakt tussen ‘wettige’ en ‘onechte kinderen’. Een belangrijke wijziging in het kader van onwettige kinderen heeft plaatsgevonden met de wetwijziging van 16 november 1909, Stb.363. Het onwettige, door de vader niet-erkende kind kreeg namelijk recht op levensonderhoud toegekend.⁸¹ Bij de Wet van 10 juli 1947, Stb. H232 werd ook de moeder van een overspelig of bloedschennig kind onderhoudsplichtig gesteld jegens het kind. Het Nederlands Burgerlijk Wetboek uit 1838 heeft bepalingen uit de Code Civil en het Oud-Vaderlands recht grotendeels gevolgd.⁸² Het Burgerlijk Wetboek moest echter overzichtelijker, minder ingewikkeld en beter kenbaar gemaakt worden. Bij Koninklijk Besluit van 25 april 1947 kreeg Eduard Meijers dan ook de opdracht om een nieuw Burgerlijk Wetboek te ontwerpen ter vervanging van het Burgerlijk Wetboek uit 1838. In 1970 werd met boek 1 het nieuwe personen- en familierecht ingevoerd.⁸³

Een belangrijke ontwikkeling op het gebied van kinderalimentatie heeft betrekking op het verlagen van de meerderjarigheidsgrens. Per 1 januari 1988 werd de meerderjarigheidsgrens van 21 jaar naar 18 jaar verlaagd.⁸⁴ Sinds deze verlaging bestaat voor ouders de verplichting om kinderen tussen de 18 en 21 jaar te voorzien in de kosten van levensonderhoud en studie. Er is door de jaren heen veel kritiek geuit op de regelingen omtrent kinderalimentatie. De berekening van kinderalimentatie zou eenvoudiger en transparanter moeten worden. In 2004 is door minister Donner het wetsvoorstel ‘Wet herziening kinderalimentatie’ ingediend.⁸⁵ Hiermee werd gestreefd naar de vergroting van de financiële zelfstandigheid van alleenstaande ouders en een besparing op de collectieve uitgaven. Een eenvoudiger rekensysteem zou daarnaast zorgen voor het ontlasten van de rechterlijke macht, omdat ouders op deze manier zelf afspraken kunnen maken met betrekking tot kinderalimentatie. Het doel van deze herziening was gericht op het loslaten van het draagkrachtprincipe en op het forfaitair vaststellen van de kinderalimentatie. Op 9 november 2006 is dit wetsvoorstel ingetrokken wegens onvoldoende draagvlak voor het voorgestelde forfaitaire systeem.⁸⁶ Daarnaast zou er een aanscherping van de normen voor kinderalimentatie in voorbereiding zijn. In januari 2005 diende minister Donner het wetsvoorstel ‘Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding’ in.⁸⁷ Het wetsvoorstel is op 27 november 2008 aangenomen en per 1 maart 2009 is de Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding in werking getreden. Deze wet heeft het

80 <www.shgv.nl>, zoeken: wetboek napoleon 1809, geraadpleegd op 19 oktober 2013.

81 Assers 2010, p. 572.

82 Assers 2010, p. 573.

83 Reehuis & Slob 1993, p.11.

84 Baelemens & Dukers 2010, p.229.

85 Kamerstukken II, 2003-2004, 29480, nr. 3 (MvT).

86 Kamerstukken II, 2006-2007, 29480, nr. 15.

87 Kamerstukken II, 2004-2005, 30145, nr. 2-3 (MvT).

zogenheten ouderschapsplan geïntroduceerd.⁸⁸ Naast het ouderschapsplan is met deze wet ook de voorrangsregel met betrekking tot kinderalimentatie in het leven geroepen. De voorrangsregel is nader toegelicht in paragraaf 2.7 van dit rapport.

De kritiek vanuit de maatschappij en de politiek over kinderalimentatie bleef in beweging. De PvdA heeft in samenwerking met de VVD op 29 september 2011 de initiatiefnota 'Vereenvoudiging kinderalimentatie' ingediend.⁸⁹ De problematiek rond het betalen van kinderalimentatie zou verholpen worden door een eenvoudigere berekeningsmethode in het leven te roepen. Volgens de initiatiefnemers zouden alimentatieplichtigen op deze manier eerder bereid zijn om te betalen. De initiatiefnemers hebben een vereenvoudigd kinderalimentatiesysteem voorgelegd, met de bijbehorende kinderalimentatie rekentool (KART). Het nieuwe rekensysteem is volgens de initiatiefnemers eenvoudiger en transparanter. Daarnaast zou 80% van de gebruikers zelfstandig een berekening kunnen maken met de bijbehorende online rekentool. Het vereenvoudigde kinderalimentatiesysteem komt ook ouders met co-ouderschap tegemoet, omdat de zorgverdeling wordt vastgesteld op basis van het aantal nachten dat een kind bij een ouder verblijft. Twee onderzoekers van de Hogeschool van Amsterdam hebben in opdracht van de Raad voor Rechtsbijstand en het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen een onderzoek gehouden onder gescheiden ouders die gebruikmaken van KART.⁹⁰ Dit onderzoeksrapport is uitgebracht in september 2013. De respondenten zijn gevraagd naar hun mening over het kinderalimentatiesysteem en de bijbehorende KART die hierop is gebaseerd.⁹¹ Uit het onderzoek is gebleken dat een groot deel van de respondenten positief is over de eenvoud, begrijpelijkheid en rechtvaardigheid van het beoogde kinderalimentatiesysteem en de bijbehorende KART.⁹² Daarnaast heeft 94% van de deelnemers de online rekentool zelfstandig kunnen invullen.⁹³ De meest recente ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie komen vanuit de werkgroep alimentatienormen. Per 1 januari 2013 en 1 april 2013 zijn namelijk de nieuwe richtlijnen voor kinderalimentatie ingevoerd. In paragraaf 5.1 van dit onderzoeksrapport wordt nader ingegaan op deze nieuwe richtlijnen.

3.2 Huidige wet- en regelgeving kinderalimentatie

In onderstaande paragrafen wordt de huidige wet- en regelgeving omtrent kinderalimentatie uitgewerkt.

3.2.1 Juridisch kader

Wettelijk gezien zijn ouders verplicht om hun minderjarige kinderen van levensonderhoud te voorzien.⁹⁴ Deze onderhoudsverplichting houdt niet op bij de 18-jarige leeftijd en blijft bestaan tot het kind de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt.⁹⁵ Ouders blijven namelijk tot de 21-jarige leeftijd van hun kinderen verplicht om te voorzien in de kosten voor levensonderhoud en studie. De bijdrage tot 18-jarige leeftijd wordt kinderalimentatie genoemd en vanaf 18 tot 21 jaar wordt het een bijdrage in de kosten van levensonderhoud en studie genoemd. De wettelijke onderhoudsplicht eindigt in beginsel op het moment dat het kind de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt.⁹⁶ Na de leeftijd van 21 jaar is er slechts recht op uitkering van levensonderhoud indien er sprake is van behoefte aan de zijde van de onderhoudsgerechtigde.⁹⁷ Het is niet de strekking om ouders te verplichten hun meerderjarige kinderen, die overigens in staat zijn door arbeid of anderszins in hun eigen levensonderhoud te voorzien, te onderhouden.⁹⁸

3.2.2 Ouderschapsplan

Bij het aangaan van een echtscheidingsprocedure dienen belangrijke overwegingen met betrekking tot minderjarige kinderen gemaakt te worden. Ouders zijn sinds de inwerkingtreding van de Wet voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding verplicht om zowel bij een

88 Artikel 1:247a Burgerlijk Wetboek jo 815 lid 2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

89 <www.pvda.nl>, zoeken: alimentatie, geraadpleegd op 19 oktober 2013.

90 <www.hva.nl>, zoeken: kinderalimentatie, PvdA, geraadpleegd op 5 november 2013.

91 Dijksterhuis & Duijvenvoorde 2013, p.4.

92 Dijksterhuis & Duijvenvoorde 2013, p.76.

93 Dijksterhuis & Duijvenvoorde 2013, p.12.

94 Artikel 1:392 Burgerlijk Wetboek.

95 Artikel 1:395a Burgerlijk Wetboek.

96 Artikel 1:395a Burgerlijk Wetboek.

97 Artikel 1:392 lid 2 Burgerlijk Wetboek.

98 Hof Den Haag 23 maart 2011, ECLI:NL:GHSGR:2011:BR3874.

eenzijdig als gezamenlijk verzoek tot echtscheiding een ouderschapsplan voor hun minderjarige kinderen op te stellen.⁹⁹ Kinderen worden beschouwd als minderjarig indien zij de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt.¹⁰⁰ Deze verplichting geldt tevens in het geval van het beëindigen van een geregistreerd partnerschap en een beëindiging van samenwoning met gezamenlijk gezag.¹⁰¹ Dit ouderschapsplan bevat onder andere afspraken omtrent de verzorging en opvoeding van de minderjarige kinderen. In het kader van de vaststelling van kinderalimentatie is het belangrijk om te benadrukken dat de ouders die belast zijn met het ouderlijk gezag over hun kinderen, bepalen wat de vaste woonplaats van het kind wordt na echtscheiding. Deze afspraken moeten in het ouderschapsplan opgenomen worden. De aspecten die in ieder geval in het ouderschapsplan opgenomen moeten worden, zijn vermeld in artikel 815 lid 3 en 4 Burgerlijke Rechtsvordering. Indien ouders niet tot overeenstemming komen, zal de rechter vanuit het belang van het kind beslissen over bedoelde zaken.¹⁰²

3.2.3 Hoogte kosten levensonderhoud

In de wet zijn geen regels opgenomen voor het vaststellen van de hoogte van kinderalimentatie. De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak heeft in samenwerking met het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) een systeem ontwikkeld als hulpmiddel voor het vaststellen van kinderalimentatie. Dit systeem is in het rapport 'Kosten van kinderen ten behoeve van vaststelling kinderalimentatie' opgenomen.¹⁰³ Kinderalimentatie wordt op basis van de behoefte van de kinderen en draagkracht van de ouders vastgesteld. De behoefte kan met behulp van de behoeftetabel afgelezen en vastgesteld worden.¹⁰⁴

3.2.4 Behoeftetabel kinderen

Voor het vaststellen van de behoefte van de kinderen wordt er met een aantal aspecten rekening gehouden. Dit zijn: de netto-inkomsten van beide ouders vóór de echtscheiding (er wordt hierbij geen rekening gehouden met fiscale voordelen uit hypotheekrenteaftrek, lijfrentepremieaftrek, premieaftrek arbeidsongeschiktheidsverzekering en bijtelling zakelijke auto), het aantal kinderen in het gezin, de leeftijd van de kinderen en de ontvangen kinderbijslag en het kindgebonden budget.¹⁰⁵ Deze aspecten zijn in de behoeftetabel terug te zien. Het uitgangspunt bij het vaststellen van kinderalimentatie is dat kinderen niet de dupe mogen worden van de echtscheiding.¹⁰⁶ Om aan dit uitgangspunt tegemoet te komen, wordt daarom bij de berekening van kinderalimentatie uitgegaan van het netto-inkomen van beide ouders vóór de echtscheiding.

3.2.5 Het aantal kinderen en de leeftijd

Het aantal kinderen binnen het gezin is belangrijk voor het vaststellen van de kinderalimentatie. De vaste lasten worden als het ware gedeeld door het aantal kinderen. Hoe meer kinderen er zijn, hoe lager de kosten per kind zullen zijn. Het vaststellen van kinderalimentatie volgens het rapport 'Kosten van kinderen' is alleen van toepassing op kinderen tot 18 jaar. Voor kinderen vanaf 18 jaar zijn er geen vaste maatstaven. In de praktijk wordt dan ook aansluiting gezocht bij de normen van de Wet op de Studiefinanciering.¹⁰⁷ Kinderalimentatie dient tot de 18-jarige leeftijd van het kind aan de verzorgende ouder te worden betaald. Vanaf de 18-jarige leeftijd moet de kinderalimentatie aan het kind zelf betaald worden.¹⁰⁸

3.2.6 Draagkracht

Nadat de behoefte van de kinderen is vastgesteld, dient er gekeken te worden naar de draagkracht van beide ouders. Met andere woorden: hoeveel kunnen de ouders bijdragen in de

99 Artikel 815 lid 2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

100 Artikel 1:233 Burgerlijk Wetboek.

101 Artikel 1:252 jo 1:247a Burgerlijk Wetboek.

102 Artikel 1:253a Burgerlijk Wetboek.

103 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.7.

104 Bijlage behorende bij het rapport Alimentatienormen januari 2014, p.11.

105 Baelemens & Dukers 2010, p.53.

106 <www.nibud.nl>, zoeken: kinderalimentatie, alimentatie regelen, geraadpleegd op 22 oktober 2013.

107 Schonewille 2009, p.181.

108 <www.alimentatiewijzer.nl>, zoeken: alimentatie hoogte, geraadpleegd op 22 oktober 2013.

kosten van hun kinderen? In paragraaf 3.2.7 wordt bij stap 2 het vaststellen van de draagkracht nader toegelicht.

3.2.7 Stappenplan voor de berekening van kinderalimentatie

Het vaststellen van kinderalimentatie per 1 april 2013 gebeurt in vijf stappen:

1. De eerste stap is het vaststellen van de behoefte van de kinderen. De behoefte wordt vastgesteld op basis van het netto gezinsinkomen vóór de echtscheiding en de behoeftetabel in de tremanormen. In deze tabel kan aan de hand van het netto gezinsinkomen het eigen aandeel van de ouders in de kosten van hun kinderen afgelezen worden.
2. Na het bepalen van de behoefte, dient de draagkracht van beide ouders te worden bepaald. De ouders kunnen hun draagkracht uit de draagkrachttabel aflezen.¹⁰⁹ Met deze tabel wordt bepaald in hoeverre beide ouders op grond van het NBI kunnen bijdragen. Bij de berekening van kinderalimentatie wordt uitgegaan van een bijstandsnorm en een forfaitaire woonlast die gelijkstaat aan 30% van het NBI.¹¹⁰ Conform de draagkrachttabel wordt bij een NBI vanaf € 1.500,- per maand 70% van de draagkrachtruimte beschikbaar geacht voor kinderalimentatie.¹¹¹
3. Als de ouders gezamenlijk voldoende draagkracht hebben om te voorzien in de kosten van de kinderen, dan moet er een draagkrachtvergelijking gemaakt worden. De ouders dragen dan naar rato van hun draagkracht bij in de kosten van de kinderen. Dit wordt berekend aan de hand van de formule: ieders draagkracht/totale draagkracht x de behoefte.¹¹²
4. Indien beide partijen voldoende draagkracht hebben om in de totale behoefte van de kinderen te voorzien, dan kan er een zorgkorting toegepast worden. Deze korting wordt in mindering gebracht op de bij te dragen kosten van de kinderen. Het aspect zorgkorting wordt in paragraaf 3.3.3 nader toegelicht.
5. Tot slot kan er een beroep gedaan worden op de aanvaardbaarheidstoets, indien de onderhoudsplichtige van mening is dat het opleggen van een onderhoudsverplichting tot een onaanvaardbare situatie leidt. De aanvaardbaarheidstoets wordt in paragraaf 3.3.4 nader toegelicht.

3.3 De belangrijkste wijzigingen in de tremanormen

In deze paragraaf worden de nieuwe aspecten van het tremarapport 2013 weergegeven.

3.3.1 Kindgebonden budget

In 2013 hebben op twee peildata belangrijke wijzigingen voor het berekenen van kinderalimentatie plaatsgevonden. Sinds 1 januari 2013 wordt het kindgebonden budget in mindering gebracht op het aandeel dat ouders in de behoefte van hun kinderen moeten bijdragen.¹¹³ Het kindgebonden budget is een tegemoetkoming voor ouders in de kosten van hun kinderen tot de leeftijd van 18 jaar.¹¹⁴ Het kindgebonden budget is een inkomensafhankelijke bijdrage. Doordat het kindgebonden budget in mindering gebracht wordt op het eigen aandeel van ouders in de kosten van hun kinderen, kan de bijdrage aan behoefte van de kinderen lager uitvallen.

3.3.2 Draagkracht- en behoeftetabel

De draagkrachtberekening van (stief)ouders werd als complex ervaren. Er was behoefte aan een eenvoudigere berekening voor de draagkracht. Als oplossing voor dit probleem is per 1 april 2013 een draagkrachttabel ingevoerd.¹¹⁵ Met behulp van deze tabel is de draagkracht eenvoudig af te lezen en vast te stellen. In de nieuwe tremanormen is ook een behoeftetabel voor kinderen opgenomen. De draagkrachtberekening van (stief)ouders werd als complex ervaren. Een ander nieuw aspect heeft betrekking op de minimum draagkracht. Per 1 april 2013 wordt voor lagere inkomens een minimum draagkracht verondersteld, waarbij een richtlijn geldt

109 <www.rechtspraak.nl>, zoeken: draagkrachttabel 2014, geraadpleegd op 1 januari 2014.

110 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.15.

111 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.15.

112 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.16.

113 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.9.

114 <www.rijksoverheid.nl>, zoeken: kindgebonden budget, geraadpleegd op 22 oktober 2013.

115 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.3.

van € 25,- voor één kind en € 50,- voor twee of meer kinderen.¹¹⁶ Dit zou ervoor moeten zorgen dat iedere ouder, ongeacht het inkomen, zou kunnen bijdragen in de kosten van zijn of haar kinderen. Deze minimum bijdrage is opgenomen in de behoeftetabel die eveneens per 1 april 2013 is ingevoerd. In de behoeftetabel worden ook forfaitaire normen gehanteerd, waardoor het vaststellen van de behoefte eenvoudiger zou moeten zijn.

3.3.3 Zorgkorting

Een andere belangrijke verandering in de berekening van de kinderalimentatie is de zorgkorting. De zorgkorting geeft recht op vermindering van de alimentatie naarmate de minst verzorgende ouder meer voor de kinderen zorgt.¹¹⁷ Kosten voor kinderen die in de eigen huishouding worden gemaakt, kunnen door middel van een kortingspercentage van de kinderalimentatie ingehouden worden. De kosten die voor de korting in aanmerking komen, worden bepaald op basis van de behoefte en het (gemiddeld) aantal dagen per week (inclusief vakanties) dat het kind verblijft bij de ouder waar het kind niet het hoofdverblijf heeft.¹¹⁸ Op deze manier hoeft de ouder waar het kind zijn/haar hoofdverblijf heeft, gedeeltelijk niet te voorzien in de behoefte van het kind, omdat de andere ouder dit in natura doet. Met andere woorden: de ouder bij wie het kind het hoofdverblijf heeft, maakt minder kosten, waardoor compensatie voor de andere ouder wordt geboden. De vaste lasten blijven wel voor de ouder bij wie het kind het hoofdverblijf heeft. Het tremarapport kent een zorgkorting van 15% voor gemiddeld één zorgdag per week, 25% voor gemiddeld twee zorgdagen per week en 35% voor gemiddeld drie of meer zorgdagen per week.¹¹⁹ In bijlage C van dit onderzoeksrapport zijn een aantal rekenvoorbeelden van zorgkorting opgenomen.

3.3.4 Aanvaardbaarheidstoets

Indien de alimentatieplichtige van mening is dat de te betalen alimentatie leidt tot een onaanvaardbare situatie, dan kan er een beroep gedaan worden op de aanvaardbaarheidstoets.¹²⁰ De verzoekende ouder zal dit op basis van relevante stukken moeten bewerkstelligen. Aanleiding voor het toepassen van de aanvaardbaarheidstoets kan bijvoorbeeld het hebben van schulden of dubbele woonlasten zijn. De te betalen alimentatie kan onaanvaardbaar geacht worden door de alimentatieplichtige, omdat er ook andere relevante lasten gemaakt moeten worden. De rechter kan dan bepalen om het bedrag dat aan alimentatie betaald moet worden te matigen.

3.4 Tussenconclusie

In dit hoofdstuk zijn kort de wetsontwikkeling en de huidige wet- en regelgeving omtrent kinderalimentatie uiteengezet. Kinderalimentatie vloeit van oudsher voort uit de onderhoudsplicht die ouders hebben ten aanzien van hun kinderen. Conform de huidige wet- en regelgeving hebben ouders een verplichting tot het verstrekken van levensonderhoud tot de 18-jarige leeftijd van het kind en een verplichting om bij te dragen in de kosten van levensonderhoud en studie van hun kinderen van 18- tot 21-jarige leeftijd. Op grond van artikel 1:395a BW eindigt deze wettelijke onderhoudsplicht in beginsel op het moment dat de onderhoudsgerechtigde de 21-jarige leeftijd heeft bereikt. Deze verplichting kan voortgezet worden indien er sprake is van behoeftigheid aan de zijde van de onderhoudsgerechtigde. Op 1 maart 2009 is vastgesteld dat kinderalimentatie voorrang heeft op partneralimentatie. Deze prioriteitsregel vindt zijn grondslag in artikel 1:400 BW. De huidige wet- en regelgeving is summier met betrekking tot de invulling van kinderalimentatie. Artikel 1:157 en 1:397 BW benoemen slechts de wettelijke maatstaven ter bepaling van de alimentatiehoogte. Deze wettelijke maatstaven worden in de praktijk meestal ingevuld middels het tremarapport van de werkgroep alimentatienormen. Jarenlang is er veel kritiek gegeven op het kinderalimentatiesysteem. Er zou een eenvoudiger en transparanter systeem moeten komen. Er zijn diverse voorstellen door politieke partijen ingediend om aan deze wensen tegemoet te komen. Tot op de dag van vandaag worden nog steeds diverse voorstellen ingediend ten

¹¹⁶ Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.15.

¹¹⁷ <www.nibud.nl>, zoeken: zorgkorting, geraadpleegd op 23 oktober 2013.

¹¹⁸ Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.17.

¹¹⁹ Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.17.

¹²⁰ Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.49.

behoefte van een eenvoudig, helder en rechtvaardig systeem. Dit verklaart het feit dat de politiek en de rechtspraak nog steeds zoekende zijn. Uit het onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam blijkt in ieder geval dat de initiatiefnota 'Vereenvoudiging kinderalimentatie' van de VVD, redelijk tegemoet komt aan de maatschappelijke wens. De diverse voorstellen hebben wettelijk gezien tot op heden nog geen wijzigingen teweeggebracht. De rechtspraak heeft ook niet stilgezeten en heeft met ingang van 1 januari en 1 april 2013 het tremarapport met nieuwe richtlijnen voor kinderalimentatie ingevoerd. Dit rapport bevat een aantal belangrijke nieuwe aspecten voor het vaststellen van kinderalimentatie, zoals het hanteren van forfaitaire normen, een behoefte- en draagkrachttabel, de minimum draagkrachtregeling, een nieuwe berekeningswijze van het kindgebonden budget, de zorgkorting en de aanvaardbaarheidstoets. Of dit nieuwe tremarapport de daadwerkelijke oplossing is voor alle kritiek op het systeem voor kinderalimentatie is nog maar de vraag. In de volgende hoofdstukken wordt besproken wat de ervaringen in de praktijk zijn met betrekking tot de nieuwe aspecten van dit rapport.

4 Professionals in het personen- en familierecht over het huidige alimentatiestelsel: visie, knelpunten en oplossingen

Voor het praktijkonderzoek van deze scriptie zijn een aantal interviews en een online enquête afgenomen onder professionals die dagelijks met personen- en familierecht te maken hebben. De interviews – die worden beschreven in paragraaf 4.1 – zijn gehouden met vFAS-advocaten, mediators en een productontwikkelaar van het alimentatierekenprogramma 'Split-Online'. Er zijn zowel vragen over partneralimentatie als over kinderalimentatie gesteld. De gebruikte vragenlijst voor de interviews is opgenomen in bijlage D van deze scriptie. Aan de online enquête – die wordt uitgewerkt in paragraaf 4.2 – hebben ook diverse professionals deelgenomen, zoals advocaten, mediators, financiële planners, fiscaal adviseurs en psychologen. Er is gekozen voor een combinatie van interviews en een online enquête, omdat op deze manier meer professionals ondervraagd konden worden uit diverse branches en verspreid over het hele land.

4.1 Interviews met professionals

In deze paragraaf worden kort de belangrijkste aspecten uit de interviews met de professionals samengevat. Vervolgens worden na iedere samenvatting puntsgewijs de knelpunten, aandachtspunten en eventuele aanbevelingen van de geïnterviewde weergegeven. De uitgebreide samenvattingen van de afgenomen interviews zijn terug te lezen in de bijlagen van dit rapport.

4.1.1 Interview met de heer R. Voorvaert (vFAS-advocaat en NMI-mediator), op 18 oktober 2013¹²¹

Partneralimentatie

Voorvaert is van mening dat de huidige wettelijke maximale duur van twaalf jaar te lang is en vindt dat deze verkort moet worden. Een termijn van vijf jaar is volgens hem voldoende voor de alimentatiegerechtigde om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Hij benadrukt echter dat vrouwen die bijvoorbeeld een huwelijk van tien jaar achter de rug hebben, in de praktijk toch voor de maximale duur van twaalf jaar pleiten. Volgens Voorvaert wijkt de rechter hier ook niet makkelijk van af, omdat dit immers de wet is. Voorvaert is met betrekking tot de jusvergelijking van mening dat het onrechtvaardig is dat partners een gelijkwaardig inkomen moeten overhouden, terwijl in sommige gevallen de ene partij meer arbeid verricht en dus meer inkomsten verwerft. Volgens Voorvaert zou deze correctie tevens via de berekening voor kinderalimentatie uitgevoerd moeten worden, in plaats van via een partneralimentatie berekening.

Kinderalimentatie

Voorvaert is van mening dat de nieuwe berekeningsmethodiek voor kinderalimentatie complexer is geworden. De forfaitaire normen die in de nieuwe berekeningsmethode worden gehanteerd, sluiten niet aan bij de werkelijkheid. Door het hanteren van deze normen worden er

121 Zie bijlage E.

te hoge alimentatiebedragen opgelegd. Dit kan als gevolg hebben dat onderhoudsplichtigen gefrustreerd raken en uiteindelijk weigeren om te betalen. De woonlasten worden forfaitair vastgesteld volgens de nieuwe tremanormen. Voorvaert is echter van mening dat de rechters geen woonlasten moeten berekenen als die er in werkelijkheid niet zijn. De behoeftetabel levert volgens Voorvaert ook merkwaardige bedragen op. De bedragen die uit behoeftetabel voortkomen, sluiten volgens hem in veel gevallen niet aan bij de werkelijkheid. Het tremarapport is volgens Voorvaert slechts een maatstaf waarvan afgeweken kan worden. De feitelijke situatie moet altijd het uitgangspunt zijn bij het maken van alimentatieberekeningen.

Overzicht interview de heer R. Voorvaert

Knelpunten/aandachtspunten partneralimentatie

- De huidige wettelijke maximale duur voor partneralimentatie is te lang.
- Verkorten van de alimentatieduur is een goed initiatief, maar in de praktijk pleiten vrouwen vaak voor de maximumduur en dit wordt vrijwel altijd toegewezen.
- Jusvergelijking: het is niet in iedere situatie rechtvaardig dat partijen een gelijke vrije ruimte moeten overhouden, met name in gevallen waarin de ene partij beduidend meer werkt en dus meer inkomsten genereert.
- De hofnorm, waarbij de behoefte van de alimentatiegerechtigde gelijk wordt gesteld aan 60% van het voormalige netto gezinsinkomen, is belachelijk hoog.

Aanbevelingen partneralimentatie

- Partneralimentatie moet verkort worden naar vijf jaar. Dit is een redelijke termijn om de andere partner op weg te helpen.
- Zelfstandigheid van partijen moet aangemoedigd worden. Partijen moeten investeren in zelfontwikkeling.
- Het is belangrijk om alimentatie-afspraken goed vast te leggen, omdat het lastig is hier weer van af te komen.
- De correctie op grond van de jusvergelijking niet via partneralimentatie regelen maar via kinderalimentatie.

Knelpunten/aandachtspunten kinderalimentatie

- Het hanteren van forfaitaire normen komt de eenvoud ten goede, maar het huidige systeem voor kinderalimentatie sluit niet aan bij de realiteit.
- Door het nieuwe systeem worden er hogere alimentatiebedragen opgelegd.
- De huidige berekeningsmethode is een stuk ingewikkelder geworden.
- De huidige tremanormen houden te weinig rekening met de werkelijke woonlasten.
- De behoeftetabel levert vaak merkwaardige bedragen op, die volgens Voorvaert vaak niet realistisch zijn.

Aanbevelingen kinderalimentatie

- De tremanormen zijn op zich geen knelpunt, maar slechts een van de hulpmiddelen om uiteindelijk tot een juiste oplossing te komen. Bij het maken van berekeningen is het aan te bevelen om altijd uit te gaan van de feitelijke situatie.
- De rechter moet bij het vaststellen van de woonlasten geen kosten berekenen als die er in werkelijkheid niet zijn.
- Niet te hoge alimentatiebedragen opleggen. Dit kan averechts werken, waardoor frustraties kunnen ontstaan die uiteindelijk leiden tot uitblijvende betalingen.
- Rechters moeten de tremanormen niet blindelings toepassen, maar ook naar de feitelijke situatie kijken.

4.1.2 Interview met mevrouw Y. Grosfeld (vFAS-advocaat en scheidingsmediator) 19 november 2013¹²²

Partneralimentatie

De huidige berekeningsmethode voor partneralimentatie is ondoorzichtig voor cliënten. De totstandkoming van de berekeningen blijft ondoorzichtig en onduidelijk voor hen. Grosfeld vindt dat de huidige duur van de partneralimentatie niet aansluit bij de huidige maatschappij. Er is tegenwoordig nog maar weinig sprake van een traditioneel huwelijk. De zorg voor kinderen wordt steeds vaker door mannen op zich genomen. Vrouwen zijn daarnaast ook veel zelfstandiger geworden. Een termijn van vijf jaar is redelijk om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Partneralimentatie wordt momenteel op basis van werkelijke lasten berekend, terwijl bij kinderalimentatie de berekeningen met forfaitaire normen worden gemaakt. Grosfeld is van mening dat beide berekeningsmethoden op gelijke wijze uitgevoerd moeten worden. Zij is tevens van mening dat de huidige grondslag 'lotsverbondenheid' een ouderwets begrip is. De beoogde grondslag van de PvdA is meer van deze tijd.

Kinderalimentatie

Het hanteren van de behoefte- en draagkrachttabel komt niet in alle gevallen de eenvoud ten goede, omdat bijvoorbeeld hoge of dubbele woonlasten een berekening weer complex maken. De huidige berekeningsmethodiek kan volgens Grosfeld niet echt als een vereenvoudiging aangemerkt worden. Nog steeds vinden cliënten de berekeningen ondoorzichtig en moeilijk te begrijpen. Het nieuwe aspect zorgkorting brengt ook veel discussies met zich mee omtrent het vaststellen van het aantal zorgdagen. Volgens Grosfeld komen de gemaakte afspreken op papier niet overeen met de werkelijke situatie. De zorgverdeling is in de praktijk vaak anders, waardoor er makkelijk discussie ontstaat tussen de partijen. De aanvaardbaarheidstoets ziet Grosfeld als een complicatie van de vereenvoudiging van de alimentatieberekening. De aanvaardbaarheidstoets is een soort hardheidsclausule, waarmee complexe zaken toch gehandhaafd blijven. De kritiek op het alimentatiesysteem komt voornamelijk doordat volgens cliënten de alimentatieberekeningen niet overeenkomen met de werkelijke financiële situatie. Grosfeld stelt dat het altijd maatwerk vergt om aan een ieder recht te doen. Kinderalimentatie zal daarom ook in de toekomst complex blijven.

Overzicht interview mevrouw Y. Grosfeld

Knelpunten/aandachtspunten partneralimentatie

- Berekeningen zijn ondoorzichtig voor cliënten.
- De huidige wettelijke maximale duur voor partneralimentatie sluit niet aan bij de huidige maatschappij.
- De huidige grondslag 'lotsverbondenheid' is een ouderwets begrip.
- Partneralimentatie wordt op basis van werkelijke woonlasten berekend, terwijl bij kinderalimentatie met forfaitaire woonlasten wordt gerekend.

Aanbevelingen partneralimentatie

- Het verkorten van de huidige wettelijke alimentatieduur naar vijf jaar.
- De wetgever moet meegaan met de tijd. De beoogde grondslag voor partneralimentatie van de PvdA is meer van deze tijd.
- Partneralimentatie en kinderalimentatie moeten op gelijke wijze berekend worden, ofwel met werkelijke lasten, ofwel met forfaitaire normen.

Knelpunten/aandachtspunten kinderalimentatie

- Het hanteren van een behoeftetabel en draagkrachttabel maakt de berekening voor kinderalimentatie alsnog complex in geval van extra lasten.
- De berekeningsmethode is ondoorzichtig en onbegrijpelijk voor cliënten.
- Cliënten hebben vaak het idee dat de alimentatieberekeningen niet overeenkomen met de werkelijke financiële situatie.

122

Zie bijlage F.

- De zorgkorting brengt veel discussies met zich mee omtrent het vaststellen van de zorgdagen.
- De aanvaardbaarheidstoets is een complicatie op de vereenvoudiging van de alimentatieberekening.

Aanbevelingen kinderalimentatie

- Grosfeld heeft geen specifieke aanbevelingen. Kinderalimentatie zal volgens haar ook in de toekomst complex blijven. Als professional wil je aan een ieder recht doen, en dit zal altijd maatwerk vergen. Haar voorkeur gaat echter wel uit naar de oude berekeningsmethodiek, omdat deze in vergelijking met de huidige methodiek eenvoudiger was

4.1.3 Interview met de heer A. Rozendal (ontwikkelaar van alimentatierekenprogramma "Split-Online") 27 november 2013¹²³

Partneralimentatie

Rozendal vindt de beoogde verkorting van de huidige alimentatieduur naar vijf jaar erg kort. Hij is van mening dat de huidige wetgeving voldoende mogelijkheden biedt om partneralimentatie genuanceerd te beoordelen. Hij is tevens van mening dat de huidige grondslag 'lotsverbondenheid' gehandhaafd moet blijven. Hij benadrukt wel dat een ieder voldoende inspanning moet leveren om in eigen levensonderhoud te voorzien. Partijen in een mediationtraject moeten een goed plan maken met betrekking tot partneralimentatie, waarbij de nadruk gelegd wordt op de feitelijke situatie, in plaats direct te pleiten voor de maximale duur van twaalf jaar. De rechter moet ook een inhoudelijk gesprek met partijen aangaan, om een redelijke alimentatietermijn vast te stellen, in plaats van geen einddatum te noemen en de situatie over twaalf jaar weer te bekijken.

Kinderalimentatie

Rozendal is van mening dat er ondanks het invoeren van forfaitaire normen voor kinderalimentatie alsnog discussies zijn over bepaalde lasten. Het vaststellen van de kinderalimentatie wordt het meest gecompliceerd door de nieuwe berekeningswijze van het kindgebonden budget. Hierdoor wordt het maken van berekeningen lastig en onhandig. Dit budget kan volgens hem beter op de oude manier, namelijk via de draagkracht, verwerkt worden. Met betrekking tot de minimumbijdrageregeling is Rozendal van mening dat dit slechts een rekenkundige bijdrage is. Er valt immers weinig te halen als er geen geld is. De aanvaardbaarheidstoets is volgens hem ook een van de aspecten die het systeem weer net zo complex maakt als voorheen. Door het hanteren van forfaitaire woonlasten kan het voorkomen dat er geen ruimte is voor kinderalimentatie, maar wel voor partneralimentatie. De forfaitaire norm van 30% voor de woonlasten sluit in de meeste gevallen ook niet aan bij de werkelijke woonlasten van cliënten. Hij is van mening dat ook kinderalimentatie op basis van feitelijke kosten vastgesteld moet worden. Cliënten hebben in werkelijkheid namelijk vaak minder te besteden dan dat uit de berekeningen voortvloeit.

Overzicht interview de heer A. Rozendal

Knelpunten/aandachtspunten partneralimentatie

- Een verkorting van de huidige alimentatieduur naar vijf jaar is voor de meeste gevallen te kort van aard.

Aanbevelingen partneralimentatie

- Binnen de huidige wetgeving is er voldoende ruimte voor een genuanceerde benadering van partneralimentatie en alle bijzondere gevallen kunnen hiermee opgevangen worden. Een verkorting van de alimentatieduur is overbodig.
- Ouders die deelnemen aan mediation moeten meer aandacht besteden aan de feitelijke situatie en niet direct uitgaan van het wettelijk maximum toegestane.
- Indien een zaak tot de rechter komt, dan moet de rechter genuanceerder denken en een goed

123

Zie bijlage G.

gesprek aangaan met partijen over de alimentatieduur, in plaats van geen einddatum te noemen.

Knelpunten/aandachtspunten kinderalimentatie

- De forfaitaire normen zouden de discussies omtrent het vaststellen van kosten moeten beëindigen, maar deze staan vaak nog ter discussie tussen partijen.
- De huidige berekeningsmethodiek is door de nieuwe aspecten in de tremanormen ingewikkelder geworden.
- De nieuwe verwerkingsmethode voor het kindgebonden budget is rekentechnisch gezien onhandig. Het kindgebonden budget is erg onderhevig aan veranderingen, waardoor er bij wijziging van omstandigheden steeds nieuwe berekeningen gemaakt moeten worden.
- De aanvaardbaarheidstoets maakt het alimentatiesysteem weer net zo complex als voorheen.
- De forfaitaire norm van 30% woonlasten sluit slechts aan op een kleine doelgroep met een modaal inkomen.
- De werkelijke financiële situatie van cliënten komt vaak niet overeen met de berekeningen die worden gemaakt.

Aanbevelingen kinderalimentatie

- Het kindgebonden budget kan wegens praktische redenen beter bij de draagkracht verwerkt worden.
- Bij co-ouderschap wordt aanbevolen om de methode Bol en de co-ouderschapsmodule van Split-online te hanteren.
- Woonlasten dienen op basis van werkelijke kosten vastgesteld te worden

4.1.4 Interview met de heer L. van Roekel (NMI-mediator) 4 december 2013¹²⁴

Partneralimentatie

Van Roekel ervaart in zijn praktijk meer discussie over partneralimentatie dan over kinderalimentatie, omdat bij partneralimentatie ook belangrijke zaken – zoals hypotheek – ter sprake komen. Het verkorten van de alimentatieduur naar vijf jaar is een goed initiatief, omdat er in de praktijk steeds minder sprake is van een traditionele rolverdeling tussen partijen. Van Roekel vermoedt ook dat er wellicht partijen zijn die maatschappelijk gezien sterker zijn dan zij zich voordoen. Alimentatiegerechtigden mogen wat hem betreft ook meer aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid. Daarnaast vindt hij het onzin dat partijen na echtscheiding een nagenoeg gelijke besteedbare vrije ruimte moeten overhouden. De behoefte en draagkracht moeten altijd het uitgangspunt zijn. Een jusvergelijking zou pas toegepast moeten worden als er sprake is van een spanningsveld. Volgens Van Roekel leunen veel mensen op het alimentatiesysteem met de verwachting dat dit hulp moet bieden en dit zou juist andersom moeten zijn. Partijen moeten meer op hun eigen krachten gewezen worden en alimentatiegerechtigden mogen gerust meer geprikkeld worden.

Kinderalimentatie

Zowel Van Roekel als zijn cliënten ervaren de nieuwe berekeningsmethode voor kinderalimentatie niet als een vereenvoudiging. De systematiek kan momenteel niet eenvoudig aan cliënten uitgelegd worden. Een professional zonder financiële achtergrond zal deze berekeningen ook niet snel zelf uitvoeren, maar uitbesteden. Het aspect zorgkorting is ook lastiger uit te leggen aan cliënten. Zij begrijpen niet waarom specifiek bepaalde percentages zorgkorting wordt toegepast.

Overzicht interview de heer L. van Roekel

Knelpunten/aandachtspunten partneralimentatie

- De huidige wettelijke duur voor partneralimentatie is te lang. De maatschappij is veranderd en er is steeds minder sprake van een traditionele rolverdeling.

- Er mag meer aanspraak gemaakt worden op de verantwoordelijkheid van de alimentatiegerechtigde.
- Veel mensen leunen op het alimentatiesysteem en verwachten hulp.

Aanbevelingen partneralimentatie

- Alimentatiegerechtigden mogen meer geprikkeld worden.
- Partijen die een geschil hebben eerst mediation laten proberen en dan pas de gang naar de rechter openstellen.
- De huidige wettelijke maximale alimentatieduur verkorten naar vijf jaar.

Knelpunten/aandachtspunten kinderalimentatie

- De huidige berekeningsmethode is geen vereenvoudiging.
- De huidige berekeningsmethode is onduidelijk en complex voor cliënten. Het begrip voor normatieve bedragen ontbreekt bij cliënten.
- Het aspect zorgkorting is moeilijker uit te leggen aan cliënten.
- Het alimentatiesysteem vergt deskundigheid. Professionals zonder financiële achtergrond zullen moeite hebben met het maken van de berekeningen.

Aanbevelingen kinderalimentatie

- De oude omgangskostenregeling, waarbij een x bedrag voor iedere dag werd gehanteerd, was makkelijker uit te leggen aan cliënten. Hier was meer begrip voor.
- Alimentatie kan goed geregeld worden als de feitelijke situatie en de werkelijke kostenverdeling als uitgangspunt worden gehanteerd.
- Woonlasten moeten met werkelijke kosten vastgesteld worden. Men dient de forfaitaire normen pas te hanteren als partijen niet tot overeenstemming kunnen komen.
- Professionals moeten zich verdiepen in het huidige systeem en hun cliënten op weg helpen in plaats van alleen het systeem voordragen.

4.2 Online enquête alimentatie¹²⁵

In het kader van deze scriptie is tevens een online enquête gehouden. In paragraaf 4.2.1 worden kort de essentiële resultaten van de enquête weergegeven. De enquête is op 27 november 2013 gestart en is ongeveer anderhalve week actief geweest. Binnen dit tijdsbestek hebben 103 respondenten aan de enquête deelgenomen. De meerderheid van de deelnemers (57,8%) is mediator van beroep, 32,6% van de respondenten komt uit de advocatuur, 2,2% is psycholoog en de overige categorie van 7,4% bestaat onder andere uit deelnemers die fiscaal adviseur, financieel planner, orthopedagoog, raadsheer/plaatsvervanger en jurist van beroep zijn. De vragen van de enquête zijn deels gebaseerd op de eerder afgenomen interviews, literatuur en jurisprudentie. Uitgaande van het feit dat deze professionals genoeg dagelijkse bezigheden hebben, heeft de onderzoeker in beginsel geprobeerd om zo veel mogelijk gesloten vragen te stellen, zodat er een grotere kans op medewerking zou zijn. Lange vragenlijsten kunnen namelijk een reden zijn om niet deel te nemen aan dergelijke onderzoeken. De enquête is ter aanvulling op de interviews afgenomen. Om de deelnemers toch ruimte te geven voor nuance, zijn er ook aantal vragen opgenomen waarbij een antwoord met toelichting gegeven kon worden. De antwoorden op deze laatstbedoelde vragen zijn deels opgenomen in deze paragraaf. De uitgebreide resultaten van de enquête zijn in bijlage I opgenomen.

4.2.1 Enquêteresultaten

In deze paragraaf worden puntsgewijs de resultaten van de online enquête weergegeven.

1. De nieuwe berekeningsmethodiek voor kinderalimentatie

31,1% van de respondenten is van mening dat de berekeningsmethodiek voor kinderalimentatie complexer is geworden. 29,1% van de respondenten ervaart geen verandering in de berekeningsmethodiek, terwijl 25,2% van de respondenten de berekeningsmethodiek juist eenvoudiger vindt. Uit deze resultaten kan afgeleid worden dat de meerderheid de huidige berekeningsmethodiek als complexer ervaart dan voorheen. 14,6% van de respondenten heeft

125

Deze enquête is gemaakt met behulp van NETQ. <www.netq-enquete.nl/nl>, meerdere malen geraadpleegd.

gekozen voor de optie 'anders'. Uit de antwoorden die volgden op de optie 'anders' valt op dat professionals vooral het uitleggen van de nieuwe berekeningsmethodiek aan cliënten als complex ervaren. De respondenten zijn ook van mening dat de nieuwe berekeningsmethodiek in combinatie met andere factoren alsnog complexer wordt. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, zijn na te lezen in bijlage I.

2. Hoogte uitkomsten berekening kinderalimentatie na invoering van de nieuwe tremanormen

Het overgrote deel van de respondenten (54,4%) vindt dat de uitkomst van de kinderalimentatieberekening momenteel lager uitvalt dan voorheen. 20,4% ervaart geen verschil in de hoogte van de uitkomsten tussen de oude en de nieuwe berekeningsmethodiek. 16,5% van de respondenten heeft 'anders' geantwoord. De respondenten die voor de optie 'anders' hebben gekozen, zijn voornamelijk van mening dat de resultaten afhankelijk zijn van de situaties. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, zijn uitgewerkt in bijlage I. Slechts 8,7% vindt dat de kinderalimentatie momenteel hoger uitvalt dan voorheen. De meerderheid van de respondenten vindt dat de uitkomsten van de kinderalimentatieberekeningen lager uitvallen dan bij de oude berekeningsmethodiek.

3. Nieuwe verwerkingsmethodiek van het kindgebonden budget

Meer dan de helft van de respondenten (60,2%) is tevreden met de huidige manier waarop het kindgebonden budget wordt verwerkt. Deze groep is van mening dat de nieuwe verwerkingsmethodiek een goede vernieuwing is en ook zo moet blijven. Het kindgebonden budget komt op deze manier volledig toe aan de kinderen, omdat het in zijn geheel wordt verminderd op het eigen aandeel van de ouders in de kosten van de kinderen. Slechts 29,1% vindt dat het kindgebonden budget weer in de draagkracht verwerkt moet worden. 10,7% van de respondenten heeft geantwoord met 'anders'. Hierbij hebben de meeste antwoorden betrekking op het feit dat het kindgebonden budget erg bepalend en veranderlijk kan zijn. Dit veroorzaakt volgens de professionals lastige situaties. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, zijn te vinden in bijlage I.

4. Zorgkorting in plaats van de omgangskostenvergoeding

Ongeveer de helft van de respondenten, te weten 51,5%, is tevreden met de invoering van de zorgkorting. Zij vinden dit een goede vervanger van de omgangskostenvergoeding van € 5,00 per kind per dag, die voorheen werd gehanteerd. 25,2% is van mening dat de oude omgangskostenvergoeding een betere regeling was dan de zorgkorting, maar dat het bedrag van € 5,00 per kind per dag wel te laag was. Zij zouden dit bedrag hoger willen zien. Slechts een klein deel van de respondenten (7,8%) is van mening dat de oude omgangskostenvergoeding van € 5,00 per kind per dag een geschikte regeling was en ziet het liefst dat deze methode weer wordt gehanteerd. 15,5% van de respondenten kan zich niet vinden in de bovenstaande stellingen en heeft geantwoord met 'anders'. Een veelvoorkomend standpunt van de professionals hierbij is, dat zij de huidige zorgkorting in veel situaties te hoog vinden. Daarnaast wordt vaker de mening gedeeld dat de werkelijke zorgverdeling en dus de werkelijke kosten het uitgangspunt moeten zijn voor de berekening van kinderalimentatie. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, staan in bijlage I.

5. Invulling van tremanormen voor afwijkende omgangsregelingen

Bijna 60% van de respondenten is van mening dat de huidige tremanormen te beperkt zijn in het geval van afwijkende omgangsregelingen. De respondenten vinden dat de tremanormen op dit punt meer invulling moeten krijgen. 40,8% van de respondenten geeft aan geen probleem te ervaren met de manier waarop de tremanormen zijn ingevuld. Zij ervaren geen beperkingen, maar zien dit als ruimte voor eigen interpretatie.

6. Beperkte informatie in de tremanormen voor samengestelde gezinsvormen

Meer dan de helft (54,4%) van de respondenten is van mening dat de tremanormen te weinig informatie bieden als het gaat om samengestelde gezinsvormen. Zij vinden dat de tremanormen op dit punt meer duidelijkheid moeten geven. 15,5% van de respondenten ervaart geen beperking op dit gebied en ziet het daarom niet als een probleem. 11,7% van de respondenten

is wel van mening dat de tremanormen te beperkte informatie verstrekken als het gaat om samengestelde gezinnen, maar vindt dat de tremanormen niet over alles duidelijkheid hoeven te geven. 11,7% heeft geantwoord met 'anders'. Een veelvoorkomend argument hierbij is dat samengestelde gezinsvormen altijd maatwerk vergen en daarom ook niet vast te leggen zijn in regels. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, zijn na te lezen in bijlage I.

7. Minimum bijdrage van € 25,00 voor één kind en € 50,00 voor twee of meer kinderen, ongeacht inkomen en draagkracht

Met betrekking tot de minimum bijdrage is ongeveer de helft (50,9%) van de respondenten van oordeel dat de bedragen te laag zijn. 14,0% daarentegen meent dat deze bedragen juist te hoog zijn. 35,1% van de respondenten vindt dat deze regeling afgeschaft moet worden.

8. De aanvaardbaarheidstoets

De meerderheid (65%) van de respondenten is positief over de aanvaardbaarheidstoets en vindt dit een werkbaar instrument. 35% is niet positief over de werking van de aanvaardbaarheidstoets.

9. Forfaitaire woonlasten bij kinderalimentatie

59,2% van de respondenten vindt dat er bij het berekenen van kinderalimentatie uitgegaan moet worden van werkelijke woonlasten. 25,2% is van mening dat het forfaitair meenemen van de woonlasten bij kinderalimentatie een goede zaak is en zo moet blijven. 15,5% van de respondenten heeft geantwoord met 'anders'. Hierbij hebben meerdere professionals gesteld dat een combinatie mogelijk zou moeten zijn. Afhankelijk van de situatie zou de mogelijkheid moeten bestaan om de woonlasten zowel op basis van forfaitaire normen als op basis van werkelijke lasten vast te stellen. Er zijn ook professionals die de forfaitaire norm als uitgangspunt met de mogelijkheid om anders overeen te komen een goede mogelijkheid vinden. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, staan beschreven in bijlage I.

10. Forfaitaire normen bij partneralimentatie

Uit de resultaten van deze stelling blijkt dat 72,8% van de respondenten tegen het hanteren van forfaitaire normen is bij partneralimentatie. Slechts 27,2% is van mening dat partneralimentatie net zoals bij kinderalimentatie op basis van forfaitaire normen berekend moet worden.

11. De huidige wettelijke maximale duur van partneralimentatie van twaalf jaar

De huidige wettelijke maximale duur van partneralimentatie wordt als te lang ervaren door 68% van de respondenten. 32% van de respondenten vindt de duur van twaalf jaar redelijk en geen enkele respondent vindt de duur van twaalf jaar te kort.

12. Verkorten duur partneralimentatie van twaalf jaar naar vijf jaar

64,1% van de respondenten vindt dat de duur verkort moet worden naar vijf jaar, terwijl 35,9% tevreden is met de huidige duur van twaalf jaar en vindt dat deze gehandhaafd moet blijven.

13. Redelijk termijn alimentatieduur voor de alimentatiegerechtigde

Van de respondenten is 28,8% van mening dat een alimentatiegerechtigde binnen vijf jaar weer in eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien. Eenzelfde percentage van de respondenten (28,8%) is van mening dat een redelijke termijn voor partneralimentatie afhankelijk is van het feit of er minderjarige kinderen zijn, waardoor de alimentatiegerechtigde niet volledig kan participeren in de arbeidsmarkt. 19,7% heeft geantwoord dat een redelijke termijn voor partneralimentatie afhankelijk is van de kans op een baan. 12,1% van de deelnemers vindt drie jaar een redelijke termijn om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, terwijl slechts 3% een termijn van tien jaar redelijk acht. Geen enkele respondent is van mening dat partneralimentatie voor onbepaalde tijd toegewezen moet worden en evenmin dat de duur van de partneralimentatie gelijk moet zijn aan de duur van het huwelijk. 7,6% van de respondenten heeft 'anders' geantwoord. Uit deze overige antwoorden blijkt dat maatwerk toch een belangrijk begrip is voor deze professionals. Daarnaast is door een respondent de aanbeveling gedaan

om bij jongere alimentatiegerechtigden uit te gaan van de leeftijd van het jongste kind, dus bijvoorbeeld minimaal tot 8-jarige leeftijd. Oudere alimentatiegerechtigden (55+) moeten volgens de professional gezien hun leeftijd en de geringe kans op een baan in ieder geval tot het pensioen alimentatie ontvangen. De gedetailleerde antwoorden die bij de optie 'anders' zijn gegeven, zijn te vinden in bijlage I.

14. Grondslag partneralimentatie

57,8% van de respondenten sluit zich aan bij de beoogde grondslag, terwijl 42,2% vindt dat de huidige grondslag 'lotsverbondenheid' gehandhaafd moet blijven.

15. Wetsvoorstel inzake verkorten duur partneralimentatie

De meerderheid van de respondenten (74,8%) denkt dat het wetsvoorstel inzake de verkorting van de wettelijke maximale alimentatieduur aangenomen zal worden. Slechts 25,2% denkt dat het wetsvoorstel niet zal slagen.

16. Jusvergelijking

66% van de respondenten is het eens met de stelling dat het niet redelijk is om uit te gaan van een vergelijkbare vrije ruimte voor beide partijen na de echtscheiding, 34% vindt het uitgangspunt van de jusvergelijking echter wel redelijk.

17. Alimentatiegerechtigden dwingen om sneller in eigen levensonderhoud te voorzien

75,7% van de respondenten is van mening dat alimentatiegerechtigden meer geprikkeld moeten worden door ze bijvoorbeeld te dwingen om meer te gaan werken. 24,3% vindt niet dat alimentatiegerechtigden gedwongen moeten worden.

18. Aansluiting van de tremanormen bij de praktijk

57,3% van de respondenten vindt dat de tremanormen aansluiten bij de praktijk, terwijl 42,7% het oneens is met deze stelling.

19. Partner- en kinderalimentatie regelen bij wet

De meerderheid van de respondenten (74,8%) vindt niet dat de regels voor partner- en kinderalimentatie wettelijk vastgelegd moeten worden. 25,2% is wel van mening dat deze regels wettelijk vastgelegd moeten worden.

20. Weerstand bij cliënten als het gaat om alimentatie

Uit de resultaten blijkt dat professionals de meeste weerstand (22,2%) ondervinden bij cliënten omtrent alimentatie, doordat de uitkomsten van de alimentatieberekeningen als onrealistisch worden ervaren. 18,9% van de respondenten is van mening dat dit komt omdat de alimentatiegerechtigde in het huidige systeem te weinig prikkels krijgt om zelf inspanning te leveren. 16,5% van de respondenten is van mening dat cliënten de alimentatie-uitkomsten puur om emotionele redenen niet willen aanvaarden. Volgens 15,1% van de respondenten is de weerstand omtrent alimentatie te wijten aan het onbegrip dat cliënten hebben over de berekeningswijze van alimentatie. 12,3% van de deelnemers meent dat die weerstand te wijten is aan het feit dat er bij het maken van de alimentatieberekeningen te weinig rekening wordt gehouden met de onzekere financiële situatie. Slechts 9% van de professionals is van mening dat de weerstand rondom alimentatie voortkomt uit het feit dat er door te weinig draagkracht en te veel draagkrachtloos inkomen bijna geen alimentatie meer betaald kan worden. 6,1% heeft met 'anders' geantwoord. Hierbij is in ieder geval aan de orde gesteld dat een goede uitleg naar cliënten het acceptatievermogen verhoogt. Volgens een respondent denken mannen ook vaak dat vrouwen de kinderalimentatie aan zichzelf spenderen.

4.3 Tussenconclusie

In dit hoofdstuk is onderzoek gedaan naar de visie van professionals binnen het personen- en familierecht over het huidige alimentatiesysteem. Met betrekking tot partneralimentatie kan in ieder geval geconcludeerd worden dat de meerderheid van de ondervraagden de huidige maximale alimentatieduur te lang vindt en dat deze verkort moet worden naar vijf jaar. De

professionals sluiten zich op dit gebied dus aan bij de ingediende voorstellen van de initiatiefnemers met betrekking tot de alimentatieduur. De meerderheid van de ondervraagden is ook van mening dat de beoogde grondslag voor partneralimentatie meer van deze tijd is. Het standpunt van de initiatiefnemers, inhoudende dat alimentatiegerechtigden meer geprikkeld moeten worden om sneller in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, wordt ook duidelijk door de meerderheid van de professionals ondersteund. De nieuwe tremanormen zouden de eenvoud van kinderalimentatieberekeningen ten goede moeten komen, maar uit het praktijkonderzoek blijkt dat de meerderheid van de professionals de huidige berekeningsmethodiek toch als te complex ervaart. Het merendeel van de ondervraagden heeft ook bezwaar tegen het hanteren van forfaitaire normen. Alimentatieberekeningen dienen op basis van feitelijke kosten gemaakt te worden, omdat berekeningen op basis van forfaitaire normen vaak niet bij de werkelijkheid aansluiten. De meeste kritiek op het alimentatiesysteem berust volgens de professionals op het feit dat cliënten de berekeningen simpelweg als onrealistisch ervaren. Over de huidige berekeningswijze van het kindgebonden budget is het merendeel tevreden. Het kindgebonden budget komt op deze manier namelijk volledig ten goede aan de kinderen. Het aspect zorgkorting wordt door de meerderheid van professionals als een goede vervanger van de omgangskostenvergoeding ervaren, maar men is wel van mening dat de tremanormen voor samengestelde gezinsvormen te beknopt zijn. 15,5% van de respondenten vindt de tremanormen op dit gebied niet beknopt, terwijl 11,7% de tremanormen wel beknopt vindt, maar dit niet als een beperking ervaart. De tremanormen zijn slechts richtlijnen en dienen daarom niet als beperking gezien te worden, vinden zij. De meerderheid van de geïnterviewden is ook van mening dat de tremanormen niet als beperking gezien moeten worden. Zoals het ernaar uitziet is het nieuwe tremarapport voor kinderalimentatie volgens de professionals nog niet aan te merken als een succes. Ondanks de intentie van dit huidige rapport, zijn er namelijk nog te veel op- en/of aanmerkingen op de berekeningsmethodiek. De voorstellen van de initiatiefnemers met betrekking tot partneralimentatie lijken daarentegen wel ondersteund te worden door de meerderheid van de professionals. Wellicht zou de wetgever toch meer gehoor moeten geven aan de veranderde maatschappij en wensen met betrekking tot het alimentatiesysteem.

5 De rechtspraak over het alimentatiestelsel

Alimentatie wordt vastgesteld aan de hand van de wettelijke maatstaven behoefte en draagkracht. De wetgever geeft geen definitie van deze wettelijke maatstaven, maar heeft gekozen voor een open norm. Rechters waren van mening dat deze open normen weinig houvast boden en dat er een uniforme werkwijze ontbrak.¹²⁶ Om deze redenen heeft de werkgroep alimentatienormen het rapport alimentatienormen geïntroduceerd, ook wel het tremarapport genoemd. Rechters kunnen dit rapport gebruiken bij het bepalen van de hoogte van de alimentatie. De tremanormen zijn namelijk geen wet in de zin van artikel 79 Wet op de Rechterlijke Organisatie, maar slechts richtlijnen, zo oordeelde de Hoge Raad.¹²⁷ Rechters hoeven een afwijking van deze normen dan ook niet te motiveren. Er is momenteel wettelijk niet veel vastgelegd over alimentatie. De rechtspraak is in dit geval een belangrijke rechtsbron. De huidige tremanormen voor kinderalimentatie zijn pas recentelijk ingevoerd, waardoor het aantal uitspraken hierover nog gering is. In dit hoofdstuk worden de meest recente uitspraken met betrekking tot aspecten van de nieuwe tremanormen voor kinderalimentatie in kaart gebracht. De uitwerking van deze uitspraken is beperkt tot de volgende aspecten: aanvaardbaarheidstoets, minimumbijdrage en zorgkorting. In het kader van partneralimentatie worden ook een aantal uitspraken behandeld die betrekking hebben op verzoeken tot het beperken en het verlengen van de alimentatieduur.

5.1 Jurisprudentie partneralimentatie

In paragraaf 5.1.1 is een aantal uitspraken met betrekking tot het verlengen van de wettelijke maximale duur uitgewerkt. In paragraaf 5.1.2 zijn uitspraken over het beperken van de partneralimentatie duur opgenomen.

¹²⁶ Dijksterhuis 2008, p. 200.

¹²⁷ Bovenend'Eert & Kortmann 2008, p.104.

5.1.1 Verlengen duur partneralimentatie

Rb. Midden-Nederland (zittingsplaats Utrecht) 6 maart 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:BZ5030

In deze zaak heeft de alimentatiegerechtigde de rechtbank verzocht om de partneralimentatie, die op 26 juli 2012 na twaalf jaar geduurd te hebben van rechtswege is beëindigd, te verlengen met een termijn van vijf jaar. De alimentatiegerechtigde beriep zich op artikel 1:157 lid 5 BW en stelde dat het beëindigen van de partneralimentatie zodanig ingrijpend van aard was, dat een ongewijzigde handhaving hiervan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van haar gevergd kon worden. De rechtbank benadrukte in deze zaak dat de wetgever in beginsel een termijn van twaalf jaar voldoende acht om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Een afwijking van deze wettelijke termijn kan slechts aan de orde zijn indien zich een bijzondere situatie voordoet in de zin van artikel 1:157 lid 5 BW. Voor het toewijzen van een verlenging wordt rekening gehouden met een aantal belangrijke aspecten, zoals de financiële situatie, leeftijd, gezondheid, arbeidsverleden, het verband tussen de behoefte aan een verlenging van de partneralimentatie en het huwelijk. In een arrest van de Hoge Raad werd gedetailleerd ingegaan op de bedoeling van de wetgever met de Wet limitering alimentatie.¹²⁸ De rechtbank stelde vast dat het beëindigen van de partneralimentatie ingrijpend was voor de vrouw. De vraag was echter of de inkomensachteruitgang door het beëindigen van de alimentatieplicht in redelijkheid en billijkheid van de vrouw gevergd kon worden. De vrouw stelde dat er altijd sprake was geweest van een traditionele rolverdeling, waarbij de man werkte en de vrouw verantwoordelijk was voor het huishouden. Partijen hadden tevens een lange tijd samengewoond voordat zij trouwden. Voor het huwelijk had de vrouw altijd gewerkt, maar zij was ontslagen omdat er geen werk meer beschikbaar was. De vrouw had hierna geen ander werk meer gezocht en de man had hier volgens haar destijds mee ingestemd. De man betwistte tijdens de zitting alle stellingen van de vrouw. De rechtbank achtte de omstandigheden zoals aangedragen door de vrouw niet als zijnde uitzonderlijke omstandigheden in de zin van artikel 1:157 lid 5 BW. Naar oordeel van de rechtbank had de vrouw gezien haar opleidingsachtergrond inspanningen kunnen verrichten om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Volgens de rechtbank was er onvoldoende blijk van een dergelijke inspanning, terwijl dit in redelijkheid en billijkheid wel van haar gevergd kon worden. De vrouw had daarnaast ook onvoldoende aannemelijk gemaakt dat zij haar uitgavenpatroon had aangepast met het oog op de toekomst. De vrouw behoorde naar mening van de rechtbank op de hoogte te zijn van het feit dat een verplichting tot levensonderhoud eindigt na twaalf jaar geduurd te hebben. Haar verzoek tot verlenging van de alimentatieduur werd afgewezen.

Hof Amsterdam 23 april 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:CA3928

In deze zaak verzocht de alimentatiegerechtigde in hoger beroep om de duur van de alimentatieverplichting, die op 20 oktober 2011 van rechtswege was vervallen na twaalf jaar geduurd te hebben, te verlengen. De vrouw deed een beroep op artikel 1:157 lid 5 BW en stelde dat er sprake was van een zodanig ingrijpende inkomstenterugval dat ongewijzigde handhaving van de alimentatieduur naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van haar gevergd kon worden. Zij stelde jaren geleden op basis van medische gronden afgekeurd te zijn en ook geen pensioen opgebouwd te hebben, omdat zij tijdens het huwelijk een onevenredig hoog aandeel in de huishoudelijke kosten had. De vrouw had tevens uit noodzaak hoge kosten moeten maken voor medicijnen, waardoor zij weinig overhield om nog te besteden. De vrouw meende ook haar uitgavenpatroon de laatste jaren te hebben aangepast, maar hier was volgens het Hof geen blijk van. De onderhoudsplichtige stelde dat de vrouw voldoende gelegenheid had om een budget voor de toekomst te reserveren. Zij werd namelijk ook na het uiteengaan een aantal jaren financieel bijgestaan door de man. Daarnaast had de vrouw ook nog eens recht op diverse heffingskortingen en tegemoetkomingen. Het Hof erkende dat er sprake was van een inkomstenterugval door het beëindigen van de partneralimentatie. Het verwerven van inkomsten uit arbeid was gezien de leeftijd van de vrouw niet aan de orde.

Bepalend in deze zaak was de mate waarin de onderhoudsgerechtigde inspanning had geleverd om financiële zekerheid te creëren. Zij had immers jarenlang inkomsten ontvangen die hoger waren dan haar behoefte. Bovendien werden haar woonlasten ook nog eens bekostigd door de zoon van de alimentatieplichtige. Het Hof concludeerde dat de vrouw onvoldoende inspanning had geleverd om financieel zelfstandig te worden, terwijl dit in redelijkheid wel van haar geleverd kon worden. De vrouw had hier volgens het Hof voldoende tijd en gelegenheid voor gehad. Een verlenging van de beëindigde alimentatieduur was volgens het Hof dan ook niet aan de orde.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 22 oktober 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:8380

In deze zaak heeft de alimentatiegerechtigde in hoger beroep verzocht om de op 25 januari 2012 van rechtswege beëindigde partneralimentatie te verlengen met een termijn van tien jaar. Voor de beoordeling van dit verzoek is gekeken naar alle omstandigheden. Gebleken is dat de financiële situatie van de vrouw ten tijde van het huwelijk gelijkstond aan de financiële situatie na beëindiging van de partneralimentatie. Volgens het Hof had de beëindiging van de partneralimentatie niet als gevolg dat er sprake zou zijn van een ingrijpende of slechts relatief onbetekenende inkomensachteruitgang. Er was ook geen sprake van bijzondere omstandigheden in de zin van artikel 1:157 lid 5 BW, zodat het verzoek tot verlenging van de alimentatieduur werd afgewezen.

Rb. Den Haag 19 mei 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BL6525

In deze zaak heeft de alimentatiegerechtigde de rechtbank verzocht om de alimentatieverplichting, die op 17 juli 2008 van rechtswege is geëindigd na twaalf jaar geduurd te hebben, te verlengen tot 2014. De rechtbank stelde dat er in ieder geval sprake was van een zodanige inkomstenachteruitgang na beëindiging van de partneralimentatie, dat deze beëindiging voor de vrouw als ingrijpend aangemerkt moest worden. De beëindiging werd in het geval van de onderhoudsgerechtigde dermate ingrijpend geacht, dat dit naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van haar geleverd kon worden. Gezien haar medische situatie kon van haar ook niet geleverd worden na de echtscheiding op enige wijze inkomsten uit arbeid te verwerven en zo geheel of gedeeltelijk in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De rechtbank heeft vervolgens beoordeeld of de vrouw het geldbedrag dat zij bij de echtscheiding had gekregen, toepasselijk had beheerd – met het oog op de toekomst – om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De vrouw stelde dat zij genooddaakt was kosten te maken in verband met haar gezondheid. Het resterende tegoed was daarom niet voldoende om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De rechtbank oordeelde dat de vrouw recht had op een verlenging van de alimentatieduur. Het feit dat de alimentatieplichtige voldoende draagkracht had, speelde hierin een belangrijke rol. De rechtbank verlengde de alimentatieverplichting in ieder geval tot 2011, omdat nog niet bekend was wat de draagkracht van de man na 2011 zou zijn. Deze termijn stond tevens open voor nadere verlenging.

Rb. Maastricht 11 februari 2011, ECLI:NL:RBMAA:2011:BP5731

In deze zaak verzocht de alimentatiegerechtigde om de met ingang van 5 januari 2010 van rechtswege vervallen onderhoudsverplichting te verlengen tot 65-jarige leeftijd van de onderhoudsplichtige. De rechtbank achtte aannemelijk dat er in ieder geval sprake was van een inkomstenachteruitgang die ingrijpend was voor de onderhoudsgerechtigde. De vrouw stelde dat zij diverse pogingen had ondernomen om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, maar dat dit geen succes had opgeleverd wegens haar medische gesteldheid. Volgens de rechtbank had de vrouw deze stelling ook voldoende aannemelijk gemaakt. De rechtbank achtte ook aannemelijk dat de behoefte aan verlenging van de partneralimentatie voldoende verband hield met het huwelijk. Tussen partijen was namelijk sprake van een traditioneel huwelijk, waarbij de vrouw de meeste zorg had verleend aan de kinderen en hierdoor minder had kunnen werken. De rechtbank concludeerde dat de vrouw in ieder geval recht had op een verlenging van de alimentatieduur. Een verlenging tot 65-jarige leeftijd van de onderhoudsplichtige achtte de rechtbank echter niet in verhouding met de wettelijke termijn van twaalf jaar. De rechtbank vond een termijn van drie jaar redelijk om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Een nadere verlenging na afloop van deze termijn werd uitgesloten, met het doel het eindige karakter van de onderhoudsverplichting te dienen.

Rb. Den Haag 26 februari 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BJ0050

In deze zaak deed de onderhoudsgerechtigde een beroep op artikel 1:157 lid 5 BW. Zij verzocht de rechtbank om de met ingang van 2 september 2008 van rechtswege beëindigde onderhoudsverplichting te verlengen. De rechtbank achtte het aannemelijk dat de beëindiging van de partneralimentatie gezien de inkomstenterugval ingrijpend zou zijn voor de vrouw. De vrouw droeg daarnaast ook zorg voor haar zoon, die kampte met ernstige psychische en gedragsproblematiek. Door de intensieve zorg die deze situatie vergde, heeft de vrouw na haar echtscheiding geen fulltime werk kunnen verrichten. De vrouw was parttime gaan werken en was daarnaast een eigen onderneming begonnen. De vrouw stelde dat zij door het verlengen van de alimentatieduur met drie jaar in staat zou zijn om weer in eigen levensonderhoud te voorzien. De vrouw had volgens de rechtbank voldoende aannemelijk gemaakt dat zij in de afgelopen tijd diverse inspanningen had verricht en nog steeds verrichtte om haar inkomsten te verhogen. De rechtbank concludeerde dat het beëindigen van de alimentatie te ingrijpend zou zijn voor de vrouw en besloot de vrouw extra tijd toe te kennen, zodat zij weer in staat zou zijn om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De onderhoudsplichtige beschikte ook over voldoende draagkracht, waardoor de rechtbank de alimentatieduur met ingang van 2 september 2008 voor de duur van twee jaar heeft verlengd met uitsluiting van nadere verlenging.

5.1.2 Limitering en nihilstelling van alimentatie**Hof Den Haag 27 maart 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:CA0720**

In deze zaak verzocht de man in hoger beroep om de onderhoudsverplichting jegens de vrouw te limiteren tot een termijn van 3 jaar en 97 dagen na inschrijving van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand. De man stelde dat de vrouw in staat was om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, in ieder geval binnen een termijn van drie jaar. Hij was van oordeel dat de vrouw fulltime arbeid kon verrichten. Volgens het Hof had de vrouw voldoende aannemelijk gemaakt dat zij diverse inspanningen had verricht om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien en dat deze niet waren geslaagd. Het Hof hield bij zijn beslissing rekening met het feit dat de vrouw diverse malen had gesolliciteerd naar een baan en met de zorg die zij had voor het minderjarige kind. Het Hof stelde dat van de vrouw niet gevergd kon worden dat zij voldoende inkomsten kon verwerven om geen behoefte meer te hebben aan een uitkering tot levensonderhoud. Het Hof benadrukte wel dat de vrouw inspanningen moest blijven verrichten om meer inkomsten te verwerven. Het Hof verwees het verzoek tot limitering van de alimentatieduur af. Een dergelijk verzoek vergt een verzwaarde stel- en bewijsplicht, waaraan de man volgens het Hof niet had voldaan. Voor een dergelijk verzoek is het namelijk van belang dat aannemelijk wordt gemaakt dat de onderhoudsgerechtigde na afloop van die beperkte periode met zekerheid in eigen levensonderhoud kan voorzien. Een verzoek tot limitering van de onderhoudsverplichting heeft een ingrijpend karakter, waardoor er een zware stelplicht op de alimentatieplichtige berust. De rechter dient in verband met dit verzoek ook alle omstandigheden van het geval te bekijken, waaronder de mate van verdien capaciteit van de onderhoudsgerechtigde, de invloed van het huwelijk op deze verdien capaciteit, de arbeidscapaciteit en de aanwezigheid van kinderen. De man stelde slechts dat de vrouw meer inkomsten kon verwerven, zodat zij binnen drie jaar in eigen levensonderhoud zou kunnen voorzien. Uitgaande van de omstandigheden aan de zijde van de vrouw, was er volgens het Hof geen blijk van een mogelijkheid om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Het feit dat het huwelijk minder dan vijf jaar had geduurd, was volgens het Hof eveneens geen reden om de alimentatieduur te beperken.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 26 maart 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ6862

In deze zaak verzocht de onderhoudsplichtige vrouw het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden om haar onderhoudsverplichting jegens de man te beperken tot een duur van twee jaar na inschrijving van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand. Volgens de vrouw zou de man in staat zijn om voldoende inkomsten te verwerven om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Het Hof ging aan deze stelling van de vrouw voorbij,

omdat de man al enige tijd werkloos was en daardoor geen inkomsten had. Van de man kan om deze reden niet gevergd worden dat hij volledig in eigen levensonderhoud zou kunnen voorzien. De man stelde echter ter zitting dat hij op korte termijn van plan was om een eigen onderneming te starten. Het Hof achtte om deze reden een termijn van drie jaar na ingang van de beschikking die deze zaak zou opleveren, redelijk om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De alimentatieverplichting van de vrouw werd met ingang van 26 maart 2013 op nihil gesteld. Op grond van artikel 1:157 lid 3 BW kan een rechter op verzoek van een van de echtgenoten de alimentatieduur limiteren. Op de verzoekende partij rust echter een zware stel- en motivatieplicht, omdat de bedoelde rechterlijke limitering een definitief karakter heeft. De vrouw had naar oordeel van het Hof onvoldoende gemotiveerd waarom de onderhoudsverplichting definitief beëindigd zou moeten worden en er was ook geen sprake van bijzondere feiten of omstandigheden aan de zijde van de vrouw. Het nihil stellen van de alimentatie door het Hof op zich was volgens het Hof geen rechtvaardiging voor een definitieve beëindiging van de onderhoudsplicht. De onderhoudsverplichting werd dus niet gelimiteerd, maar op nihil gesteld. Toepassing van artikel 1:157 lid 6 BW werd eveneens uitgesloten, omdat het huwelijk langer dan vijf jaar had geduurd.

Rb. Den Haag 27 augustus 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:11127

De onderhoudsplichtige in deze zaak verzocht de rechtbank om de vaststelling van partneralimentatie af te wijzen, althans te beperken tot maximaal drie jaar na echtscheiding, wegens wangedrag aan de zijde van de onderhoudsgerechtigde en subsidiair de onderhoudsverplichting te matigen op grond van dit wangedrag. De vrouw stelde dat de onderhoudsgerechtigde haar meerdere malen had gestalkt, geïntimideerd, bedreigd en vertrouwelijke informatie over haar had verstrekt aan derden. De gedragingen van de man waren volgens haar zodanig van aard dat zelfs de relatie tussen de man, zijn kinderen en zijn familieleden hierdoor was aangetast. De man betwistte alle stellingen van de vrouw. Het was zaak om te beoordelen of de gedragingen van de onderhoudsgerechtigde dienden te leiden tot een volledige beëindiging of matiging van de onderhoudsverplichting. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moest de rechtbank beoordelen of de grondslag 'lotsverbondenheid' onherroepelijk was aangetast door de betreffende gedragingen. Een rechter behoort hiertoe alle relevante omstandigheden van het geval te bekijken, waaronder ook wangedrag. Tevens werd beoordeeld of de gedragingen van de man zodanig van aard waren dat een onderhoudsverplichting van de vrouw niet gevergd kon worden. De vrouw had ter onderbouwing van haar stellingen diverse bewijsstukken aangeleverd. De rechtbank oordeelde naar aanleiding van deze stukken dat er wel degelijk sprake was van wangedrag dat een ernstige impact op het leven van de vrouw had gemaakt. De rechter vond echter dat er onvoldoende grondslag was om de onderhoudsverplichting volledig te beëindigen. Er was volgens de rechtbank geen sprake van onaanvaardbare gevolgen als letselschade of financieel nadeel aan de zijde van de vrouw. De rechtbank gaf in haar beslissing aan ook rekening gehouden te hebben met de lange duur van het huwelijk, waaruit ook kinderen waren voortgekomen, en het wangedrag dat volgens de rechtbank verband hield met de scheidingsproblematiek. De rechtbank besloot om de onderhoudsverplichting te beperken tot één derde van de draagkracht van de vrouw. De rechter kwam tot dit oordeel, omdat het vertrouwen van de vrouw was geschonden door de gedragingen van de onderhoudsgerechtigde. Een volledige tegemoetkoming in het levensonderhoud van de man kon namelijk niet van de vrouw gevergd worden. Het verzoek om de onderhoudsverplichting te limiteren werd gezien de leeftijd van de onderhoudsgerechtigde, zijn kansen op de arbeidsmarkt, de duur van het huwelijk, het wezenlijke inkomstenverschil tussen partijen en het feit dat de onderhoudsgerechtigde al was gekort op zijn uitkering tot levensonderhoud onredelijk geacht en dus afgewezen. Gezien de onzekere financiële toekomst van de onderhoudsgerechtigde achtte de rechtbank een afwijking van artikel 1:157 lid 4 BW evenmin aan de orde.

Hof Arnhem- Leeuwarden 12 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9674

In deze zaak verzocht de onderhoudsplichtige het Hof om het verzoek van de vrouw tot vaststelling van partneralimentatie af te wijzen dan wel te beperken in de duur. De man stelde zowel in eerste aanleg als in hoger beroep dat er sprake was van wangedrag aan de zijde van de vrouw, waardoor van de man geen onderhoudsverplichting gevergd kon worden. De man

stelde dat het wangedrag van de vrouw een einde had gebracht aan de grondslag 'lotsverbondenheid'. Hij stelde zich misleid te voelen door de onderhoudsgerechtigde. Zij hield zich volgens de man ten tijde van het huwelijk al bezig met handelingen die ten nadele van hem zouden zijn, en zij heeft deze handelingen laten voortduren. De vrouw zou de man gebruikt hebben door hem de verhuiskosten naar Nederland te laten betalen. Daarnaast zou de vrouw het inschrijven van de echtscheidingsbeschikking met opzet hebben uitgesteld, zodat zij langer partneralimentatie zou ontvangen. Het Hof was van oordeel dat de man deze stellingen onvoldoende had onderbouwd en beschouwde de stellingen als zijnde met de echtscheiding samenhangende gedragingen en emoties. Louter het constateren van grievend gedrag dan wel wangedrag betekent niet dat er geen sprake meer is van lotsverbondenheid. Gezien het onherroepelijke karakter van een beëindiging dan wel beperking van de onderhoudsverplichting, dient er terughoudend beoordeeld te worden, waarbij het concrete geval in acht genomen dient te worden. De stellingen van de man met betrekking tot misleiding werden dan ook niet voldoende geacht om de onderhoudsverplichting te laten vervallen. Het Hof ging uiteindelijk wel over tot limitering van de onderhoudsverplichting, rekening houdend met de korte duur van het huwelijk en het feit dat de vrouw onvoldoende had ingebracht tegen de stelling met betrekking tot het niet spoedig inschrijven van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 5 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:8779

In deze zaak verzocht de onderhoudsplichtige het Hof om de duur van zijn onderhoudsverplichting te beperken tot twee jaar na inschrijving van de echtscheidingsbeschikking. De man stelde dat een onderhoudsverplichting gelijk aan de wettelijke maximale duur van twaalf jaar gezien zijn 73-jarige leeftijd niet redelijk was. Het Hof beoordeelde of een dergelijke limitering redelijk en billijk zou zijn voor de onderhoudsgerechtigde. Hiertoe beoordeelde het Hof alle relevante omstandigheden aan de zijde van de vrouw, waaronder haar leeftijd, arbeidsongeschiktheid en het welstands niveau dat zij gewend was ten tijde van het huwelijk. Rekening houdend met deze omstandigheden, achtte het Hof een directe beëindiging van de partneralimentatie te ingrijpend voor de vrouw. Behalve met de eerdergenoemde omstandigheden, hield het Hof ook rekening met omstandigheden van het geval, zoals de late leeftijd waarop partijen waren gehuwd, dat het een kinderloos huwelijk betrof en de onveranderde arbeidssituatie van de vrouw. De vrouw had namelijk voor en tijdens het huwelijk niet gewerkt. Rekening houdend met al deze omstandigheden, oordeelde het Hof dat van de man geen onderhoudsverplichting voor de duur van twaalf jaar gevegd kon worden. Omdat een directe beëindiging van de onderhoudsverplichting te ingrijpend van aard zou zijn, werd besloten de verplichting te beperken tot een duur van vijf jaar, met afbouw van de uitkering tot levensonderhoud. Het Hof achtte deze termijn redelijk om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien.

5.2 Jurisprudentie kinderalimentatie

In paragraaf 5.2.1 worden een aantal uitspraken met betrekking tot de aanvaardbaarheidstoets uitgewerkt. In paragraaf 5.2.2 worden een aantal uitspraken over de minimumbijdrageregeling uiteengezet en paragraaf 5.2.3 betreft een aantal uitspraken over de zorgkorting.

5.2.1 Aanvaardbaarheidstoets

Rb. Den Haag 19 juli 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:8822

In deze zaak heeft de onderhoudsgerechtigde de rechtbank verzocht om de opgelegde kinderalimentatie te wijzigen op grond van wijziging van omstandigheden. De man deed een beroep op de aanvaardbaarheidstoets, omdat hij naast de woonlasten van de voormalige echtelijke woning, per 1 juni 2013 ook lasten voor zijn eigen huurwoning betaalde. Bij beschikking van 22 mei 2013 was het netto besteedbaar inkomen (NBI) van de man vastgesteld op € 3.090,- per maand en zijn draagkracht op € 1.203,- per maand (€ 1.061,- + € 142,- fiscaal voordeel). De onderhoudsgerechtigde was van mening dat de man goedkoper had kunnen en moeten huren. De man was echter bij beschikking van 20 september 2012 verplicht tot het

verlaten van de echtelijke woning en heeft daarom eigen woonruimte moeten zoeken. De rechtbank achtte de woonlasten 'noodzakelijke kosten' en stelde dat de man in zijn situatie geen andere keus had. Hij kwam vanwege zijn hoge lasten niet in aanmerking voor een huurcontract en was daarom noodgedwongen via een kennis ingetrokken in een huurwoning voor € 790,- per maand. De woonlasten voor de voormalige echtelijke woning bestonden uit: € 400,- hypotheeklasten per maand, € 295,- premie levensverzekering per maand en € 95,- eigenwoningforfait per maand. De totale woonlasten van de man bedroegen dus € 1.580,- per maand. Volgens de tremanormen zou de man € 927,- per maand ($0,3 \times € 3.090,-$) aan woonlasten hebben, terwijl zijn werkelijke woonlasten € 653,- hoger waren. De man had slechts een vrije ruimte van € 394,- per maand, wat ook niet voldoende was om deze extra lasten mee te betalen. De man kon deze extra lasten ook niet compenseren door andere uitgaven te beperken. De rechtbank oordeelde dat de tremanormen niet volledig toegepast konden worden. De kinderalimentatie werd uiteindelijk niet op grond van de aanvaardbaarheidstoets gewijzigd, maar op grond van de extra lasten die op de draagkracht van de man drukten, waarvan de man zich ook niet kon bevrijden.¹²⁹ Als gevolg hiervan werd het draagkrachtloos inkomen van de man verhoogd met zijn werkelijke woonlasten. Zijn draagkrachtloos inkomen werd: $0,3\text{NBI} + € 850,-$ (bijstandsnorm) + € 653,- (extra woonlasten) = € 2.430,- per maand. Zijn draagkracht werd: $0,7 \times (\text{NBI} - \text{draagkrachtloos inkomen}) = € 462,-$ + fiscaal voordeel van € 142,- = € 604,-. De man hield na toepassing van de aanvaardbaarheidstoets een lagere draagkracht over en dus minder ruimte voor kinderalimentatie.

Rb. Noord-Holland 11 april 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1880

In deze zaak beriep de onderhoudsplichtige zich op de aanvaardbaarheidstoets, omdat hij de betaling van de woonlasten voor de echtelijke woning zou blijven continueren. De rechtbank stelde dat er geen sprake was van eigen woonlasten en wees daarom het beroep voor de woonlasten af. De man had ook een beroep op de aanvaardbaarheidstoets gedaan voor de schulden die hij zou blijven aflossen. Tussen partijen was niet in geschil dat de aflossing van deze schulden op de draagkracht van de man drukten. Als gevolg hiervan werd het draagkrachtloos inkomen van de man verhoogd met de schulden die de man betaalde.

Rb. Noord-Holland 29 augustus 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:10406

In deze zaak deed de onderhoudsplichtige een beroep op de aanvaardbaarheidstoets in verband met zijn woonlasten. De rechtbank wees dit beroep af, omdat er geen sprake was van dubbele woonlasten. De onderhoudsgerechtigde kon tevens in aanmerking komen voor fiscale aftrek, waardoor zijn werkelijke woonlasten uiteindelijk veel lager zouden uitvallen. De rechtbank stelde dan ook dat de man zijn woonlasten evengoed uit de bijstandsnorm kon voldoen.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Arnhem) 25 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:2978

In deze zaak deed de alimentatieplichtige een beroep op de aanvaardbaarheidstoets en verzocht hij het Hof rekening te houden met een maandelijks bedrag van € 45,38 dat de man moest betalen voor de premie van een ING-polis. Het Hof stelde dat er slechts sprake kon zijn van een onaanvaardbare situatie als de onderhoudsplichtige door het opleggen van een dergelijke onderhoudsverplichting niet meer in staat zou zijn om in de noodzakelijke kosten van bestaan te voorzien ofwel door de opgelegde verplichting minder dan 90% van de toepasselijke bijstandsnorm zou overhouden. Het Hof oordeelde in deze zaak dat de kosten van € 45,38 per maand niet dermate van aard waren dat gesproken kon worden van een onaanvaardbare situatie. Het beroep op de aanvaardbaarheidstoets werd afgewezen.

Hof 's-Hertogenbosch 27 juni 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:2646

De alimentatieplichtige heeft het Hof verzocht om de bestreden beschikking van de rechtbank 's-Hertogenbosch van 12 oktober 2012 te vernietigen en de kinderalimentatie op nihil te stellen. Partijen hebben twee minderjarige kinderen, waarvan het hoofdverblijf bij de vrouw is gevestigd. De behoefte bedroeg na wettelijke indexering € 90,14 per maand per kind. Uit de aangeleverde financiële stukken van de alimentatieplichtige bleek dat hij geen draagkracht had om bij te

129 Werkgroep Alimentatienormen 2013, p.49.

dragen in de kosten van de kinderen. Het Hof stelde daarom de kinderalimentatie voor de periode van 7 maart 2012 tot 1 januari 2014 op nihil. Vanaf 1 januari 2014 moest de man wel kinderalimentatie betalen, omdat hij werd geacht vanaf dat moment in staat te zijn een inkomen te verwerven gelijk aan een minimale werkweek van 40 uur. Het Hof maakte een berekening op basis van een fictief inkomen dat de man zou kunnen verwerven. De man deed vervolgens een beroep op de aanvaardbaarheidstoets inzake de aflossing van huwelijkse schulden. Hij moest namelijk maandelijks een bedrag van € 200,- aflossen aan huwelijkse schulden. De man stelde dat hij door het betalen van deze lasten geen draagkracht overhield om kinderalimentatie te betalen. Het Hof oordeelde dat de opgelegde bijdrage volgens de draagkrachttabel geen onaanvaardbare situatie creëerde voor de man. Zijn beroep op de aanvaardbaarheidstoets werd afgewezen.

Hof Den Haag 13 november 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:4431

De werkelijke woonlasten van de onderhoudsplichtige in deze zaak bedroegen conform zijn huurcontract € 850,- per maand. Een forfaitaire vaststelling van de woonlasten conform de nieuwe tremanormen zou een bedrag van € 1.347,- per maand opleveren. Dit zou betekenen dat de man ingevolge de forfaitaire woonlasten bijna € 500,- minder draagkracht zou hebben ten behoeve van kinderalimentatie. Het Hof deed een belangrijke uitspraak in deze zaak, inhoudende dat indien er sprake is van een wezenlijk groot verschil tussen werkelijke (woon)lasten en de forfaitaire norm, de lagere kosten dan voorrang dienen te hebben op de forfaitaire norm. Het Hof nam in deze zaak daarom slechts de werkelijke woonlasten mee in zijn berekening voor kinderalimentatie. De alimentatiegerechtigde deed ook een beroep op de aanvaardbaarheidstoets in verband met de extra woonlasten die ook voor zijn rekening kwamen. De man betaalde naast zijn eigen huur van € 850,- per maand ook € 1.350,- per maand aan hypotheekrente van de voormalige echtelijke woning. Het Hof was van oordeel dat de lasten van de voormalige echtelijke woning als noodzakelijke lasten beoordeeld dienden te worden. Het Hof hield rekening met deze noodzakelijke lasten en verhoogde het draagkrachtloos inkomen met deze lasten. Het draagkrachtloos inkomen werd als gevolg hiervan berekend met de werkelijke woonlasten van € 850,- per maand in plaats van de forfaitaire woonlasten en er werd rekening gehouden met de noodzakelijke kosten van € 1.350,- per maand.

Rb. Rotterdam 7 juni 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:7230

In deze zaak was de alimentatiegerechtigde voornemens om met haar twee minderjarige kinderen naar Spanje te verhuizen. Partijen hadden onenigheid over de te betalen kinderalimentatie. De alimentatieplichtige deed een beroep op de aanvaardbaarheidstoets en verzocht de rechtbank rekening te houden met de hypothecaire lening die hij moest betalen voor de echtelijke woning. De man stelde dat het verkopen van deze woning lastig was en dat hij zich niet kon bevrijden van deze lasten. De opgelegde kinderalimentatie zou volgens de man tot een onaanvaardbare situatie leiden. Door het opleggen van deze onderhoudsplicht zou hij, naar zijn zeggen, niet meer in staat zijn om te voorzien in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud. De lasten voor de hypothecaire lening bedroegen € 1.140,- bruto per maand. De alimentatieplichtige kon volgens de rechtbank 50% van deze lasten fiscaal aftrekken, waardoor de netto lasten nog maar € 900,- per maand zouden bedragen. Uit de berekening van de rechtbank vloeide een forfaitaire woonlast voort van € 845,- per maand. Het verschil tussen de forfaitaire woonlasten en de werkelijke woonlasten na fiscale aftrek achtte de rechtbank aanzienlijk laag. De rechtbank zag daarom geen reden om rekening te houden met de extra woonlasten van de man en wees zijn verzoek hiertoe af. De man stelde tevens dat hij kosten zou moeten maken in verband met de omgangsregeling met zijn twee kinderen. De man zou buiten de vakanties om de vier weken naar Spanje moeten vliegen voor zijn kinderen. De man stelde dat hij om deze reden vlieggkosten en huisvestingskosten voor zichzelf en de twee kinderen zou krijgen, gelijk aan een bedrag van € 250,- per maand. Beide partijen aanvaardden deze extra lasten, als zijnde te drukken op de draagkracht van de onderhoudsplichtige. De rechtbank honoreerde het beroep op de aanvaardbaarheidstoets voor deze extra lasten en verhoogde het draagkrachtloos inkomen van de man met deze extra lasten, wat leidde tot een lagere draagkracht.

5.2.2 Minimumbijdrage

Hof Den Haag 7 augustus 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3355

In deze zaak is bij beschikking van 15 november 2012 van de rechtbank 's-Gravenhage de man met ingang van 1 juni 2012 gehouden tot het betalen van kinderalimentatie ten behoeve van zijn twee minderjarige kinderen, respectievelijk € 137,- per kind per maand. De man heeft het Gerechtshof 's-Gravenhage verzocht om deze beschikking te vernietigen en het verzoek van de vrouw af te wijzen, dan wel lager vast te stellen. Uit de financiële stukken die de man had aangeleverd, bleek dat zijn inkomen gemiddeld tussen de € 800,- en € 1.000,- per maand bedroeg. Het Hof achtte dit inkomen gelijk aan een uitkering conform de bijstandsnorm. Het Hof stelde tevens dat het om een stabiel inkomen ging, dat door de jaren heen niet anders was geweest. De man had jarenlang als meubelmaker gewerkt in de tijd dat hij samen was met de vrouw. Het Hof stelde daarom dat het voor de vrouw bekend was dat ook na de echtscheiding het inkomen van de man gelijk zou zijn aan de bijstandsnorm. Het Hof oordeelde dat de man niet voldoende inkomsten had om in enige mate bij te dragen in de kosten van verzorging en opvoeding van de twee minderjarige kinderen. Een minimum draagkracht conform de tremanormen was hierdoor evenmin aan de orde. De beschikking van de rechtbank 's-Gravenhage werd vernietigd en het verzoek tot vaststelling van kinderalimentatie werd afgewezen.

Hof Den Haag 10 april 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:BZ9614

In deze zaak werd bij beschikking van 14 december 2006 van de rechtbank Rotterdam bepaald dat de man € 150,- per maand per kind aan kinderalimentatie moest betalen. Het verzoek van de onderhoudsgerechtigde tot wijziging van deze kinderalimentatie werd bij beschikking van 17 september 2012 afgewezen. In hoger beroep waren de bijdragen in de kosten van verzorging en opvoeding van het minderjarige kind en de bijdrage in kosten van levensonderhoud en studie van de jongmeerderjarige in het geschil. De man verzocht in hoger beroep om de bestreden beschikking te vernietigen en vervolgens de vastgestelde onderhoudsbijdrage met ingang van 1 mei 2012 op nihil te stellen. De man was namelijk verwijtbaar ontslagen en had om deze reden vanaf 1 mei 2012 geen inkomen meer. De man vond dat de rechtbank geen rekening had gehouden met alle omstandigheden en onterecht het verzoek tot wijziging van de onderhoudsbijdragen had afgewezen. De man stelde dat de onderhoudsverplichting hierdoor ten laste van zijn nieuwe partner kwam, terwijl op haar geen dergelijke verplichting rustte. Gezien het verwijtbare ontslag waardoor de man vanaf 1 mei 2012 geen inkomsten meer ontving, was er volgens het Hof sprake van gewijzigde omstandigheden in de zin van artikel 1:401 BW en dus reden voor herziening van de kinderalimentatie.

Het Hof stelde wel dat de man zich verantwoordelijk diende te gedragen in verband met zijn onderhoudsverplichting en zich behoorde terug te trekken van zaken die tot inkomstenverlies zouden leiden. De man had door zijn eigen toedoen dus geen recht op een WW-uitkering of op een Bijstandsuitkering, omdat zijn nieuwe partner zelf ook inkomsten had waarmee eveneens de man werd onderhouden. Het Hof is door deze redenen van een fictief inkomen uitgegaan. Dit is het inkomen dat hij zou ontvangen als hij niet door eigen toedoen ontslagen zou zijn. Van belang was dat de man door de opgelegde bijdragen zelf niet minder dan 90% van de voor hem geldende bijstandsnorm mocht overhouden. Van dit laatstbedoelde was wel sprake, waardoor het Hof oordeelde dat de man geen draagkracht had om in enige mate bij te dragen aan het onderhoud van de kinderen. Van een minimumbijdrage was dus ook geen sprake. De kinderalimentatie en de bijdrage voor de jongmeerderjarige werden met ingang van 1 mei 2012 op nihil gesteld.

Rb. Noord-Holland 29 augustus 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:10406

In deze zaak was tussen partijen sprake van onenigheid over de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken van hun vijf minderjarige kinderen. Drie minderjarige kinderen hadden hun hoofdverblijfplaats bij de vrouw en twee bij de man. De vrouw verzocht de rechtbank om de man kinderalimentatie op te leggen van € 136,- per maand ten behoeve van de drie minderjarige kinderen. Volgens de man zou de vrouw ook in staat zijn om dit bedrag te betalen. Het inkomen van de vrouw bedroeg € 770,- per maand. De man stelde echter dat de vrouw

meer inkomsten zou genereren dan dit genoemde bedrag. De vrouw zou namelijk ook inkomsten uit zwart werk verwerven. De rechtbank achtte dit standpunt niet voldoende onderbouwd en hield hier dan ook geen rekening mee. Conform de tremanormen wordt er voor een NBI tot € 1.250,- een minimum draagkracht geacht aanwezig te zijn, te weten € 25,- per maand voor één kind en € 50,- per maand voor twee of meer kinderen. Het inkomen van de vrouw was lager dan € 1.250,- per maand. De rechter benadrukte dat een opgelegde bijdrage in de kosten van de kinderen niet als gevolg mocht hebben dat een onderhoudsplichtige hierdoor onder de bijstandsnorm zou komen. De rechtbank oordeelde uiteindelijk dat de vrouw niet in staat was om in enige mate bij te dragen in de kosten van verzorging en opvoeding van de twee minderjarige kinderen die bij de man verblijven.

Rb. Noord-Holland 4 april 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1880

In deze zaak verzocht de alimentatiegerechtigde aan de rechtbank om de man een verplichting tot betaling van kinderalimentatie op te leggen van € 661,- per maand voor het minderjarige kind voor de periode van 4 januari tot 1 april 2013 en € 537,- per maand vanaf 1 april 2013.

De draagkracht van de man was vastgesteld op € 437,- per maand. De vrouw was per 1 maart 2013 werkloos geworden en had daardoor een WW-uitkering aangevraagd. De vrouw stelde dat zij gezien haar geringe inkomen slechts kon bijdragen conform de minimumbijdrageregeling van de tremanormen, die in haar geval € 25,- euro bedroeg voor één kind. De rechtbank ging mee in het standpunt van de vrouw en ging aan haar zijde uit van een minimum draagkracht van € 25,- per maand.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Arnhem) 31 oktober 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:8254

In deze zaak had de man de rechtbank verzocht om de kinderalimentatie per 1 juni 2012 op nihil te stellen. De rechtbank wees dit verzoek af. De man was van oordeel dat hij onvoldoende draagkracht zou hebben om kinderalimentatie te betalen. Het Hof achtte echter dat de man voor de periode van 1 juni 2012 tot en met 31 december 2012 een draagkracht had van € 139,90 per maand en voor de periode van 1 januari 2013 tot 22 mei 2013 een draagkracht van € 119,- per maand. De man werd over deze periodes verplicht gesteld tot betaling van kinderalimentatie. Voor de periode vanaf 22 mei 2013 achtte het Hof geen draagkracht aanwezig voor kinderalimentatie. De man ontving per 22 mei 2013 namelijk een bijstandsuitkering. Het Hof beperkte de te betalen kinderalimentatie voor de periode vanaf 22 mei 2013 slechts tot een minimumbedrag van € 25,- per maand conform de tremanormen.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Arnhem) 27 juni 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:4569

In deze zaak ging het Hof voor het maken van een draagkrachtvergelijking ten behoeve van kinderalimentatie aan de zijde van de alimentatiegerechtigde uit van een minimum draagkracht van € 50,- conform de tremanormen. De vrouw had namelijk een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm. Het Hof is van dit bedrag uitgegaan, omdat partijen drie minderjarige kinderen hebben en de tremanormen hanteert een bedrag van € 50,- bij twee of meer kinderen.

5.2.3 Zorgkorting

Rb. Den Haag 5 juni 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2341¹³⁰

In deze zaak was er tussen partijen sprake van een co-ouderschap nadat zij in 2010 uit elkaar waren gegaan. De minderjarige kinderen stelden niet tevreden te zijn over de huidige co-ouderschapregeling. De minderjarige kinderen wilden dat deze regeling werd beëindigd. De rechtbank was van mening dat de communicatie tussen partijen ook niet conform het begrip co-ouderschap verliep. Er werd een nieuwe omgangsregeling vastgesteld, inhoudende dat de minderjarige kinderen één keer in de veertien dagen van vrijdag uit school tot zondagavond 19.00 uur bij de man zouden verblijven. De minderjarige kinderen zouden ook één keer in de veertien dagen een doordeweekse dag uit school tot aan de volgende dag dat zij naar school

130 Opmerking onderzoeker: de kinderen verblijven één keer in de veertien dagen van vrijdag uit school tot zondagavond 19.00 uur bij de man. Dit staat gelijk aan minimaal 2 dagen. Daarnaast verblijven de kinderen ook één keer in de veertien dagen een doordeweekse dag uit school tot aan de volgende dag dat zij naar school moeten bij de vader. Dit komt neer op ongeveer 17 uur als men uitgaat van een schooldag tot minimaal 15:00 uur. Het gaat hier in ieder geval om meer dan 2,5 dag. De rechter acht desondanks een zorgkorting van 25% passend. De schooltijden worden ook niet specifiek besproken in de uitspraak.

moeten bij de vader verblijven. De rechtbank achtte een zorgkorting van 25% redelijk voor het aandeel van de kosten die de man had voor de minderjarige kinderen.

Hof Den Haag 9 oktober 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3978¹³¹

Het Hof achtte in deze zaak een zorgkorting van 25% passend, uitgaande van het feit dat de minderjarige kinderen 13 van de 31 dagen bij de man verbleven. In de beschikking van het Hof worden de drie zorgkortingspercentages, zoals die in de tremanormen zijn opgenomen, besproken. In de tremanormen wordt een zorgkorting van 25% geadviseerd voor twee zorgdagen per week.

Rb. Limburg (zittingsplaats Roermond) 3 juli 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:4074

In deze zaak hadden partijen geen ouderschapsplan aangeleverd, omdat zij onderling geen afspraken konden maken met betrekking tot de hoofdverblijfplaats en omgangsregeling van hun twee minderjarige kinderen. De rechter sprak op verzoek van partijen de echtscheiding uit en stelde tevens een omgangsregeling vast. De hoofdverblijfplaats van kind 1 werd toegewezen aan de man en die van het tweede kind aan de vrouw. Ten aanzien van kind 1 werd bepaald dat het doordeweeks bij de man zou verblijven en om de vier weken twee weekenden bij de vrouw. Het verblijf bij de vrouw zou duren vanaf vrijdag na schooltijd tot zondag 19.00 uur. De omgangsregeling ten aanzien van kind 2 werd per twee weken ingedeeld. De eerste week zal het kind op maandag tot 19.00 uur bij de man verblijven en op dinsdag en woensdag bij de vrouw. Op donderdag en vrijdag zou het kind wederom bij de man verblijven en vervolgens op zaterdag en zondag bij de vrouw. De tweede weekindeling werd als volgt vastgesteld: maandag tot en met woensdag conform de eerste weekindeling en op donderdag tot en met zondag zou het kind bij de man verblijven. De rechtbank achtte een zorgkorting van 45% passend, uitgaande van het feit dat de man gemiddeld vier dagen per week zou zorgen voor minderjarig kind 2. Ten aanzien van minderjarig kind 1 werd bepaald dat het gemiddeld 1,5 dag per week bij de vrouw zou verblijven. De kosten die de vrouw gedurende deze dagen aan het kind zou hebben, werden met 20% zorgkorting door de rechtbank tegemoet gekomen. De vrouw had echter geen draagkracht om bij te dragen in de kosten van de kinderen. De man diende daarom de kosten voor de 1,5 dag per week op zich te nemen en deze bij te dragen aan de vrouw.

Rb. Limburg (zittingsplaats Roermond) 24 april 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:5924

In deze zaak konden partijen onderling geen afspraken maken over de omgangsregeling en de hoofdverblijfplaats van hun vier minderjarige kinderen. De raad adviseerde de rechtbank om aan iedere ouder de hoofdverblijfplaats van twee minderjarige kinderen toe te wijzen. De minderjarige kinderen gaven zelf ook te kennen dat ze graag afwisselend bij beide ouders wilden verblijven. De rechtbank nam het advies van de raad over. Er werd een omgangsregeling vastgesteld, waarbij de minderjarige kinderen één week bij de man en één week bij de vrouw zouden verblijven. De rechtbank achtte dat er conform de vastgestelde omgangsregeling sprake was van co-ouderschap en vond een zorgkorting van 50% passend voor deze situatie.

Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 10 september 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:6992

In hoger beroep was de onderhoudsverplichting van de man ten behoeve van de kosten van verzorging en opvoeding van de kinderen in het geschil. De rechtbank Zwolle had in eerste aanleg een gebruikelijke omgangsregeling vastgesteld. De onderhoudsgerechtigde stelde echter dat er ondanks de vastgestelde omgangsregeling aan de zijde van de man geen sprake was van een omgang met de kinderen en hiermee evenmin van omgangskosten. Uitgaande van het feit dat er lange tijd geen sprake was van een wezenlijke omgangsregeling tussen de onderhoudsplichtige en diens kinderen, besloot het Hof geen rekening te houden met omgangskosten en evenmin met een zorgkorting.

131. Opmerking onderzoeker: 13 dagen van in totaal 31 dagen zou gelijk moeten zijn aan ongeveer 42%. Dit zou omgerekend gemiddeld 3 dagen per week betekenen. Als deze gedachtegang wordt gevolgd dan zou dit volgens de tremanormen een zorgkorting van 35% moeten opleveren. Het Hof gaat kennelijk uit van een andere gedachtegang, maar deze is in ieder geval niet duidelijk op te maken uit de uitspraak.

Hof Den Haag 13 november 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:4431

De partijen in deze zaak waren onderling een zorgregeling overeengekomen, maar zij hadden onenigheid over de hoogte van de zorgkorting die toegepast moest worden. De minderjarige kinderen verbleven conform de zorgregeling gemiddeld drie dagen per week bij de man. De man stelde dat er conform de tremanormen een zorgkorting van 35% toegepast moest worden. De vrouw was het niet eens met de man en stelde dat een zorgkorting van 25% toegepast moest worden, omdat de minderjarige kinderen vóór het avondeten weer naar haar gebracht werden. De man zou naar haar zeggen in de resterende uren dus geen kosten aan de minderjarige kinderen hebben. Het Hof besloot een zorgkorting van 35% toe te passen, uitgaande van de omvang van de zorg en de kosten die ten laste van de man kwamen.

5.3 Tussenconclusie

In paragraaf 5.1.1 zijn uitspraken uitgewerkt waarin werd verzocht om een verlenging van de wettelijke maximale alimentatieduur van twaalf jaar. Zowel de huidige wet- en regelgeving als de ingediende voorstellen met betrekking tot partneralimentatie bieden de mogelijkheid om de wettelijke alimentatieduur te verlengen.¹³² Dit verzoek moet binnen drie maanden na afloop van de onderhoudsverplichting ingediend zijn. De beëindiging van de onderhoudsverplichting dient dusdanig ingrijpend van aard te zijn, dat deze beëindiging naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de onderhoudsgerechtigde geveerd kan worden. Er moet sprake zijn van een uitzonderlijke situatie waardoor de beëindiging van de onderhoudsverplichting niet geveerd kan worden. Rechters beoordelen of het beëindigen van de onderhoudsverplichting een inkomensachteruitgang tot gevolg heeft die van ingrijpende aard is voor de onderhoudsgerechtigde. Daarnaast kijken rechters naar verschillende andere omstandigheden, zoals het verband tussen de behoefte aan verlenging van de uitkering en het huwelijk, de aanwezigheid van kinderen, de medische gesteldheid en de mate waarin de onderhoudsgerechtigde inspanning heeft geleverd om inkomsten te beheren en/of te verwerven om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De wetgever gaat er in beginsel van uit dat een termijn van twaalf jaar voldoende is om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Rechters zijn dan ook opmerkelijk terughoudend met het toewijzen van een dergelijke verlenging. Onderhoudsgerechtigden moeten voldoende aannemelijk maken dat er sprake is van een uitzonderlijke situatie waardoor de beëindiging niet geveerd kan worden. Het aantal toegewezen verzoeken in de afgelopen jaren is beduidend lager dan het aantal afgewezen verzoeken. De verzoeken die worden toegewezen, betreffen vaak een gemiddelde duur van drie jaar, waarbij een verdere verlenging vaak wordt uitgesloten met het oog op het eindige karakter van de onderhoudsverplichting.

In paragraaf 5.1.2 zijn een aantal uitspraken uitgewerkt waarin werd verzocht om limitering en nihilstelling van partneralimentatie. Geconcludeerd kan worden dat gezien het ingrijpende karakter van een limitering een zware stel- en bewijslast op de verzoekende partij rust. De rechter dient aan de hand van diverse concrete omstandigheden van het geval te beoordelen of er tot limitering overgegaan moet worden. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat rechters erg terughoudend zijn met het toewijzen van een verzoek tot limitering in de zin van artikel 1:157 lid 3 BW. Dit blijkt ook uit het beperkte aantal zaken waarin tot limitering is overgegaan. Een verkorte alimentatieduur kan namelijk alleen gewijzigd worden indien er sprake is van een zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de verzoeker geveerd kan worden. Een nihilstelling op grond van artikel 1:401 lid 1 BW wordt eerder toegewezen. Een op nihil gestelde alimentatie kan tevens gewijzigd worden op het moment dat er sprake is van wijziging van omstandigheden waardoor niet meer aan de wettelijke maatstaven wordt voldaan.

Per 1 april 2013 wordt voor lagere inkomens verondersteld een minimum draagkracht aanwezig te zijn, waarbij een richtlijn geldt van € 25,- voor één kind en € 50,- voor twee of meer kinderen. Dit impliceert in beginsel dat iedere ouder ongeacht het inkomen zou kunnen bijdragen in de kosten van zijn of haar kinderen. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt echter dat er vooralsnog veel

132 Artikel 1:157 lid 5 Burgerlijk Wetboek.

zaken zijn waarin geen minimumbijdrage opgelegd wordt, omdat er simpelweg geen draagkracht is. De gedachtegang achter deze regeling is goed bedoeld, maar gaat wellicht aan de intentie van de werkgroep alimentatienormen voorbij. De veronderstelling dat in ieder geval beide partijen een bijdrage kunnen leveren, wordt in de praktijk ontkracht. In paragraaf 5.3.3 is bekeken hoe de rechters met het aspect zorgkorting omgaan. In de praktijk wordt namelijk gesteld dat het tremarapport niet iedere vorm van zorgverdeling, met name gelijke zorgverdeling, van duidelijke richtlijnen voorziet. Tot op heden is het aantal uitspraken omtrent zorgkorting bij gedeelde zorgverdeling erg summier. Het tremarapport gaat uit van 35% zorgkorting bij drie of meer zorgdagen per week, wat ook als zorgkorting voor co-ouderschap wordt geïmpliceerd. De rechtbank Limburg heeft inmiddels in twee zaken waarbij sprake is van gedeelde zorgverdeling, twee verschillende percentages gehanteerd, te weten 45% en 50%.

In de zaak waarbij 45% zorgkorting werd toegepast, was sprake van gemiddeld vier zorgdagen per week. In de zaak waarbij 50% zorgkorting werd toegepast, verbleven de kinderen een week bij iedere ouder. Het lijkt duidelijk dat in beide zaken sprake is van een gedeelde zorgverdeling. Toch is er gekozen voor een afwijking van het tremarapport, waarbij ook nog eens twee verschillende percentages zijn gehanteerd. Het is ook opmerkelijk dat er in twee andere zaken wederom afgeweken wordt van de voorgeschreven richtlijnen. In beide zaken wordt een zorgkorting van 25% toegepast, terwijl volgens onderzoeker rekenkundig gezien de zorgverdeling op gemiddeld drie zorgdagen per week neerkomt. Volgens de richtlijnen hoort hier een zorgkorting van 35% bij. In de eerdergenoemde zaak van de rechtbank Limburg, waarin een zorgkorting van 45% is toegepast, werd ook een zorgkorting van 20% passend geacht voor gemiddeld 1,5 dag zorg per week. Het tremarapport daarentegen kent echter geen halve zorgdagen. De tremanormen zijn volgens diverse professionals te beperkt en onduidelijk op het gebied van zorgkorting. De werkwijze van de rechters lijkt de kritiek van de professionals te bevestigen. Er blijkt niet echt sprake te zijn van een eenduidige lijn in de werkwijze van rechters. Het tremarapport gaat uit van drie percentages met afgeronde dagen, terwijl rechters hier in de praktijk toch vaak genoeg van afwijken. Wellicht dat het aanvullen van het tremarapport op dit punt de vraagtekens van velen zal verminderen en voor meer eenduidigheid in de werkwijze van rechters zal zorgen.

In paragraaf 5.2.1 zijn een aantal uitspraken met betrekking tot de aanvaardbaarheidstoets uitgewerkt. Een beroep op de aanvaardbaarheidstoets kan slagen indien door de onderhoudsgerechtigde aannemelijk wordt gemaakt dat een opgelegde bijdrage conform de berekeningen tot een onaanvaardbaar resultaat leidt. Het hanteren van forfaitaire normen of schulden en dubbele woonlasten kan reden zijn voor een onaanvaardbaar resultaat. De rechter kan dan rekening houden met extra lasten die tot dit resultaat leiden door het draagkrachtloos inkomen te verhogen met deze lasten, waardoor uiteindelijk een lagere draagkracht rest voor de onderhoudsplichtige. Indien deze extra lasten door beide partijen worden aanvaard als zijnde te drukken op de draagkracht van de onderhoudsplichtige, dan houdt de rechter hier vrijwel altijd rekening mee. Zijn de extra lasten wel in het geschil, dan is er alleen sprake van een onaanvaardbare situatie als de onderhoudsgerechtigde door de opgelegde verplichting niet meer in de noodzakelijke kosten van bestaan kan voorzien of door de opgelegde verplichting minder dan 90% van de toepasselijke bijstandsnorm overhoudt. De rechter kijkt bij extra lasten die in geschil zijn tussen partijen, ook naar de mate van verwijtbaarheid en vermijdbaarheid van deze extra lasten. Er wordt vaak een beroep op de aanvaardbaarheidstoets gedaan, maar deze wordt in de meeste gevallen waarbij extra lasten in het geschil zijn vaak afgewezen, omdat de rechter niet snel uitgaat van een onaanvaardbare situatie. Een geslaagd beroep op deze toets, vergt een goed onderbouwd verhaal. Hier zijn dan ook een aantal voorbeelden van uitgewerkt in bovengenoemde paragraaf. De terughoudendheid van de rechters is in evenwicht met de intentie van de aanvaardbaarheidstoets. De werkgroep heeft immers voor forfaitaire normen gekozen om de eenvoud ten goede te komen. Een makkelijke toegang tot de aanvaardbaarheidstoets zou resulteren in meer complexe berekeningen en dus tegenstrijdig zijn met de bedoeling van de werkgroep alimentatienormen.

6 Conclusies en aanbevelingen

In dit slothoofdstuk worden conclusies getrokken naar aanleiding van het verrichte onderzoek. De conclusies zijn gebaseerd op de uitgewerkte deelvragen. Op basis van deze conclusies worden vervolgens enkele aanbevelingen gedaan. De conclusies en aanbevelingen tezamen vormen een antwoord op de centrale vraag van dit onderzoek:

“Welke veranderingen dan wel knelpunten hebben de ontwikkelingen op het gebied van het alimentatiestelsel met zich meegebracht voor de echtscheidingspraktijk en welke oplossingen kunnen voor deze knelpunten aangedragen worden vanuit de praktijk en jurisprudentie, zodat Zenon Scheidingsdesk zijn cliënten goed van dienst kan zijn?”

6.1 Conclusies

Het Nederlandse alimentatiesysteem is gedurende de afgelopen jaren onderhevig aan kritiek en ophef vanuit diverse invalshoeken. Dat het alimentatiesysteem tot op de dag van vandaag een actueel en maatschappelijk beladen vraagstuk betreft, blijkt wel uit de diverse pogingen die zijn genomen om het alimentatiesysteem aan te passen. Het feit dat zowel de politiek als de rechtspraak nog steeds initiatieven inzake het alimentatiesysteem neemt, geeft blijk van een nog steeds lopende zoektocht naar een goed geregeld alimentatiesysteem. Het onderhoudsrecht en de onderhoudsverplichting hebben een lange historie. Door de jaren heen is zowel de wet- en regelgeving op het gebied van alimentatie als de maatschappij in belangrijke mate veranderd. Het aantal scheidingen ten opzichte van tientallen jaren geleden is flink gestegen en de huidige duur van partneralimentatie wordt als te lang ervaren. In de praktijk blijkt echter dat de huidige wet- en regelgeving niet in overeenstemming is met de veranderde maatschappij. De praktijk leert dat er steeds minder sprake is van traditionele huwelijken en bijbehorende rolverdelingen. De rechtspraak heeft onlangs nieuwe tremanormen ingevoerd ter vereenvoudiging van het vaststellen van kinderalimentatie. Het kindgebonden budget wordt per 1 januari 2013 op een nieuwe manier verwerkt. Met ingang van 1 april 2013 zijn de behoefte- en draagkrachttabel, de minimumbijdrage, zorgkorting en aanvaardbaarheidstoets ingevoerd. Desondanks schiet de rechtspraak tekort in het tegemoet komen aan de vernieuwde maatschappij en de behoefte aan regelingen die bij deze nieuwe maatschappij passen. Zo zijn onder andere de regelingen in de tremanormen met betrekking tot co-ouderschap erg summier, terwijl dit wel degelijk een veelvoorkomende vorm van zorgverdeling is. Waar de rechtspraak nog moeite heeft met het aanpassen van haar regelingen op de huidige maatschappij, onderneemt de politiek wel stappen richting het tegemoetkomen aan de vernieuwde maatschappij. Dit blijkt onder andere uit het wetsvoorstel van de PVV waarmee getracht wordt de duur van partneralimentatie te verkorten naar vijf jaar. De PvdA, VVD en D66 hebben ook een initiatiefnota ingediend die toeziet op de verandering van de grondslag, de berekeningsmethode en de duur van de partneralimentatie. Daarnaast probeert de PvdA in samenwerking met de VVD met de initiatiefnota ‘vereenvoudiging kinderalimentatie’ tegemoet te komen aan een eenvoudiger kinderalimentatiesysteem, waarbij ook rekening wordt gehouden met co-ouderschap. Deze initiatiefnota is gebaseerd op KART (kinderalimentatie-rekentool) en getest onder gescheiden burgers. Uit het onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam is gebleken dat de burgers enthousiast zijn over het gebruik en de uitkomsten van KART in combinatie met de initiatiefnota. Het initiatief van de PvdA en VVD lijkt in ieder geval in de buurt te komen van de maatschappelijke wens.

- **Alimentatieduur**

De onderzoeksresultaten bevestigen de uitkomsten van eerder onderzoek van TNS NIPO, dat in opdracht van de vFAS is verricht. Er blijkt een groot draagvlak te zijn voor reducering van de huidige alimentatieduur naar vijf jaar. 64,1% van de deelnemers aan de enquête is van mening dat de verkorting naar vijf jaar verwezenlijkt moet worden. Van Roekel is als enige van de geïnterviewden van mening dat vijf jaar een te korte termijn is voor de onderhoudsgerechtigde om weer in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Hij vindt dat de huidige wet- en regelgeving voldoende mogelijkheden biedt om de alimentatieduur op maat aan te passen. 35,9% van de deelnemers aan de enquête vindt ook dat de wettelijke maximale alimentatieduur twaalf jaar moet blijven. Uit de huidige wet- en regelgeving blijkt

inderdaad dat er diverse mogelijkheden bestaan voor het aanpassen van de alimentatieduur. De mogelijkheid tot verlenging van de alimentatieduur komt echter in de praktijk niet geheel tot zijn recht. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt dat een verzoek tot verlenging van de maximale alimentatieduur vaak wordt afgewezen. Bij het indienen van een dergelijk verzoek rust er namelijk een zware stel- en bewijsplicht op de onderhoudsgerechtigde. De onderhoudsgerechtigde moet voldoen aan belangrijke criteria, waarbij onder andere sprake moet zijn van bijzondere omstandigheden. Uit de jurisprudentie is op te maken dat er in vrij weinig situaties wordt voldaan aan die criteria voor het verlengen van de alimentatieduur. In het beperkte aantal gevallen dat verlenging wordt toegewezen, gaat het dan meestal over een korte verlenging, waarbij vaak ook de mogelijkheid tot verdere verlenging wordt uitgesloten.

- ***Nieuwe berekeningsmethodiek kinderalimentatie***

Uit de afgenomen interviews kan geconcludeerd worden dat de professionals de nieuwe berekeningsmethodiek voor kinderalimentatie, zoals die is ingevoerd door de rechtspraak, niet eenvoudiger vinden en in bepaalde gevallen zelfs als complexer ervaren. Deze mening wordt door 31,1% van de respondenten van de online enquête gedeeld. De complexiteit zit met name in het uitleggen van de huidige berekeningsmethodiek aan cliënten.

- ***Kindgebonden budget***

De nieuwe verwerkingsmethode voor het kindgebonden budget wordt als positief ervaren door de geïnterviewden. Dit geldt tevens voor 60,2% van de respondenten van de enquête. De respondenten zijn met name positief omdat het kindgebonden budget op deze manier volledig toekomt aan de kinderen. Rozendal is echter wel van mening dat het kindgebonden budget om praktische redenen beter teruggebracht kan worden naar de draagkrachtberekening. Uit de toelichting van de respondenten van de enquête blijkt ook dat het kindgebonden budget wel een erg veranderlijk aspect is, waardoor er sprake kan zijn van verschillende alimentatiebedragen. Ondanks deze opmerkingen is de meerderheid toch tevreden over de nieuwe verwerkingswijze van het kindgebonden budget.

- ***Forfaitaire normen/draagkrachttabel***

Met het invoeren van de draagkrachttabel zou er volgens de rechtspraak een einde moeten komen aan de discussie over wat partijen kunnen bijdragen aan de kosten van de kinderen. Deze discussie lijkt in beginsel opgelost te zijn door forfaitaire normen te hanteren voor onder andere woonlasten, zorgkosten en kosten om in noodzakelijke lasten te voorzien. Uit de praktijk blijkt echter dat er nog wel degelijk sprake is van discussie omtrent de te bepalen lasten. De oplossing van de rechtspraak brengt nu andere problemen met zich mee. De woonlasten worden op dit moment geacht 30% van het netto besteedbaar inkomen te zijn. Dit kan als gevolg hebben dat er wel ruimte is voor kinderalimentatie, maar niet voor partneralimentatie. De ouder die in werkelijkheid hogere woonlasten heeft, kan door het toepassen van de 30%-norm op lagere fictieve woonlasten komen, waardoor er op papier meer draagkracht is voor kinderalimentatie en dus minder voor partneralimentatie. De norm van 30% valt voor partijen vaak te laag of te hoog uit. Er is slechts een kleine groep waarbij de norm tot zijn recht komt. Uit het praktijkonderzoek blijkt dat de geïnterviewden en respondenten willen dat de berekeningen op basis van werkelijke kosten worden gemaakt. Zij zijn van mening dat de forfaitaire normen simpelweg tekort doen aan de kosten die in werkelijkheid worden gemaakt. 59,2% van de deelnemers aan de enquête is van mening dat er in de alimentatieberekening moet worden gerekend met de werkelijke woonlasten en niet met een forfaitair bedrag, zoals dit ook gebeurt bij de berekening van de partneralimentatie. De werkgroep alimentatienormen heeft een regeling ingevoerd om de discussies te beëindigen, maar lijkt haar bedoeling toch tegen te spreken. In een uitspraak van het Gerechtshof Den Haag is bepaald dat de werkelijke woonlasten voorrang moeten krijgen op de forfaitaire norm als de werkelijke (woon)lasten substantieel lager zijn dan de forfaitaire norm. Nu dit laatste in de praktijk vaak het geval blijkt te zijn, en andersom waarbij kosten hoger uitvallen, zou de rechtspraak wellicht de forfaitaire norm nog eens goed onder de loep

moeten nemen.

- **Minimumbijdrage**

Volgens de nieuwe minimumbijdrageregeling van de rechtspraak zouden ook ouders met een laag inkomen in ieder geval kunnen bijdragen aan de kosten van hun kinderen. Deze minimumbijdrage is vastgesteld op € 25,- voor één kind en € 50,- voor twee of meer kinderen. Als we de jurisprudentie moeten geloven, dan blijkt deze regeling niet altijd tot haar recht te komen. Er zijn namelijk meerdere uitspraken waarin geen minimumbijdrage wordt opgelegd, omdat er pakweg geen draagkracht voor is. Gesteld kan worden dat ook op dit gebied de rechtspraak haar bedoeling voorbij schiet.

- **Zorgkorting**

Met betrekking tot het aspect zorgkorting is de meerderheid van de geïnterviewden en enquêterespondenten van mening dat dit een goede vervanger is van de oude omgangskostenregeling. De tremanormen worden in het geval van afwijkende omgangsregelingen echter wel als te beperkt ervaren door 59,2% van de enquêtedeelnemers. Zij zijn van mening dat de tremanormen op dit gebied meer duidelijkheid moeten verschaffen. Grosfeld is ook van mening dat het aspect zorgkorting veel discussies met zich meebrengt omtrent het vaststellen van het aantal zorgdagen. De overige geïnterviewden en 40,8% van de enquêtedeelnemers zien de huidige invulling van de tremanormen niet als een belemmering. Uit deze resultaten kan geconcludeerd worden dat men wel tevreden is over de invoering van de zorgkorting, maar dat er behoefte is aan een aanvulling voor afwijkende omgangsregelingen, zoals co-ouderschap. De rechtbank Limburg deed in twee zaken hieromtrent een uitspraak. In één uitspraak van de rechtbank Limburg is er 45% zorgkorting toegekend voor gemiddeld vier zorgdagen per week, terwijl dezelfde rechtbank 50% zorgkorting heeft toegepast in een zaak waarbij de kinderen één week bij iedere ouder verblijven. Opvallend is dat er in de zaak waar 50% zorgkorting is toegepast, onenigheid was tussen de ouders over de afspraken aangaande hun kinderen. De rechtbank is ondanks deze onenigheid uitgegaan van co-ouderschap en heeft 50% zorgkorting toegepast. Veel eenduidigheid kan er dus niet opgemaakt worden uit de nog verse jurisprudentie over zorgkorting. Een week bij iedere ouder of een halve week bij iedere ouder zou in principe een gelijke zorgverdeling moeten opleveren, en dus een gelijke zorgkorting. Waarom de rechtbank heeft gekozen voor diverse kortingspercentages is de vraag. Wellicht zou het specifiekere aanvullen van de tremanormen voor afwijkende omgangsregelingen tegemoet komen aan de discussies hierover. In de praktijk blijkt hier immers ook behoefte aan te zijn.

- **Aanvaardbaarheidstoets**

De aanvaardbaarheidstoets wordt door Van Roekel en Voorvaert als werkbaar ervaren. 65% van de deelnemers aan de enquête is ook positief over de aanvaardbaarheidstoets en vindt de toets een werkbaar instrument. Rozendal en Grosfeld zijn van mening dat de aanvaardbaarheidstoets het alimentatiesysteem weer net zo complex maakt als voorheen. Dit standpunt wordt door 35% van de deelnemers aan de enquête gedeeld. Voorvaert stelt echter wel dat men een sterk verhaal moet hebben om een geslaagd beroep op de aanvaardbaarheidstoets te doen. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt dat deze opmerking terecht is. Een beroep op de aanvaardbaarheidstoets wordt in veel gevallen afgewezen, omdat er niet snel een onaanvaardbare situatie aanwezig wordt geacht door de rechter. Er moet sprake zijn van substantieel hoge extra lasten of er moet tussen beide partijen vaststaan dat deze lasten drukken op de draagkracht van de onderhoudsplichtige. De aanvaardbaarheidstoets kan in wezen wel als ontsnappingsclausule dienen voor alimentatiebedragen, maar deze wordt dus slechts in beperkte gevallen aangenomen.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies uit paragraaf 6.1 volgen er in deze paragraaf een aantal aanbevelingen voor de werkwijze van Zenon Scheidingsdesk, zodat het mediationbureau zijn cliënten van een goed advies kan voorzien.

- Met het oog op de wijziging van de huidige wettelijke maximale partneralimentatieduur, wordt het de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om hun cliënten tijdens mediation sessies goed te informeren over de mogelijke verkorting die wordt beoogd en de betekenis hiervan voor partijen, zodat zij zich hierop kunnen voorbereiden. Bestaande alimentatieregelingen zullen vijf jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling van rechtswege eindigen, tenzij er sprake is van een rechterlijk vastgestelde of tussen partijen afgesproken termijn die eerder eindigt. Alimentatieafspraken die ná de inwerkingtreding van deze regeling gemaakt worden, zullen van rechtswege eindigen na vijf jaar, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor de rechter deze termijn kan verlengen.
- Het wordt de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om bij het maken van alimentatieberekeningen in ieder geval de wettelijke maatstaven zoals opgenomen in de tremanormen bij de hand te houden. Om duurzame afspraken tussen partijen te maken is het echter van belang om berekeningen te maken die voor beide partijen redelijk en billijk zijn. Het wordt aanbevolen om zo veel mogelijk uit te gaan van werkelijke lasten, zodat de uitkomsten van de berekeningen door partijen als realistisch worden ervaren. Op deze manier zal er wellicht meer begrip zijn voor de totstandkoming van de berekeningen, waardoor de kans op duurzame afspraken ook groter wordt. Op het moment dat er grote onenigheid is tussen partijen over de uitkomsten, kan er altijd gekeken worden naar de wettelijke maatstaven volgens de tremanormen.
- Met betrekking tot de zorgkorting bij een gelijke zorgverdeling is de jurisprudentie erg beperkt. De uitspraken die wel bekend zijn, zijn opgenomen in dit rapport en kunnen aan cliënten voorgelegd worden als er gevraagd wordt naar een oordeel van de rechter in geval van zorgkorting bij gelijke zorgverdeling. Het wordt de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om hun cliënten erop te wijzen dat er niet echt sprake is van een eenduidige lijn over zorgkorting bij gelijke zorgverdeling. De mediators van Zenon Scheidingsdesk zouden hun cliënten daarom het beste kunnen adviseren door de feitelijke situatie van partijen aan tafel als uitgangspunt te nemen.
- Het wordt de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om de ontwikkelingen van KART (kinderalimentatie-rekentool) in de gaten te houden en deze vervolgens toe te passen, althans in hun praktijk te testen bij gelijke zorgverdeling.
- Het wordt de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om actieve deelname van partijen bij mediation sessies te stimuleren. Zenon Scheidingsdesk zou dit kunnen bevorderen door bijvoorbeeld een formulier op te stellen waarmee partijen hun werkelijke kosten in kaart kunnen brengen. Hierbij is het wel van belang dat partijen deze kosten zo veel mogelijk met stukken kunnen onderbouwen. De mediator van Zenon Scheidingsdesk kan deze formulieren aan ieder van de partijen meegeven en ze bij een volgende sessie samen met hen doornemen. Op deze manier kunnen partijen helder beargumenteren of de kosten nodig zijn, in het belang van hun kinderen zijn en eventueel in het belang zijn van beide partijen.
- Gezien het beperkte aantal geslaagde beroepen op de aanvaardbaarheidstoets wordt het de mediators van Zenon Scheidingsdesk aanbevolen om terughoudend te zijn op dit gebied. Als cliënten informeren naar deze mogelijkheid bij de rechter, kan de mediator van Zenon Scheidingsdesk hen in ieder geval wijzen op het feit dat rechters een beroep op de aanvaardbaarheidstoets niet zomaar toewijzen en dat er aan specifieke criteria voldaan moet zijn, waardoor een beroep op de aanvaardbaarheidstoets zelden slaagt.

In dit hoofdstuk worden het beloop van het onderzoek en de bruikbaarheid van deze scriptie uiteengezet. Door middel van deze evaluatie zal bekeken worden in hoeverre de resultaten van het onderzoek een antwoord vormen op de centrale vraagstelling van deze scriptie. Er zal tevens besproken worden in hoeverre er is afgeweken van het goedgekeurde onderzoeksplan. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met aanbevelingen voor een eventueel vervolgonderzoek.

Evaluatie onderzoeksproces

De onderzoeker is in beginsel in samenspraak met de opdrachtgever tot het besluit gekomen om de nieuwe berekeningsmethode voor kinderalimentatie als onderwerp te nemen voor deze afstudeerscriptie. Deze opdracht is in eerste instantie door de afstudeercommissie als te rekentechnisch en te beperkt qua omvang geacht. Na samenspraak met de eerste afstudeerdocent en de stagebegeleiders is overeengekomen dat de opdracht breder getrokken moest worden. Naar aanleiding hiervan is het onderdeel partneralimentatie als extra onderdeel opgenomen in het onderzoeksplan. Het onderdeel kinderalimentatie is ook breder getrokken, door er meer onderwerpen bij te betrekken dan alleen de nieuwe berekeningswijze van kinderalimentatie. Er is besloten om de ontwikkelingen op het gebied van alimentatie als uitgangspunt te nemen, in plaats van alleen kinderalimentatie. Het onderzoeksplan is een aantal keer aangescherpt naar aanleiding van feedback door de afstudeerdocent en de praktijkbegeleiders. Het heeft enige tijd geduurd voordat het onderzoeksplan werd goedgekeurd en de onderzoeker aan de slag kon met de uitwerking hiervan. Naarmate het onderzoek vorderde, hebben er een aantal afwijkingen van het goedgekeurde onderzoek, ofwel *change of plans*, plaatsgevonden. Hoofdstuk twee en drie zoals die nu in deze scriptie zijn opgenomen, vormden in beginsel één hoofdstuk. Gezien de omvang van dat hoofdstuk bleek het verstandiger om hier twee aparte hoofdstukken van te maken. Dit is uiteindelijk dan ook gebeurd. In het goedgekeurde onderzoeksplan was tevens opgenomen dat de onderzoeker artikelen uit juridische vakbladen zou analyseren en deze zou opnemen in de scriptie. Er was voor dit onderdeel gekozen om de visie van professionals in het personen- en familierecht in kaart te brengen. Gedurende het onderzoek is echter gebleken dat het opnemen van dit onderdeel in verband met de toegestane omvang van de afstudeerscriptie niet haalbaar zou zijn. Er is daarom in overleg met de afstudeerdocent besloten om dit gedeelte te laten vervallen. Het laten vervallen van dit onderdeel is niet nadelig voor de scriptie geweest. Het laten vervallen van dit onderdeel is mede door toevoeging van een ander onderdeel aan de scriptie gecompenseerd. In het goedgekeurde plan was namelijk ook opgenomen dat de onderzoeker een interview zou houden met een rechter. Het is de onderzoeker helaas niet gelukt om een interview met een rechter te realiseren. Dit gemis heeft de onderzoeker gecompenseerd door het jurisprudentieonderzoek uit te breiden en meer uitspraken te behandelen. Er is tevens een online enquête gehouden onder professionals die zich bezighouden met het personen- en familierecht. Deze enquête is op landelijke schaal gehouden, waardoor professionals met diverse achtergronden hun mening kenbaar hebben gemaakt.

Evaluatie bruikbaarheid scriptie

Voor de totstandkoming van deze scriptie heeft onderzoek naar het recht en onderzoek naar de praktijk plaatsgevonden. Hiervoor zijn de wetshistorie, de huidige wet- en regelgeving, de beoogde wetsvoorstellen, de visie van professionals en rechterlijke uitspraken met betrekking tot partner- en kinderalimentatie uiteengezet. Aan de hand van dit onderzoek zijn conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Het onderzoek is gebaseerd op zowel de huidige situatie als op de te verwachte ontwikkelingen in het alimentatiesysteem. Door middel van dit rapport heeft de opdrachtgever een totaalbeeld over het huidige alimentatiesysteem en de te verwachte ontwikkelingen en kan hij hierop anticiperen. Deze scriptie biedt voldoende handvaten om de opdrachtgever zelf en diens cliënten van recent en relevant advies op het gebied van alimentatie te voorzien. Er heeft een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden, waardoor de onderzoeker gedurende het proces te kampen heeft gehad

met de omvang van de scriptie. Er is met alle zorg getracht om de omvang van de scriptie aan te passen aan de richtlijnen. De onderzoeker heeft om deze redenen, waar mogelijk, het aantal pagina's gereduceerd en deels opgenomen in de bijlagen, rekening houdend met het feit dat dit niet ten nadele van het eindresultaat zou zijn. Bijlagen A,B en C bevatten om deze redenen ook voetnoten. De totale omvang van het eindresultaat overschrijdt hierdoor de maximale omvang met een drietal pagina's.

Evaluatie vervolgonderzoek

Een deel van deze scriptie heeft betrekking op beoogde voorstellen van politieke partijen, die momenteel nog aanhangig zijn. Uit onderzoek blijkt echter dat er een groot draagvlak is voor het realiseren van deze voorstellen. Het wordt de opdrachtgever in ieder geval aanbevolen om de ontwikkelingen op het gebied van het alimentatiesysteem op de voet te volgen. Er is op dit moment echter geen specifieke aanleiding om dit in de vorm van een vervolgonderzoek te realiseren.

Literatuurlijst

Literatuur

Assers 2010

C. Assers, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk recht, Personen- en Familierecht*, Deventer: Kluwer 2010.

Baelemens & Dukers 2010

C.H.C.W. Baelemens en R.C. Dukers, *Pocket Echtscheiding*, Deventer: Kluwer 2010.

Bovenend'Eert & Kortmann 2008

P.P.T. Bovenend'Eert m.m.v. C.A.J.M Kortmann, *Rechterlijke organisatie, rechters en rechtspraak*, Deventer: Kluwer 2008.

Dorn 2010

TH.M. Dorn, *Monografieën (echt)scheidingsrecht: Alimentatieverplichtingen, Deel 4a*, Den Haag: Sdu Uitgevers, 2010.

De Groot & Tratnik 2010

G.R. de Groot, M. Tratnik, *Monografieën privaatrecht, Nederlands nationaliteitsrecht*, Deventer: Kluwer 2010.

Heidea e.a. 2013

A.Heidea e.a., *Echtscheidingsrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2013.

Koens & Vonken 2010

M.J.C Koens & A.J.M. Vonken, *Personen- en familierecht, Tekst & Commentaar*: Deventer: Kluwer 2010.

Reehuis & Slob 1993

W.H.M. Reehuis & E.E. Slob, *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Invoering Boeken 3, 5 en 6*, Deventer: Kluwer 1993.

Van Schaaijk 2011

G.A.F.M van Schaaijk, *Praktijkgericht juridisch onderzoek*, 's-Gravenhage: Boom Juridische uitgevers 2011.

Schonewille 2009

F. Schonewille, *Notaris en scheiding*, Apeldoorn - Antwerpen: Maklu 2009.

Schuijt 2013

G.A.I. Schuijt e.a., *Leidraad voor juridische auteurs. Voetnoten, bronvermeldingen, literatuurlijsten en afkortingen in Nederlandstalige publicaties*, Deventer: Kluwer 2013.

Wortmann & Van Duivendijk-Brand 2009

S.F.M. Wortmann en J van Duivendijk-Brand, *Compendium van het Personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2009.

Wet- en regelgeving

Burgerlijk Wetboek 1
Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Wet herziening echtscheidingsrecht
Wet inkomstenbelasting 2001
Wet limitering alimentatie
Wet op de rechterlijke organisatie

Parlementaire stukken

Kamerstukken II, 1968-1969, 10213, nr. 3 (MvT).
Kamerstukken II, 2003-2004, 29480, nr. 3 (MvT).
Kamerstukken II, 2004-2005, 30145, nr. 2.
Kamerstukken II, 2004-2005, 30145, nr. 3 (MvT).
Kamerstukken II, 2006-2007, 29480, nr. 15.
Kamerstukken II, 2011-2012, 33311, nr. 2.
Kamerstukken II, 2011-2012, 33311, nr. 3 (MvT).
Kamerstukken II, 2011-2012, 33312, nr. 2.
Kamerstukken II, 2012-2013, 33311, nr. 4.

Staatsblad

Wet van 16 november 1909, *Stb.* 363.
Wet van 10 juli 1947, *Stb.* H232.
Wet van 6 mei 1971, *Stb.* 1971, 290.
Wet van 28 april 1994, *Stb.* 324.

Rapporten

Dijksterhuis 2008

B.M. Dijksterhuis, *Rechters normeren de alimentatiehoogte. Een empirisch onderzoek naar rechterlijke samenwerking in de Werkgroep Alimentatienormen (1975-2007)*, Leiden: Leiden University Press 2008.

TNS NIPO 2012

TNS NIPO, *Scheiden in Nederland 2012, onderzoek uitgevoerd door TNS NIPO in opdracht van de vFas*, 2012.

Dijksterhuis & Duijvenvoorde 2013

B.M Dijksterhuis en M. van Duijvenvoorde, *Kinderalimentatiesysteem Recourt / Van der Steur, Evaluatieonderzoek onder gescheiden burgers*, Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, lectoraat Legal Management 2013.

Werkgroep Alimentatienormen 2013

Werkgroep Alimentatienormen, *Rapport Alimentatienormen 2013*, versie 2013-3 (juli 2013), 2013.

Bijlage behorende bij het rapport Alimentatienormen, januari 2014

Werkgroep Alimentatienormen 2014, *Bijlage 2014 (eerste helft) behorende bij het rapport van de Werkgroep Alimentatienormen*, januari 2014.

Elektronische bronnen

Alimentatiewijzer

<www.alimentatiewijzer.nl>, zoeken: alimentatie hoogte, geraadpleegd op 22 oktober 2013

Centraal Bureau voor de Statistiek

<www.cbs.nl>, zoeken: echtscheiding, geraadpleegd op 12 september 2013

Historisch Genootschap Valkenswaard

<www.shgv.nl>, zoeken: wetboek napoleon 1809, geraadpleegd op 19 oktober 2013

Hogeschool van Amsterdam

<www.hva.nl>, zoeken: kinderalimentatie, PvdA, geraadpleegd op 5 november 2013

Is Geschiedenis

<www.isgeschiedenis.nl>, zoeken: alimentatie, geraadpleegd op 12 september 2013

NetQ

<www.netq-enquete.nl/nl>, zoeken: enquête, meerdere malen geraadpleegd

Nibud

<www.nibud.nl>, zoeken: kinderalimentatie, alimentatie regelen, geraadpleegd op 22 oktober 2013.

Nibud

<www.nibud.nl>, zoeken: zorgkorting, geraadpleegd op 23 oktober 2013

Overheid

<<http://www.overheid.nl/>>, zoeken: parlementaire stukken, meerdere malen geraadpleegd

Partij van de Arbeid

<www.pvda.nl>, zoeken: alimentatie, geraadpleegd op 19 oktober 2013

Rechtspraak

<www.rechtspraak.nl>, zoeken: toelichting alimentatienormen, geraadpleegd op 5 september 2013

Rechtspraak

<www.rechtspraak.nl>, zoeken: draagkrachttabel 2014, geraadpleegd op 1 januari 2014

Rijksoverheid

<www.rijksoverheid.nl>, zoeken: indexering alimentatie, geraadpleegd op 18 oktober 2013.

Rijksoverheid

<www.rijksoverheid.nl>, zoeken: kindgebonden budget, geraadpleegd op 22 oktober 2013

Bron afbeelding omslag:

<www.telegraaf.nl/watuzegt/21246825/_teveel_betaalde_alimentatie_terug_.html>

**Alle webadressen zijn nogmaals gecontroleerd op 5 januari 2014.*

Hoge Raad

- HR 19 december 2008, ECLI:NL:HR:2008:BF3928.
- HR 3 september 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM7050.

Gerechtshof

- Hof Den Haag 23 maart 2011, ECLI:NL:GHSGR:2011:BR3874 .
- Hof Den Haag 27 maart 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:CA0720.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 26 maart 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ6862.
- Hof Den Haag 10 april 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:BZ9614.
- Hof Amsterdam 23 april 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:CA3928.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Arnhem) 25 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:2978.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Arnhem) 27 juni 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:4569.
- Hof 's-Hertogenbosch 27 juni 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:2646.
- Hof Den Haag 7 augustus 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3355.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 10 september 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:6992.
- Hof Den Haag 9 oktober 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3978.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 22 oktober 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:8380.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Arnhem) 31 oktober 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:8254.
- Hof Arnhem- Leeuwarden (locatie Leeuwarden) 5 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:8779.
- Hof Den Haag 13 november 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:4431.
- Hof Arnhem- Leeuwarden 12 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9674.

Rechtbank

- Rb. Leeuwarden 9 juli 2008, ECLI:NL:RBLEE:2008:BD6634.
- Rb. Den Haag 26 februari 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BJ0050.
- Rb. Den Haag 19 mei 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BL6525.
- Rb. Maastricht 11 februari 2011, ECLI:NL:RBMAA:2011:BP5731.
- Rb. Den Haag 20 september 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BX9421.
- Rb. Midden-Nederland (zittingsplaats Utrecht) 6 maart 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:BZ5030.
- Rb. Noord-Holland 4 april 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1880.
- Rb. Noord-Holland 11 april 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1880.
- Rb. Limburg (zittingsplaats Roermond) 24 april 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:5924.
- Rb. Den Haag 5 juni 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2341.
- Rb. Rotterdam 7 juni 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:7230.
- Rb. Limburg (zittingsplaats Roermond) 3 juli 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:4074.
- Rb. Den Haag 19 juli 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:8822.
- Rb. Den Haag 27 augustus 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:11127.
- Rb. Noord-Holland 29 augustus 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:10406.